

R 151
58

100 5

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
MİMARLIK FAKÜLTESİ
RÖLÖVE - RESTORASYON YÜKSEK LİSANS

**BÜYÜKADA 'NIN
TARİHSEL ve KÜLTÜREL DEĞERLERİ**

**Kadriye Okay
Mimar**

İstanbul - 1982

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANESİ

Kayıt numarası: 42219

Demirbaş numarası: 39948

Kot numarası: R 151
58

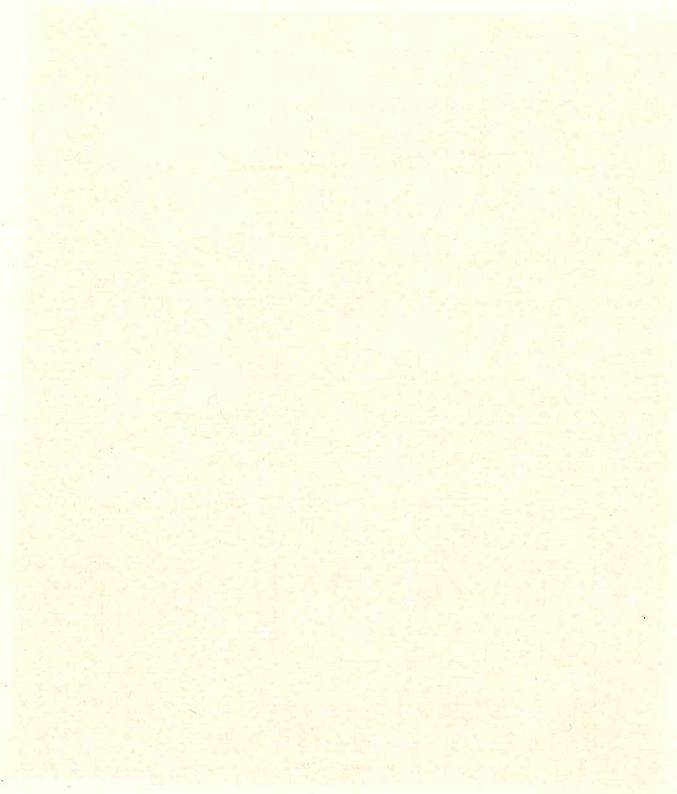
Ek:

MÜHÜR

39948

YILDIZ ÜNİVERSİTESİ
D.B. No. 39948

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

ÖNSÖZ

I. BÖLÜM - BÖLGE ÖZELLİKLERİ VE GENEL TANIMI

1.1. COĞRAFI KONUM	1
1.2. BÜYÜKADA'NIN TARİHSEL GELİŞİMİ	4
1.3. FİZİKSEL ÖZELLİKLER	38
1.3.1. TOPOĞRAFİK DURUM ✓	38
1.3.2. JEOLojİK DURUM ✓	39
1.3.3. TOPRAK ÖZELLİĞİ	41
1.3.4. BİTKİ ÖRTÜSÜ ✓	42
1.3.5. İKLİM	45
1.3.6. NÜFUS ✓	45
1.4. ALTYAPI	46
1.4.1. ULAŞIM ✓	47
1.4.2. SU	48
1.4.3. ELEKTRİK	48
1.4.4. KANALİZASYON DURUMU	48

II. BÖLÜM - DOĞAL-TARİHİ ÇEVREDE YENİ YAPILASMA VE İMAR PLANLARI

2.1. ADALAR İLE İLCİLİ KORUMA AMACINA YÖNELİK RESMİ ÇALIŞMALAR	49
2.2. ADALAR DOĞAL VE TARİHİ SİT KORUMA YÖNETMELİĞİ VE YENİ YAPILAŞMA ✓	50
2.3. BÜYÜKADA'DA ANITLAR YÜKSEK KURULU KARARLARI VE YENİ YAPILAŞMA ✓	53

III. BÖLÜM -TURİZM POTANSİYELİ VE REKREASYON

3.1. GÖRSEL DEĞERİ OLAN NOKTALAR ✓	58
3.2. TURİZM YERLEŞME ALANLARI ✓	58
3.3. REKREASYON ALANLARI ✓	65

IV. BÖLÜM - SONUÇ

4.1. BÜYÜKADA İLE İLGİLİ KORUMA ÖNERİSİ ✓	67
4.2. TURİZM ALANLARI İLE İLGİLİ ÖNERİ ✓	68
4.3. REKREASYON ALANLARI İLE İLGİLİ ÖNERİ ✓	68

V. BÖLÜM - TESPİTLER-FOTOĞRAFLAR

RESİM LİSTESİ	70
---------------	----

BİBLİYOGRAFYA

113

Ö N S Ö Z

Bu çalışmamın amacı, genelde Büyükada'nın tarihsel ve kültürel değerlerini gelişimleri doğrultusunda araştırmak, günümüze kalanları saptamak, doğal ve tarihi çevrede yeni yapılaşmaları mevcut karar ve yönetmelikler doğrultusunda olumlu ya da olumsuz yönleriyle ortaya koymak, yörenin turizm ve rekreasyona çok uygun niteliklerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır.

Yapılan çalışmanın birinci bölümünde, Büyükada'nın coğrafi konumu, tarihsel ve kültürel değerlerinin günümüze kalanlarından örnekler, fiziksel veriler ortaya konulmuştur.

İkinci bölümünde, mevcut imar planlarının, doğal ve tarihi sit koruma kararlarının yeni yapılaşmaya getirdiği esaslar ve sınırlamalar ele alınmıştır.

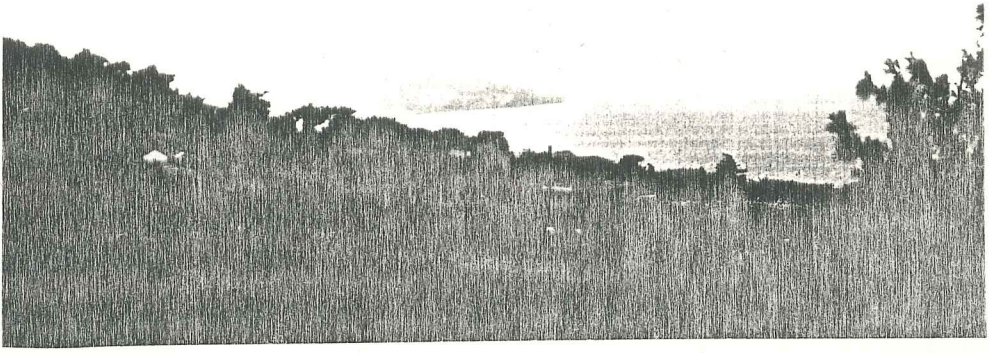
Üçüncü bölümde, Büyükada'nın turizm + rekreasyona uygunluğu ortaya konulmuş, genelde kalmak üzere bugünkü duruma değinilmiştir.

Sonuç bölümünde ise, doğal ve tarihi çevrede koruma ile turizm yerleşme, rekreasyon alanları için öneriler yer almaktadır.

Çalışmanın yürütülmesinde, önemli katkı ve önerileriyle bana yardımcı olan değerli sayın hocalarım; Prof.Turgut Övünç, Öğretim Görevlisi Y.Mimar-Arkeolog Lemi Ş.Merey, Öğretim Görevlisi Y.Mimar Nevzat İlhan, Doçent Özden Süslü'ye teşekkürü borç bilirim.

İller Bankası 1. Bölge Müdürü Elektrik Y.Mühendisi Sayın Erdoğan Elçin'e, Baş Uzman Y.Mim. Siret Battalgazi'ye, tüm çalışmalarımındaki yardımları için sonsuz teşekkür ederim.

Kadriye Okay
Eylül, 1982

I. BÖLÜM
BÖLGE ÖZELLİKLERİ VE GENEL TANIMI

1.1. COĞRAFİ KONUM

Avrupa'da Prens Adaları olarak bilinen Adalar, Marmara Denizi'nin kuzeydoğusunda, Anadolu Yarımadasında Bostancı'dan Kartal'a kadar uzanan sahil parçasının karşısına serpiştirilmiş dokuz kara parçasından oluşmuştur.

Bu dokuz adadan yedisi meskûn olup 1132 hektar yüzölçümlüdür.

Günümüze kadar çeşitli isimlerle anılan bu adalar (İstanbul'a yakınlıklarına göre) sırasıyla şunlardır:

Kınalıada

Protë (birinci, ilk), Akoni (biley taşı), renginden dolayı Kınalıada denmiştir.

Burgazada

Panormas (çok kapalı liman), Antigone (Büyük İskender'in generallerinden Demetrius'un babasının adı)¹. Burgaz kale anlamındadır.

Sivriada

Yassıada'nın 1 mil batısındadır. Oxia (sivri), kayalarının sivriliklerinden dolayı bu adı almıştır.

Yassıada

Burgazada'nın batısındadır. Platy (yassı).

Kaşık Adası

Bitys, Pitya, Pide Adası. Burgazadası'nın kuzeydoğusunda olup, ters duran bir kaşığa benzemektedir.

1. Erdenen, İstanbul Adaları, s.96.

Heybeliada

Chalki, Chalcitis (bakır madeni), Demonisos (adada bakır madenini ilk işleten kişidir). Duruşu heybeyi andırmasından dolayı Heybeliada denmiştir¹.

Büyükada

Megalo (büyük), Megalonisi (Büyükada), Prinkipo (bey adası), Megalo Demonissia (büyük Cin adası)².

Sedef Adası

Büyükada'nın doğusundadır. Terebinthos (sakız ağacı).

Tavşan Adası

Büyükada'nın 1 mil güneyindedir. Neandros (Yeni Andros) veya Balıkçı Adası.

Bu dokuz adadan başka Pendik-Tuzla arasında beş ada daha mevcuttur. Bunlar:

Güzelada

Pendik koyunun doğusunda Karataş yarımadasına bitişiktir. Pavli Adası diye bilinir.

Eşek Adası

İçmeler (Tuzla) açıklığında Karataş Yarımadası yakınlarındadır. Andreas eski adıdır.

Dardağanadası

Tuzburnu'nun karşısında, kayalık bir adadır.

1. Gülen, Heybeliada, s.1.

2. Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, s.3190.

Feneradası : Tuzla açıklarındadır. Vrukolakas (Hortlak) eski adıdır.
İncirliada : Tuzla körfezi açıklarındadır (1)

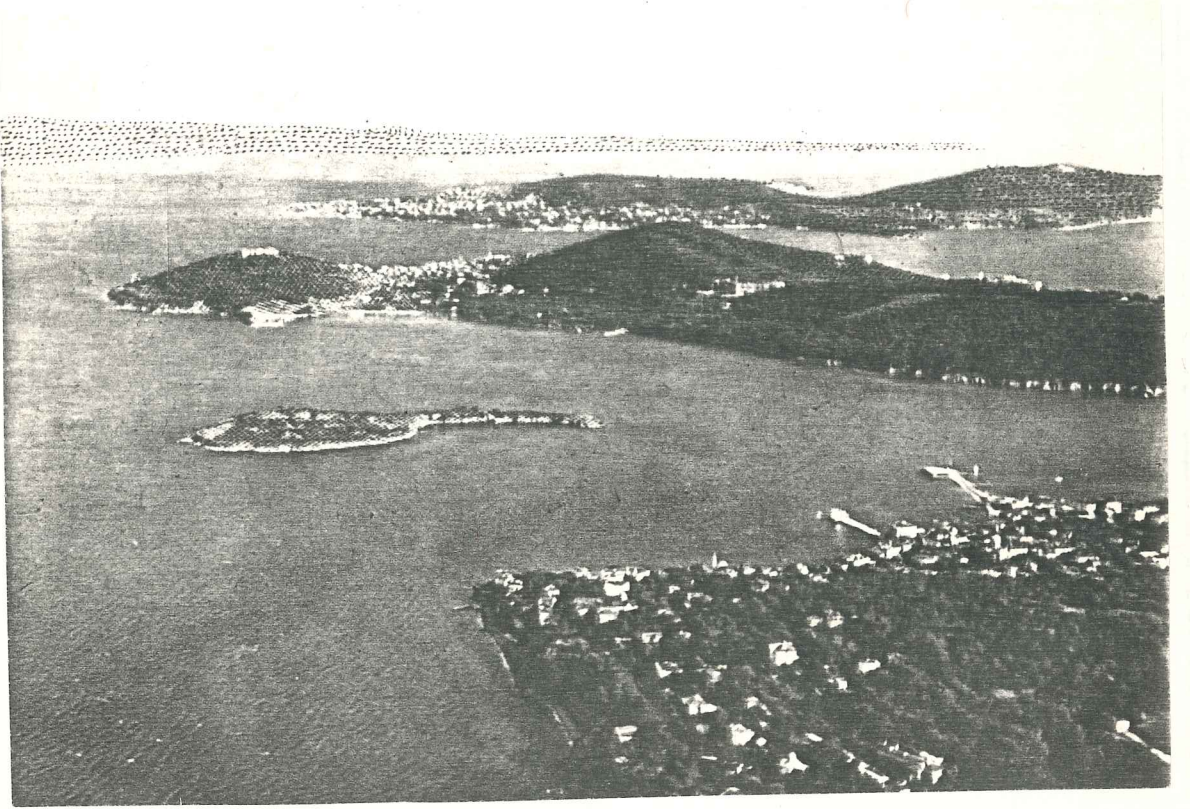
1. "...Adalar", Cumhuriyet Ans. C.1. S.38

Feneradası

Tuzla açıklarındadır. Vrukolakas (Hortlak) eski adıdır.

İncirliada

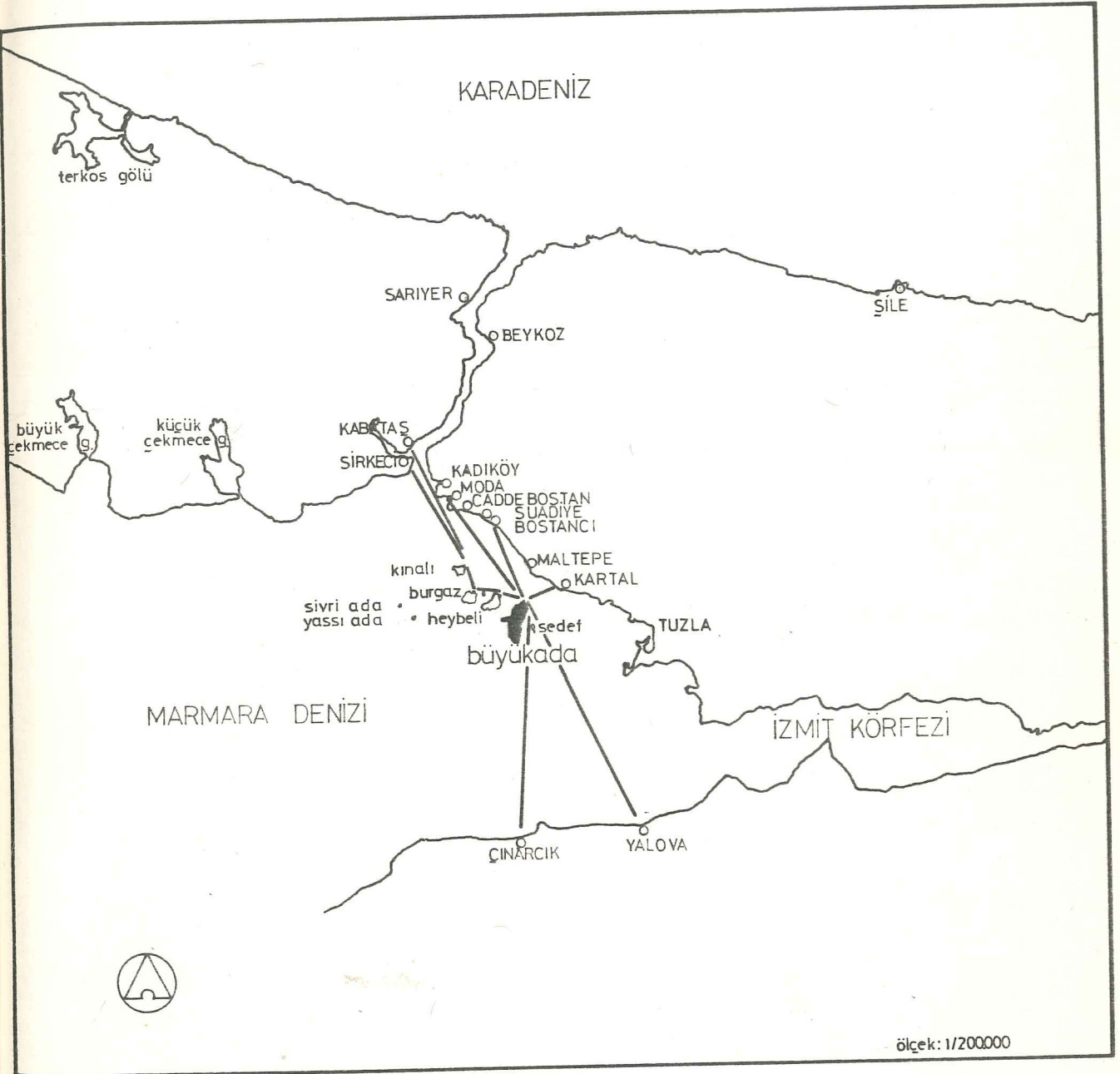
Tuzla körfezi açıklarındadır¹.

RESİM 1- Burgazada'sından Kaşık-Heybeli ve Büyükada'nın Görünüşü

1., "Adalar", Cumhuriyet Ansiklopedisi, C.1, s.38.

*BÜYÜKADA' NIN MARMARA DENİZİNDEKİ KONUMU

COĞRAFIK DURUM

		3ÜYÜKADA	HEYBƏLİADA	3URGAZADA	KİNALİADA	SEDEF ADASI	YASSI ADA	SİVRİADA	KASIK ADASI	3ALIKCI ADASI
ÖLÇÜMÜ		588hk. 875 m ²	240hk. 980 m ²	144hk. 208 m ²	136hk. 015 m ²	13hk. -	5hk. 200 m ²	4hk. 500 m ²	8000 m ²	1hk.
	EN.	1900	2000	1300	1400	560	300	200	200	225
UTLAR.	30Y	5200	2700	1900	2000	1000	400	400	560	330
	NİZ YÜZEVİNDEN EN KİÇİK NOKTA	198 m. hıdır ilyas tep.	138 m. değirmen tep.	157 m. burgaz tep.	113 m. çinar tep.	55mt.	46 mt.	90 mt.	18 mt.	40 mt.
MAN ANI	ÇAM	184hk.	150hk.	65hk.	-	-	-	-	-	-
	MAKİ	87hk.	3hk.	15hk.	63hk.	-	-	-	-	-
AMLIK ALAN ORANI İZÖLÇÜMÜ		% 31,5	%62,5	% 45	-	-	-	-	-	-
PRÜDEN UZAKLIK		20. 300	19. 000 km.	17. 000 km.	14. 000 km.	23. 500 km.	17. 000 km.	16. 000 km.	17. 000 km.	25. 000 km.
ADOLU HİYİSİNDAN UZ.		2. 300 km.	5. 000 km.	6. 500 km.	6. 000 km.	5. 000 km.	15. 500 km.	15. 000 km.	6. 000 km.	9. 000 km.

1.2. TARİHSEL GELİŞİM

Adalar, Bizans Devrinden önce Demonissia (Cin Adaları)¹, üzerlerinde birçok manastır bulunduğu Papadonisya (Papaz Adaları)², topraklarının kırmızı renginden dolayı Kızıl Adalar³, Marmara Denizi üzerindeki dağılışları nedeniyle Halka Adaları⁴ isimlerini almıştır. Tarihçi Hammer, Bizans manastırlarındaki munzevi keşişlerin anısına Evliya Adaları (Iles des Saints), Dethier Keşiş Adaları⁵ deyimini kullanmış, Bizans çağında imparator, imparatoriçe, prens, prensesler için sürgün ve inziva yeri olarak kullanıldığından da Prens Adaları (Iles des Princes) denmiştir⁶.

Adaların antik çağlardan başlayan belirgin tarihi özellikleri Roma Bizans ve Osmanlı ilk devirlerinden yer yer tarihsel kalıntılar bırakarak 19.yy. Osmanlı döneminde fazla ilgi görmeye başlamış, Cumhuriyet döneminde ulaşım olanaklarının artmasıyla, bu değerlerin kullanılması daha da artmıştır. Adaların tarihi, doğu kilisesi keşişleri tarafından burada kurulan manastırlarla başlar. Bu yapılar daha çok seyir, görme ve koruma özelliklerinden dolayı tepe ve hakim noktalara yerleştirilmiştir.

Büyükada'nın ilkçağdaki tarihi hakkında pek birşey bilinmemektedir.

Roma'lı doğa bilgini Plinius'un Megalo (Büyük) dediği

1. Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, s.3190.

2., "Adalar", Türk Ansiklopedisi, C.1, s.110.

3. Byzantios, E.Konstantinupolis, C.2, s.311.

4., "Adalar", loc.cit.

5. Koçu, op.cit., C.1, s.135.

6., "Adalar", Cumhuriyet Ansiklopedisi, C.1, s.37.

adanın burası olması muhtemeldir¹.

İstanbul Arkeoloji Müzesinde Büyükada Definesi adıyla sergilenen define M.Ö. V.yy. ait Kizikos altınlarıdır. Bunlar 1930 yılında Karye Köyünde bahçe kazılırken bir küp içinde bulunmuştur².

M.S. 350 yılında, İmparator Kostandios tarafından, büyük Ermenistan piskoposu (Aryen mezhebi) l. Nerses, Büyükada'ya sü-rülmüştür³. Bu ada tarihinde ilk sürgündür.

Leon Gramatikos ve Teofanes eserlerinde, İmparator İnstinos Kuropalates'in kendi mülkü olan Büyükada'da Çınar Meydanı ile deniz arasında, bir saray inşaa ettirmiş (M.S. 569) olduğunu belirtmeleri üzerine tarihçi Hammer bu adaya Prens Adası demiştir⁴.

573 yılında ünlü Kadınlar manastırı inşa edilmiştir. İmparator Herakleios (610-641), kendisine karşı bir ayaklanma hareketine girdiğinden şüphelendiği oğlu Athalarik'i 637'de Büyükada'ya sürdürmüştür.

İkonoklâst İmparator V. Konstantinos Kopronymos (741-775) kendi adamı olmasına rağmen Patrik II. Konstantinos'u da buraya sürmüştür⁵.

Bizans İmparatoriçesi Eirene (İren) (780-802), iktidar hirsından dolayı 797'de oğlu VI. Konstantinos'un gözlerine mil çektirmiştir. Daha sonra oğlunu ve oğlunun ilk karısı Marie'den olma torunu Euphroyne'yi Büyükada'da kendisinin kurduğu

1. Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, s.3192.

2. Mamboury, Les Iles des Princes, s.83.

3. Byzantios, E Konstantinupolis, C.2, s.311.

4. ibid., s.312.

5. Schlumberger, İstanbul Adaları, s.84.

Büyük Manastıra kapatmıştır.

802 teşrini-evvelinin (Ekim) 31. günü saat 22.00'ye doğru Dahiliye ve Emniyet Nazırı I. Nikephoros'un İmparator ilân edilmesiyle, haris İmparatoriçe Eirene de Büyük Manastıra kapatılmış, daha sonra Midilli'ye sürülmüştür. 9 Ağustos 802 yılında ölen Eirene'in Büyükada Kadınlar Manastırına gömüldüğü sanılmaktadır.

726-842 İkonoklâzm akımı sırasında resim taraftarı birçok rahip Büyükada'ya sürülmüştür.

Studios Manastırının baş rahibi ve teoloji bilgini Theodoros da sürülenler arasındadır.

Bizans tahtını ele geçirmek isteyen Thomas ile birleşen Arap akıncılarının Uludağ dolaylarına kadar gelmeleri sonunda, 821 yılına doğru, oradaki manastırlarında barınamıyan rahip ve keşişler Büyükada'ya sığınmışlarsa da sayılarının çokluğu, sıcak ve susuzluk nedeniyle çok sıkıntı çekmişlerdir¹.

Büyükada 18.6.1960'da ise Rus korsonları tarafından yağma edilmişlerdir².

1072 de Komnenos'ların annesi Anna Kadınlar Manastırında kalmıştır³.

9.4.1182 tarihinde Lâtinler ile Bizanslılar arasındaki mücadelelerde 14.000 Latin adalara gelmiş, Büyükada'daki manastırları yakarak, Ege Denizine kaçmışlardır.

1. Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, s.3193.

2. Erdener, İstanbul Adaları, s.58.

3. Byzantios, E Konstantinupölis, C.2, s.314.

XII.yy. sonu 13.yy. başında, Selçuk Sultanı I. Gıyasettin'in kısa bir süre burada yaşadığı tahmin edilmektedir.

1302 yılının güzel bir cumartesi günü Venedikliler Bizans'ı tehdit ederken, korsanlar da Büyükada'ya çıkarak burasını yağmalamışlar, Anadolu kıyılarından kaçıp Büyükada'ya sığınan halkı esir etmişlerdir. Manastırların keşişlerini, rahiplerini, halkın ileri gelenlerini kadırgalara doldurup İstanbul şehrinin surları önünde kırbaçlatarak II. Andronikos Palaialogos'tan (1282-1328) fideye istemişlerdir¹.

1348 yılında kıymetli eşya yüklü bir Ceneviz gemisi Büyükada önlerinde dört Bizans gemisi ile savaşarak kendini kurtarmıştır.

1352 yılında Nikola Pisani idaresindeki Venedik-Katalon donanması Bizans'a yaptığı sefer esnasında Büyükada önlerine demirlemiştir².

İoannis Kantakuzenos (1347-1354) zamanında ada iskân edilmiyordu³.

Büyükada İstanbul'un fethi sırasında Osmanlı Devletinin ilk Kaptan-ı Deryası Baltaoğlu Süleyman Bey tarafından 18 Nisan 1453'te ele geçirildi. Baltaoğlu Süleyman Bey, o sırada ada'da bulunan kaleyi top ateşine tutmuştur⁴.

Busbeco, 16 Kânûn-u Evvel (Aralık) 1562 de yazdığı bir mektupta; İstanbul'dan, öldürücü veba salgınından kaçarak sandalla 4 saat mesafedeki Büyükada'ya geldiğini kaydetmektedir.

1. Schlumberger, İstanbul Adaları, s.133.

2. Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, s.3193.

3. Byzantios, E Konstantinupolis, C.2, s.311.

4. Alpagut, Marmara'da Türkler, s.25.

"İstanbul civarındaki küçük küçük adaların en güzelidir. İçinde iki köy vardır. Halbuki diğer adalarda yalnız bir köy vardır, hatta bazılarında iskân bile yoktur¹. Gayet sakin, kalabalıktan ve gürültüden uzak bir yer, balıkçılık yapmakta olan pek az rum var" der².

G.J.Grelot, 1680 yıllarında, İstanbul gravüründe Adaların tepesi ve kıyı kenarlarındaki yapıları göstermiştir³ (Resim 2)

XVII. yüzyıl ikinci yarısında Evliya Çelebi Büyükada'da 200 rum evinin varlığından bahseder⁴.

1797'de yayınlanan eserinde Dallaway, adadaki ziraat arazilerinden, üzüm bağlarından ve az miktardaki ormanlık alanlardan bahseder. Ada ormanlarının (bir İngiliz inancına göre), orman yangınları, inşaat malzemesi olarak kullanılması ve ısınma amacıyla kesilmesi nedeniyle, fazla yaşayamayacağını düşünür.

III. Ahmet zamanında Vezir Cin Ali Paşa İstanbul'a gelen Avrupalı bakanların Pera yerine Adalarda misafir edilmesini yeğlemiştir. III. Mustafa'nın veziri büyük kütüphaneci Ragıp Paşa, insancıl bir yaklaşımla, Burgazada'da bulaşıcı hastalıklara (cüzzam) karşı bir düşkünler evi projesi hazırlatmış, fakat gerçekleştirememiştir⁵.

1824'te Büyükada Maden Mevkiinde, demir madeni işletilirken, yakınında bulunan Kadınlar Manastırının kalıntıları daha çok tahrip edilmiştir⁶.

1. Busbeco, Türkiye Mektupları, s.239.

2. ibid., s.241.

3. Grelot, Relation Nouvelle, s.2.

4., "Büyükada", Meydan Larousse, C.2, s.687.

5. Dallaway, Constantinople, s.134.

6. Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, s.3193.

1827-1828 yıllarında İstanbul'la ilgili anılarını anlatan Frankland; yaşlı bir reis tarafından yönetilen ve herbiri iki kürek çeken yedi kalyoncunun kullandığı tekneyle İngiliz Büyükelçisi ve eşiyle Heybeli, Büyükada'ya geziye gittiğini anlatır.

Büyükada'yı dolaşırlarken, rum köyünde konaklayıp (Karye Köyü), Türk müzisyenleri eşliğinde romaika dansı yapan bir grup Yunanlı tarafından ağırlandırlardır. Bu müzisyenlerin biri keman diğeri (tıkır tıkır çalınan) gitar, öbürü de tamburin çalmaktaymış¹ (Resim 3).

RESİM 3- Büyükada'daki Türk Müzisyenleri

Daha sonra Yüce Tepedeki Aya Yorgi kilise ve manastırına çıkıp, kötü ruhlardan arındırılmak üzere zincire vurulmuş hastaları görmüştür².

Prusya elçilik danışmanı olan M.Von Tiets, 1833-1834 yıllarındaki İstanbul anılarında, Büyükada'nın doğal güzelliklerini, anlatmakta bitiremez. Halkının rumlarla frenkler olduğunu

1. Frankland, Constantinople, s.163.

2. ibid., s.165.

hatta bazılarının yaz-kış oturmayı tercih ettiğini, Sicilyalı ve İtalyan denizcilerinin İstanbul'da kaldıkları sürenin bir kısmını burada geçirmeyi tercih ettiklerinden bahseder¹.

Thomas Allom, 1840'ta yayınladığı eserinde ise, her mevsim romantik bir görünümü olan adaların Yunanlıların oturması için bırakıldığından bahseder. Büyükada'da ne cami ne de herhangi bir müslüman yapısına rastlayamamıştır. Heybeliada'da şimdi Deniz Harb Okulunun bulunduğu yerde cami göze çarpmaktadır (Resim 5). Başkentten yiyecek alışverişi için, her sabah sandallar adaları terk eder, güneş batarken dönerlermiş. Sandalların içindekiler birbirini rahatsız etmemek için alçak sesle konuşurlar, bazen bu sandallarda kadı eşliğinde bir hükmün infazının gerçekleştirilmiş olduğunu anlatır².

Skarlatos Byzantios (1862) E Konstantinupolis adlı eserinde, Büyükada'da 1816 yılında 1200 kişi yaşadığından söz eder. Aya Nikola Kilisesi, Meletios zamanında (381) da mevcut olan Kariya (Yunanca, ceviz ağacı) köyünün köy kilisesiymiş. Vahşi doğada, adaya mahsus belirli bir bitki örtüsü arasında basit ve ilkel metodlarla yapılmış ekili arazilere sahip örf ve adetlerini korumaya çalışan insanlar yaşamaktaymış. En yüksek yeri olan Aya Yorgi'de manzara şahane olup, Bitinya sahillerini seyretmek mümkünmüş. Hatta Anadolu sahilinde buğday tarlalarındaki işçileri bile görmek mümkünmüş³. Aslında şimdi için de aynı şeyi söylemek gerekir. Ankara asfaltındaki taşıtları çok berrak havalarda görebiliriz.

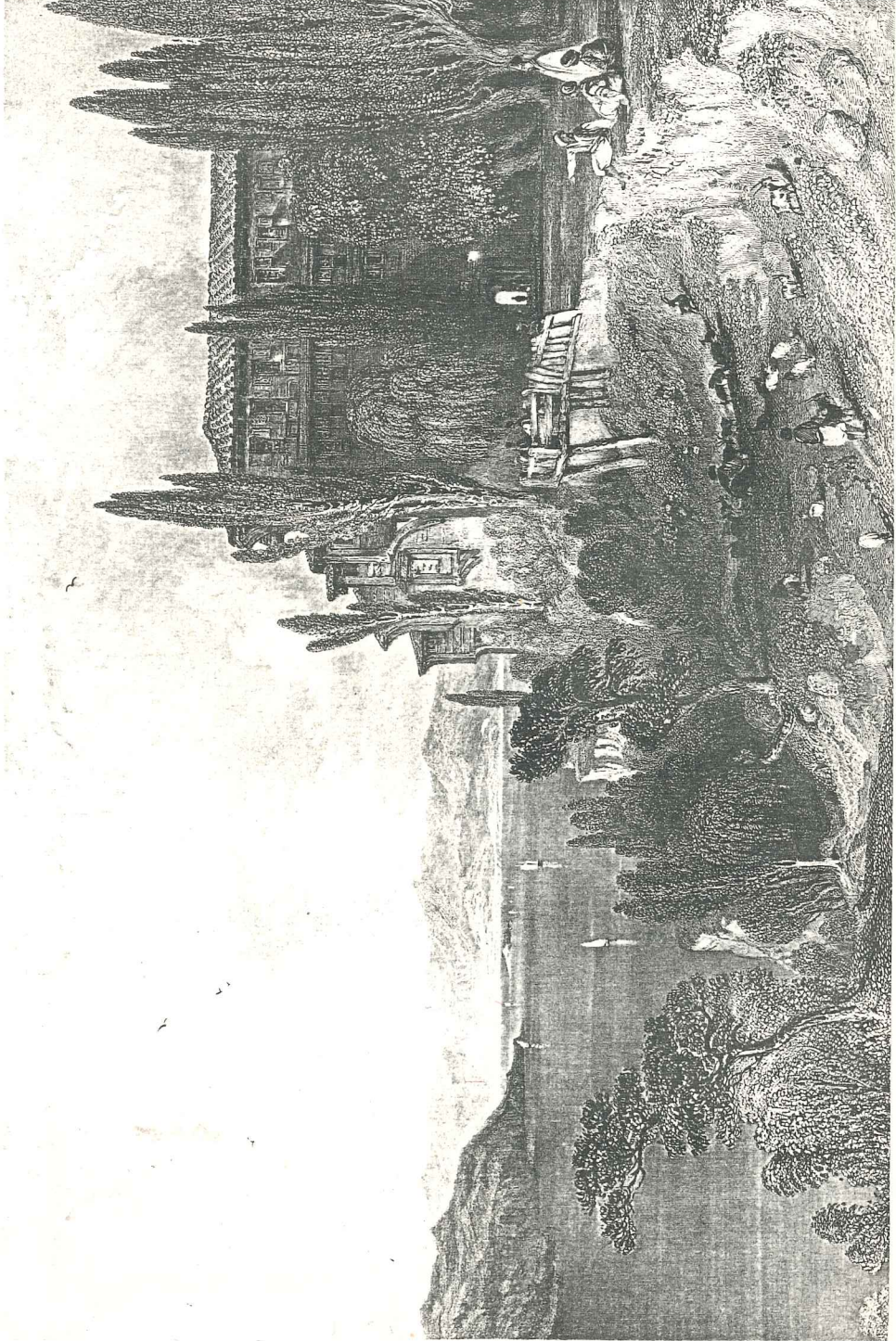
Thèophile Gautier (1865), anılarında "Adadan gelen bir patlama sesi geminin gelmekte olduğunu haber verince, bir kayık ve sandal filosu hemen kıyıdan ayrılarak yolcuları almaya gelir.

1. Tietz, Türkiye 1833, s.68.

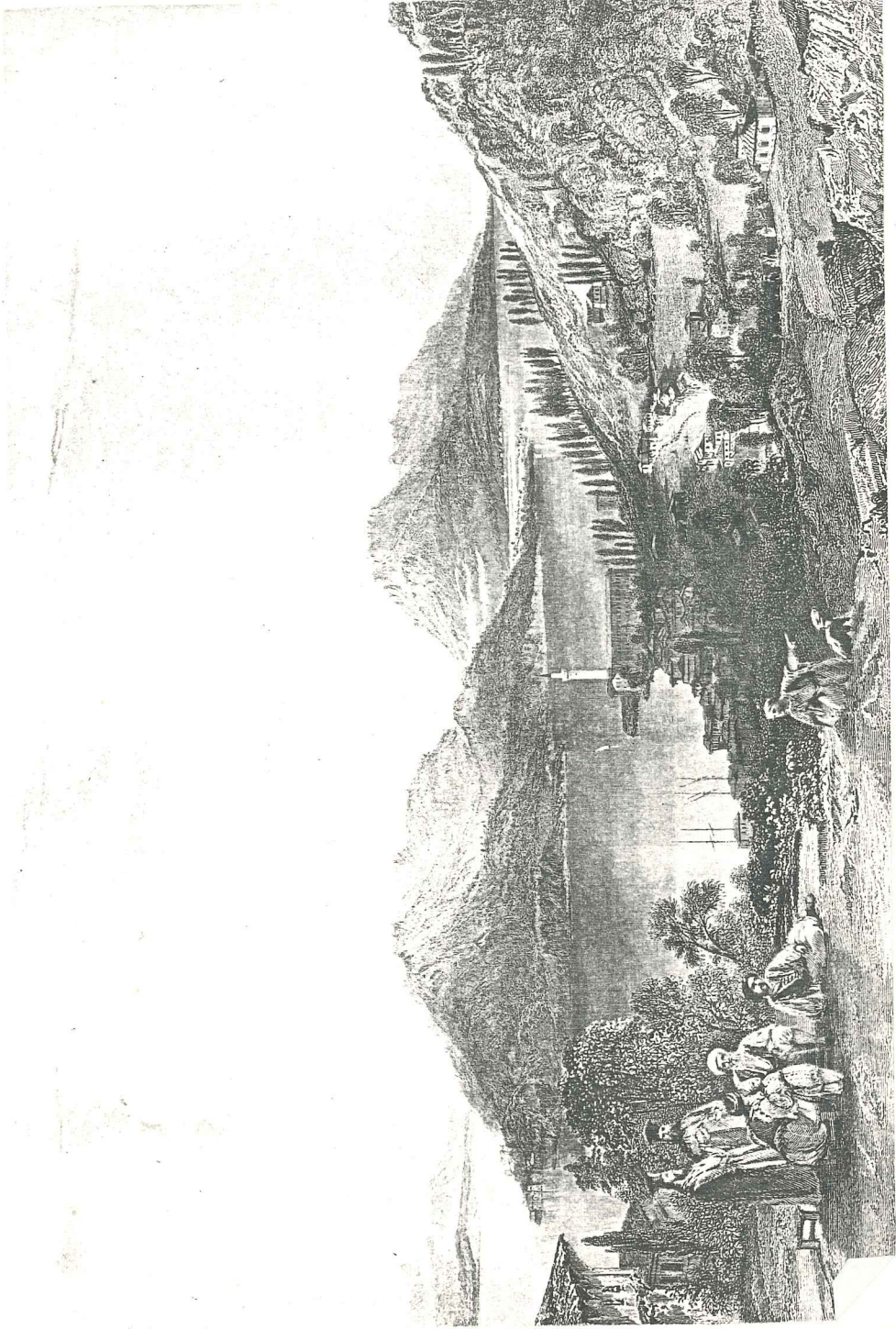
2. Allom, Constantinople And Its Environs., s.22.

3. Byzantios, E Konstantinupolis, C.2, s.314.

404

RESİM 4- Heybeliada St. George Manastırından, Büyükada'nın Görünüşü

RESİM 5- Heybeliada'dan Büyükkada'nın Görünüşü

Deniz burada çok alçak olduğundan daha irice teknelerin gemiye yanaşması imkânsızdır.

Adanın tek misafirhanesinde benim için bir oda ayrılmıştı. Burası büyük ağaçların gölgesinde pencerelerinden ufkun sonsuzluğuna kadar deniz görülen serin ve temiz bir ahşap evdi. Karşıdan denize akseten Türk köyü ve tepesinde Rum manastırı bulunan dağıyla Heybeliyi görüyordum. Sahil kumluktur. Yemekler ve servis mükemmeldir¹. Akşamları, Rum ve Ermeni kadınların dekolte ipek elbiseleri, altın ve pırlanta takıları, topuz saçları ile akşam gezintilerinin açık hava balosu niteliğini verir" der².

18.yy. da adanın kuzey tarafına yerleşilmeye başlanmıştır. 1850'lerden sonra yerleşmeler batıya doğru da kaymıştır.

Mc.Farlane, Walsh, Brayer gibi seyyahlar 19.yy. ilk yarısında Büyükada nüfusunun 2000-3000 arasında olduğunu tahmin etmişlerdir. Bu sırada İstanbul ile Büyükada arasında gidiş geliş 14 adet büyük pazar kayığı sağlamaktaydı³.

1865'te Kleantimos ve H.Papadopoulos adalarda 6000 kişinin yaşadığını kaydetmektedir.

Yabancılar arasında adaları yazlık olarak kullanan ilk Fransızlar olmuştur (XVIII.yy.).

Adalara ilk vapur seferleri 1846'da Fevaiddi Osmaniye adlı resmi vapur işletmesi ile başlar⁴.

1878 yılında bir İngiliz filosu Amiral Sir G.P.Hornby kumandasında İzmit'e ilerlemeden önce Büyükada önlerine demirler⁵.

1. Gautier, İstanbul, s.301.

2. ibid., s.302.

3. Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, s.3193.

4. ibid., s.136.

5. Coufopoulos, Constantinople, s.

Vapur seferlerinin başlaması ile Büyükada'nın önemi artmış, 1888'de yolları düzenlenmiştir.

1897'de şimdi rıhtım olarak kullanılan kısım kumluktur. Kıyı boyunca çardaklar altında gazinolar yer alır. Vapurdan çıkıp karaya ayak basınca hafif meyilli bir yokuşla karşılaşılır, sağa sapınca Beau Rivage Oteli "ki meşrutiyette yanmıştır", 1840'larda yapılmış Calypso Oteli ise sonra Akasya adını almıştır (Resim 6). Akasya Oteli de 1979 yazında çıkan bir yangında kül olmuştur (Resim 8, 9, 10).

Yine yanan Giakomo Otelinin yerine Yat Kulübü yapılmıştır ki bu da şimdi Anadolu Kulübüdür¹. 1979 yazında Akasya Oteli ile birlikte yanmıştır (Resim 7).

Kanunu Esasinin ilânından (23 Temmuz 1908) sonra Sultan Abdülhamid'in nazırları ve mabenyicileri de buraya sürülmüştür.

II. Abdülhamid'in son zamanlarında bir müddet mutasarrıflık olan Adalar, günümüzde İstanbul iline bağlı bir ilçedir².

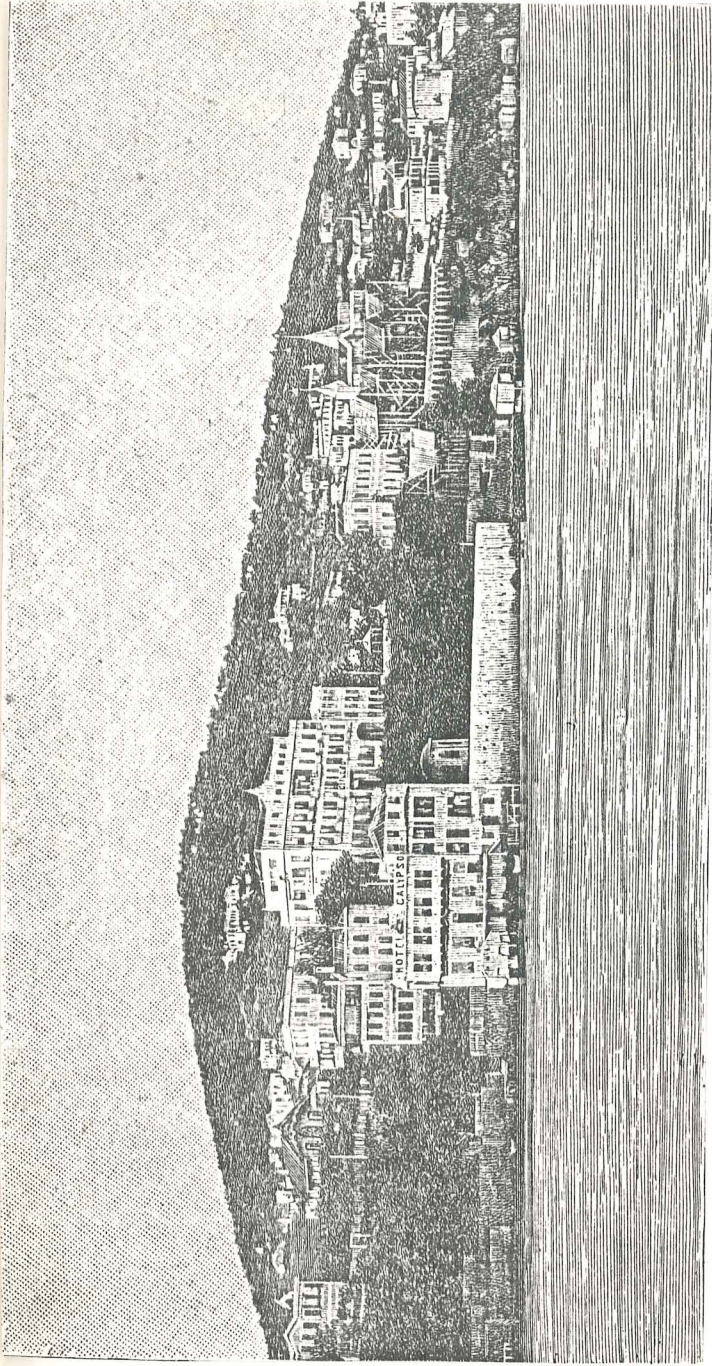
Sonuç olarak diyebiliriz ki, İstanbul'un fethine kadar, Bizans İmparator-İmparatoriçelerinin sürgün yeri olmaktan çıkmamış olan Adalar, Osmanlı'lar döneminde seyyahların ve görevle gelmiş yabancıların ilgisini çekmiş, doğal güzellikleri nedeniyle de 19. yüzyıldan sonra İstanbul'un önemli sayfiye merkezlerinden olmuştur.

Büyükada'nın tarihinde önemli rol oynayan binalar kronolojik olarak aşağıdadır.

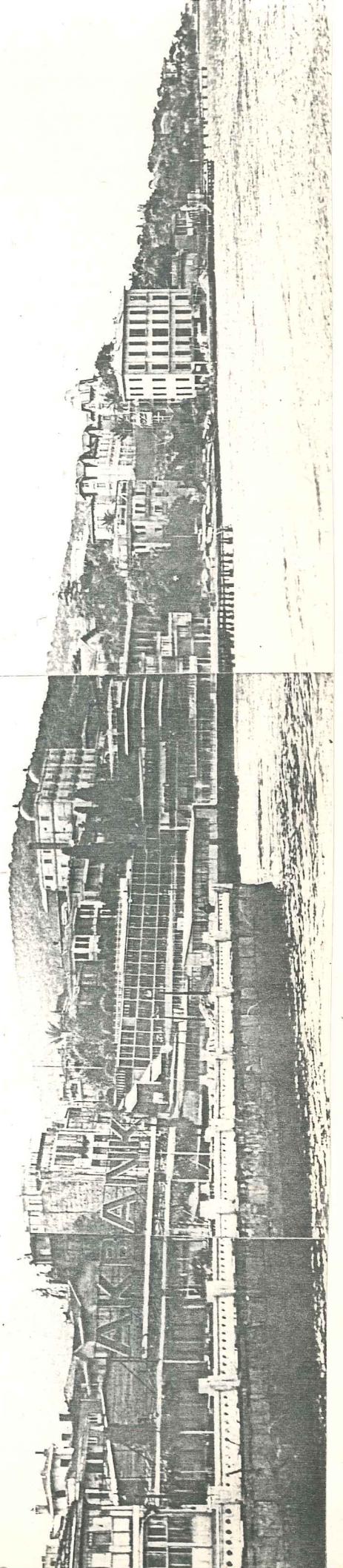
1. Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, s.3195.

2., "Adalar", Türk Ansiklopedisi, C.1, s.110.

RESİM 6- Büyükada 1840

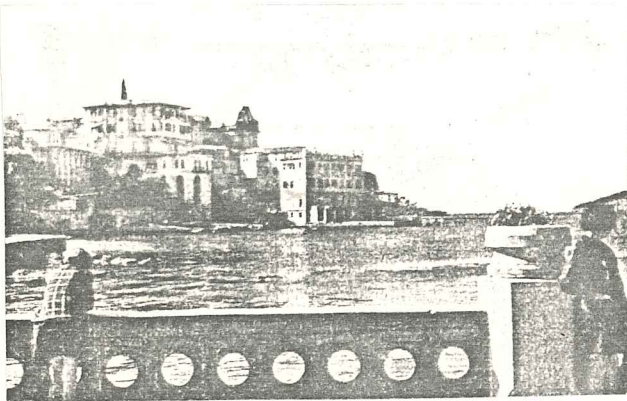
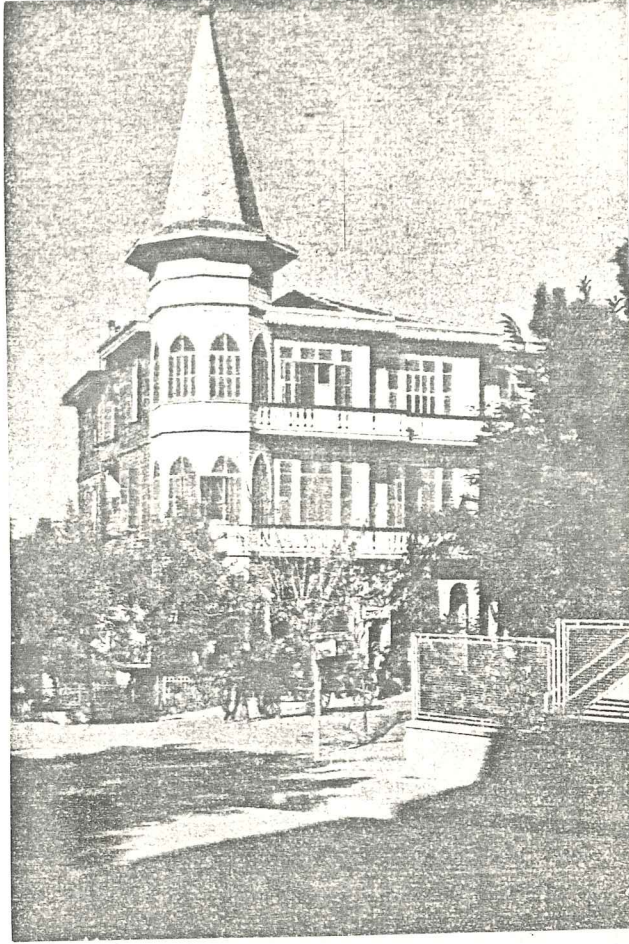

RESİM 7- Büyükada 1982

70

RESİM 8- Büyükada Akasya Oteli
1942

RESİM 9- Büyükada İskelesinden
Otellerin Görünüşü, 1942

RESİM 10- Büyükada Akasya Oteli, 1972

o Kadınlar Manastırı Kalıntıları

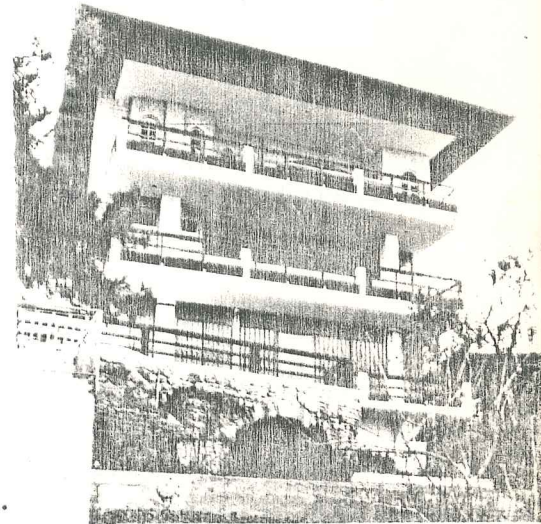
İmparator II. Jüstinyen tarafından 6.yy.'da inşaa edilmiş, daha sonra İmparator 4. Leon'un karısı İrene (Atinalı) tarafından 797 yılında tamir görmüştür. Bu manastır Kaptan-ı Derya Baltacıoğlu Süleyman Bey tarafından İstanbul'un fethi sırasında yıktırılmıştır.

İmparator Manuel I. Komnenos'un 1158 yılı martında çıkardığı ve İstanbul'daki kilise ve manastırlarla ilgili hrisobulonunda (Altın damgalı ferman) adalarındaki manastırlardan bahseder¹.

Ada halkının Kamares (Kamaralar) dediği bu manastır oldukça büyük bir sahayı kaplamaktaymış. Liman, kilise, manastır, sarnıç ve mezarlıktan bugüne sadece aşağıdaki resimde görülen kalıntı kalmıştır. Bizans tarihinde önemli rol oynayan İren, torunu Öfrosin, Zoi sürgün günlerini bu manastırda geçirmişlerdir².

Maden mevkiinde bulunan bu kalıntılar, mevcut yasalara, yönetmeliklere ve koruma kararlarına rağmen yok edilmeye çalışılmış, üzerine 3 katlı apartman bile yapılmıştır³ (Resim 11).

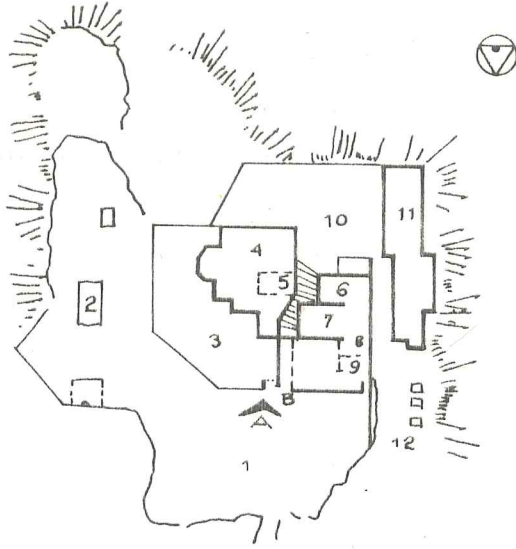
RESİM 11- Kadınlar Manastırı Kalıntıları

1. Maleçku, E En Te Nesa Pringipo, s.18.

2. Mamboury, Les Iles Dës' Princes, s.82.

3., "Eski Eserlere gereken önemi Vermiyoruz", Arkitekt, No 378, Cilt 49, Şubat 1980, İstanbul.

RESİM 12- Aya Yorgi Manastır ve Kiliseleri Genel Şeması.

- A. Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi girişi
- B. Aya Yorgi Manastır girişi
- 1. Kilise önündeki meydan
- 2. Küçük kır kahvesi
- 3. Kilise bahçesi
- 4. Saint Georgeus'un yeni kilisesi
- 5. Saint Marie des Blachernes'in eski ibadet yeri
- 6. Saint Heralambos ibadet yeri
- 7. Saint Georges'un eski ibadet yeri
- 8. Saint Georges'un eski ayazması
- 9. Havarionun kısmı
- 10. Avlu
- 11. Eski manastır
- 12. Eski mezarlık

o AYA YORGİ (SAINT GEORGE) Manastır ve Kilisesi, Büyükada'nın en yüksek tepesi olan Yüce tepededir. Aya Yorgi manastırının bir diğer adı da KUDUNAS'tır. Kudunas zilli anlamındadır. Hasta kişilerin yakalarına takılan zil, sabit düşüncelerin dağılmasına yol açıp tedavi amacıyla kullanılmıştır (Resim 12, 13, 14).

Şâyiaya göre bu manastır, M.S. 963 yılında İmparator Nikephoros Fokas tarafından tesis edilmiştir.

Adanın en eski manastırlarındandır. Ruh ve sinir hastalıkları için önemli bir merkez niteliğindeymiş. Tedavi amaçlı tesislerin mevcut olduğu rivayet olunmaktadır. Kilise içinde yapı-

lış tarihini 607 olarak belirten Aya Yorgi ikonası bulunmakta ise de bu tarihin doğru olması imkânsızdır. Bu ikonada Aya Yorgi at üzerinde tasvir edilmiştir. Bilindięi kadarıyla Aya Yorgi at üzerinde 13.yy. dan sonra tasvir edilmeye başlanmış- tır.

Bir inanışa göre de bu ikona manastırın inşaa edildiği tarih- te adada bulunan çok daha eski bir manastırdan (Kadınlar Ma- nastırı) buraya hediye edilmiştir.

Bu manastır, 4. haçlı seferinde (1204) haçlılar tarafından veya 1302'de Büyükada'ya karşı yapılan ve büyük zararlara yol açan korsan istilâsında tahrip olmuştur. Korsanların yağmala- maktan başka, keşişler ve halka karşılık II. Andrenikos'tan para istedikleri söylenmektedir. Yaęmadan kaçan keşişler Aya Yorgi ikonasını kayalar arasına saklarlar. Bu ikon, asırlarca toprak altında kalır, 1628'de keşiş Hisaias tarafından bulun- muş, yeniden manastır inşa edilmiştir. Bu olay Sultan IV. Mu- rat zamanında cereyan eder. Bu bilgiler çok gelişkilidir. Ba- zı kayıtlara göre bu ikona fetihten 300 yıl sonra bulunmuş 1625'te bazı kayıtlarda 1753'te bulunmuş olduğu görölmekte- dir.

Patrik Serafin tarafından 1760 yılında yayınlanan bir belgede bu manastırın;

- a) 1751-1752 yıllarında Keşiş Hisaias tarafından, Adalıların Aya Yorgi Kudunas dedikleri mevkide, inşaa edilmiş olduğu,
- b) Hisaias'ın 8 yıl içinde kiliseyi, Blakerna şapelini ve et- raftaki keşiş odalarını, inşaa etmiş olduğu,
- c) Aynı keşişin bu manastırın, patrikhane himayesine geçmesini istediği açıklanmaktadır.

Aya Yorgi 1760 Ekim ayında ise Yunanistan'da Aynaroz'daki

Lavra manastırına bir müddet bağlı kalır.

Ancak bu manastırda, Aya Yorgi manastırına maddi desteği sağlayamamıştır. Bunun üzerine keşiş Hisaias bu manastırı İstanbul'daki bakkallar loncasının himayesine vermiştir. 1781'e kadar bu himaye devam etmiş, daha sonra Pelopones'te bulunan başka bir Lavra manastırının himayesine geçmiştir¹. Günümüzde patrikhaneye bağlıdır.

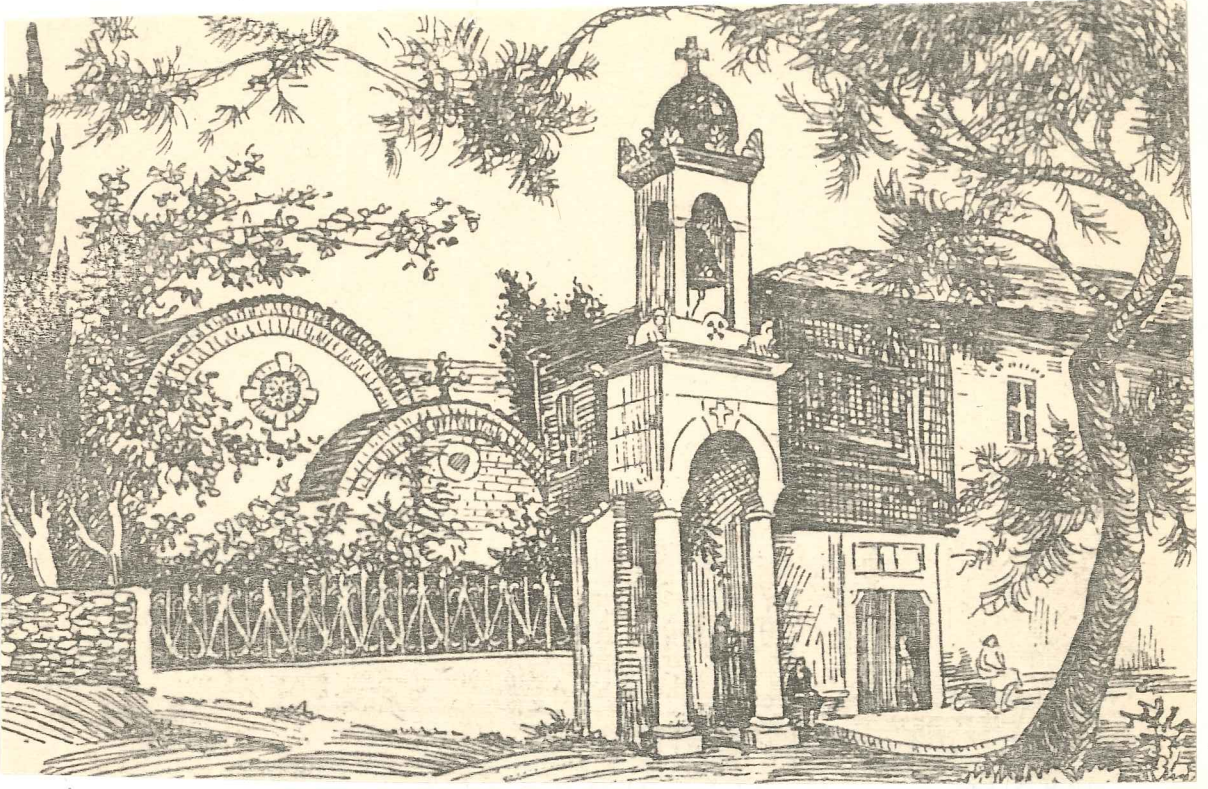
Aya Yorgi Manastırında, 1855-1856 yıllarında ise, esir Rus askerleri barındırılmıştır.

1909 yılında kilise restore edilmiştir.

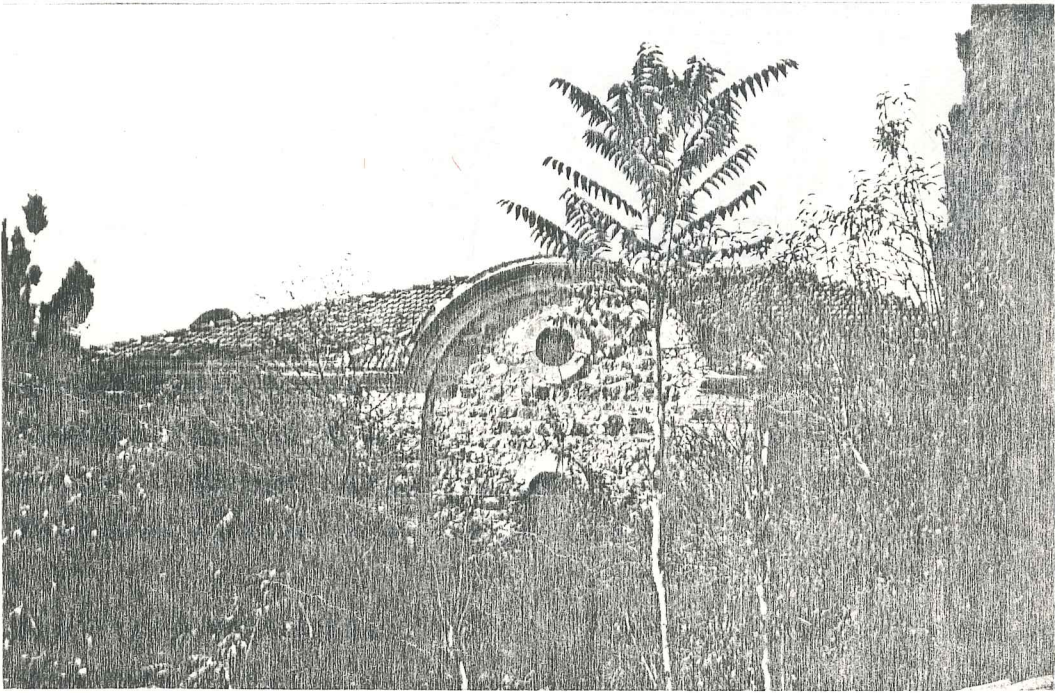
1914-1918 yıllarındaysa manastır, oda oda kiralanarak gelir temin edilmiştir².

1. Maleçku, E En Te Nesa Pringipo..., s.25.

2. Mamboury, Les Iles Des Princes, s.86.

RESİM 13- Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilise ve Manastırının Girişi

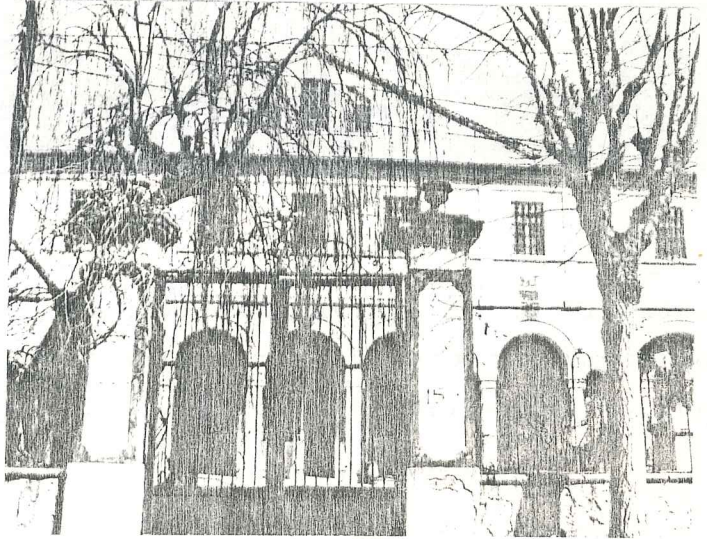
RESİM 14- Aya Yorgi Kilisesinin Güney Duvarı.

o Hristos Manastırı

1573 te patrik Krylos VI tarafından Büyükada cemaatine ait olan bu manastır; Bezir Evleri cemiyetine bağlanmış ve onların malı olmuştur.

Etrafındaki binalar cemiyet tarafından yapılmıştır. Daha sonra Aynaroz manastırının (Yunanistan'da) idaresine verilmiştir¹.

Şimdi Patrikhaneye aittir. Kilise, manastır binaları ve mezarlıktan ibarettir.

RESİM 15- Aya Dimitri
Rum Ortodoks Kilisesi

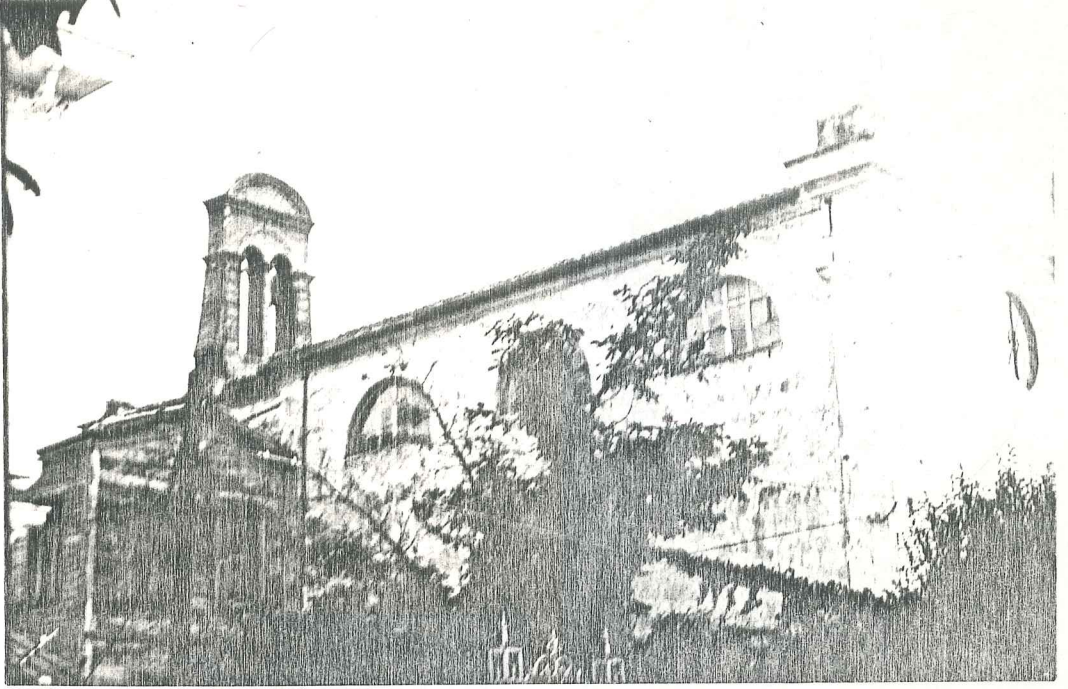
Alaçam Sokağındadır. Katedral-Metropolitlik kilisesidir. 7.5. 1856 da Fıstıkî Kalfa karafından inşa edilmiştir. Dikdörtgen şeklinde kiremit örtülü kargir bir binadır (Resim 15). Kilise Pandlemon, Dimitrios, Miya isimli üç azize vakfedilmiştir.

Kilisenin çan kulesi yanındaki Rum ilkokulunun avlusundadır².

1. Erdenen, İstanbul Adaları, s.70.

2. Ibid., s.71.

o Ermeni Katolik Kilisesi

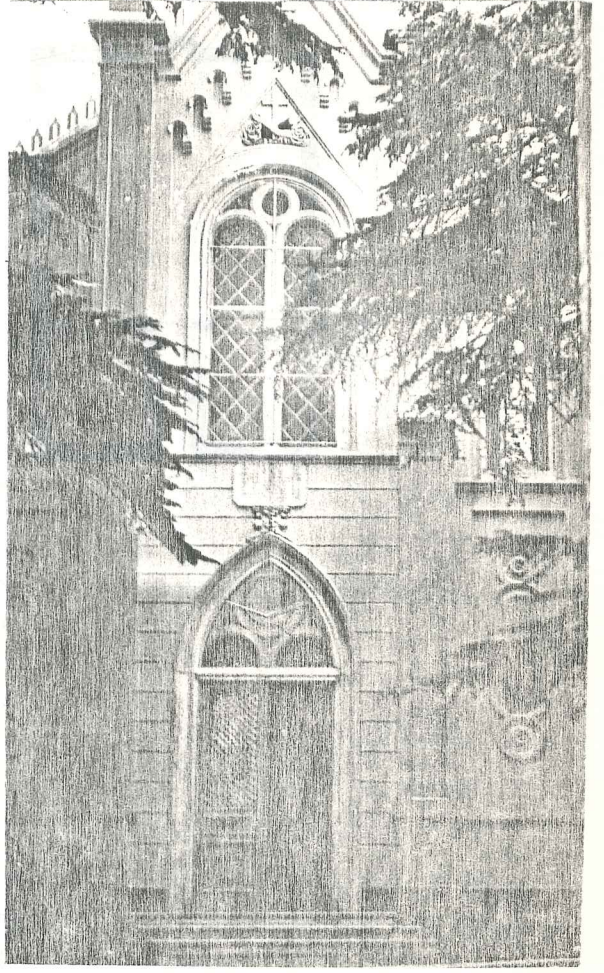
RESİM 16- Ermeni Katolik Kilisesi

Mehmetçik Sokağındadır. 1858 yılında Avrupa tüccarlarından Andon Apeloğlu tarafından yaptırılmıştır. Ampir karakterindedir, bu yapının mimarı belli değildir. Ermenice bir kitabesi vardır (Resim 16).

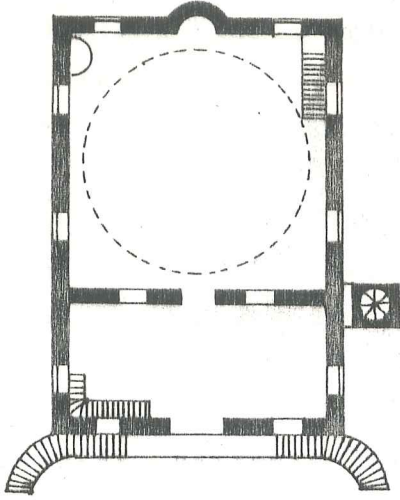
o San Paçifiko Latin Katolik Kilisesi

1886 yılında yapılmıştır. Mimarı belli değildir. Kitabesi vardır (Resim 17).

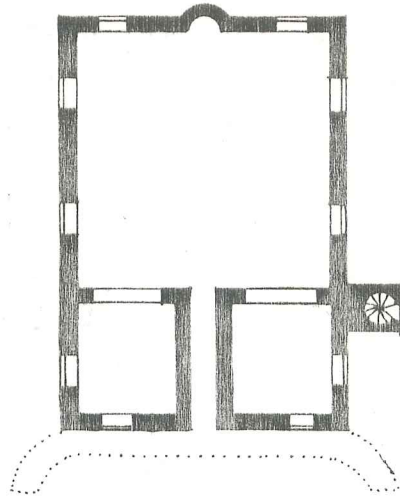
406
RESİM 17- San Paçifiko Latin
Katolik Kilisesi

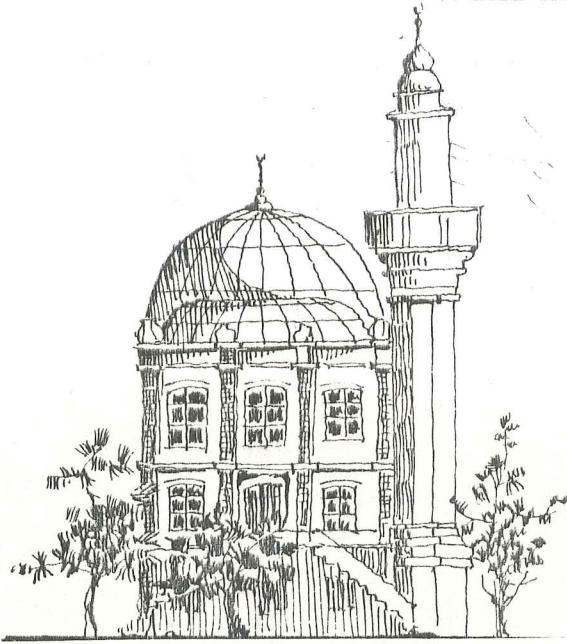
RESİM 18- Hamidiye Camii

RESİM 19- Büyükada Hamidiye Cami Üst Kat Planı

RESİM 20- Büyükada Hamidiye Cami Zemin Kat Planı

RESİM 21- Büyükada Hamidiye Cami Ön Cephesi

o Hamidiye Cami

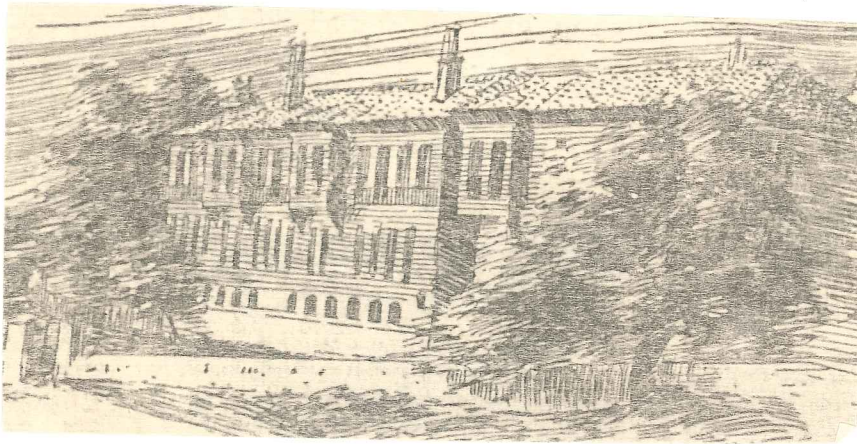
Ada Cami Sokağındadır. 1310 H. (1892 M) tarihinde II. Sultan-hamit tarafından yaptırılmıştır. Mimarı belli değildir. Kitabesi ittihatçılar tarafından Abdülhamid'in tahttan indirilmesinden sonra kaldırılmıştır.

Dikdörtgen planlı Fevkanî (üst katı olan) bir camî olup, küfeki taşından yapılmıştır. Zemin kat mescîdtir. İki maksureodayı dar bir koridor böler.

Üst kata mermer basamaklarla çıkılır. Merdiven sahanlığı camkânla kapatılmıştır. Buradan son cemaat yerine inilir. Son cemaat mahallinden bir merdivenle kadınlar mahfeline çıkılır. Kadınlar mahfili son cemaat yerinin tamamını kaplar. Asıl ibadet yeri bir kubbe ile örtülmüştür. Ampir karakterindeki caminin minaresi de küfeki taşındandır¹ (Resim 18, 19, 20, 21).

o Aya Nikola Manastır ve Kilisesi

Büyükada'nın ilk yerleşme merkezi olan Karye Köyü, bugünkü Karacabey koyunun üst tarafında manastır ve kiliseden ibarettir. Bir ara rum yetimhane binası olarak kullanılmıştır. Bizans zamanında ilk manastır deniz kenarındaymış. 14.yy. şimdiki yerine yapılmış, 1894 depreminde yıkılınca yerine bu manastır yapılmıştır² (Resim 22, 23).

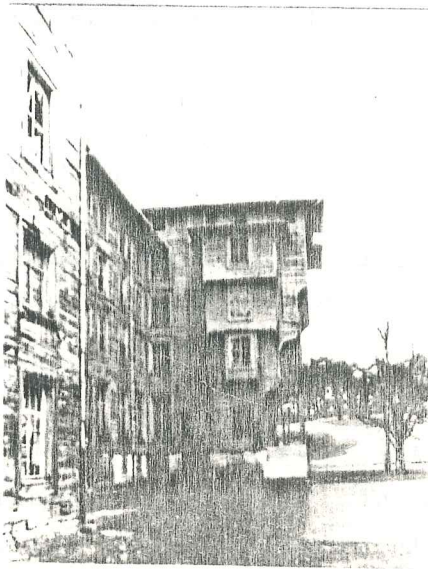
RESİM 22- Aya Nikola Manastırı

1.Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, C. , s.3205.

2.Erdenen, İstanbul Adaları, s.69.

RESİM 23- Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi

RESİM 24- Eski Rum Yetim Okulu

o Eski Rum Eytam* Mektebi

İsa Tepe'de 26.000 m² lik bir alanı kaplar.

Patrikhaneden satın alınan Hristos Manastırı arazisindeki bina, Kont Moris Bostari yönetimindeki bir Fransız şirketi tarafından 1890-1900 yıllarında otel+kumarhane olarak işletilmek üzere inşa edilmiştir. Fakat II. Abdülhamid otel+kumarhaneyi işletme izni vermemiş, bunun üzerine binayı Eleni Zafiri adında bir Rum kadını Fransız şirketinden satın alarak tekrar Patrikhaneye hibe etmiştir. Patrik III.Yovakim de Balıklı Rum Hastanesi bünyesinde 1853 de tesis edilmiş olan yetimhanedeki yetimlerden bir kısmını buraya nakletmiştir.

1.Dünya savaşında askeri işgal altına alınan bina harp sonunda Alman esirleri ile Rus göçmenlerine misafirhane olarak kullanılmıştır. 102 metrelik cephesi 210 oda ve tiyatro salonu, her kattaki çıkmaları ile ilginç bir binadır. Arka cephesine bakan 2 katlı otel idarehanesi, ilkokul olarak kullanılmıştır (Resim 24).

o Anadolu Kulübü

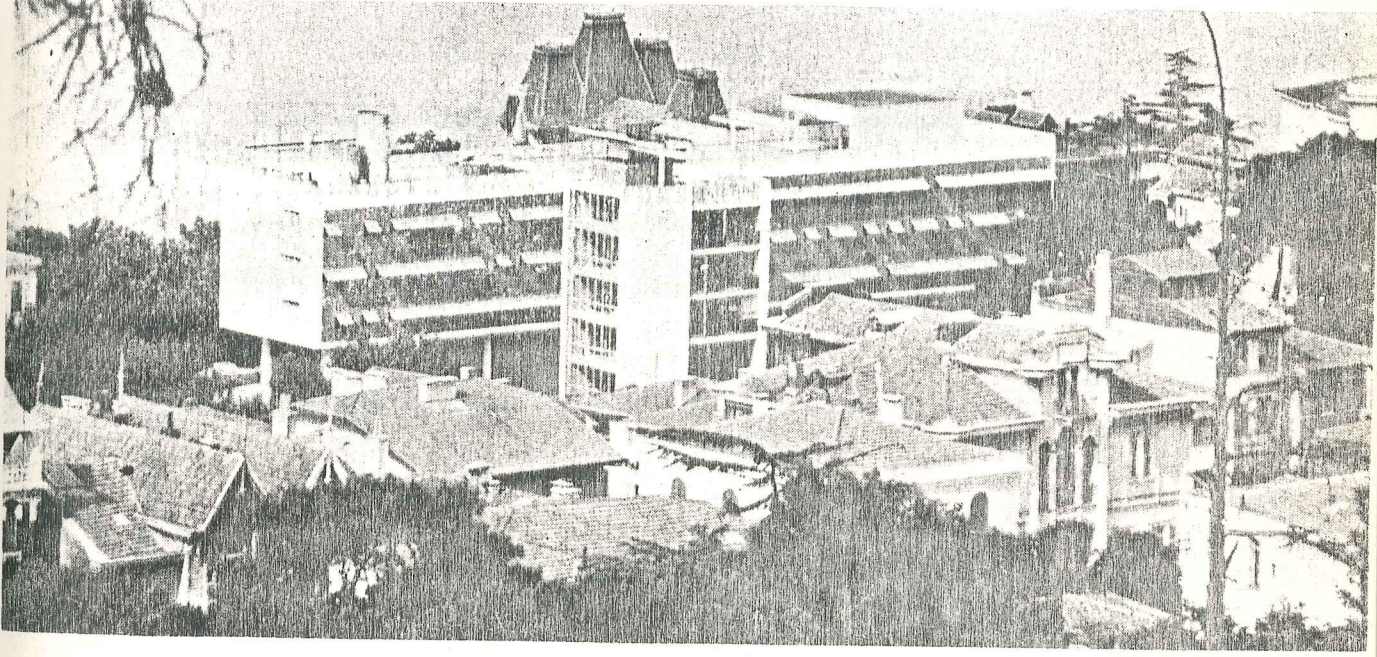
II. Abdülhamid zamanında, Pears isimli bir İngiliz tarafından İngiltere'deki "Yacht Club" ün İstanbul'da bir şubesi olarak açılmıştır.

Pears bu nedenle, önce Lebbe isimindeki kişinin köşkünü almış, Giakomo adını verdiği bu binanın yanındaki Jakomi Otelinin yanmasıyla ise 125.000 İngiliz Lirası sermayeli bir şirket kurarak 1908 yılında Anadolu Kulübünün idare binasını (Kuleli Bina) yaptırmıştır.

*Eytam: Yetim

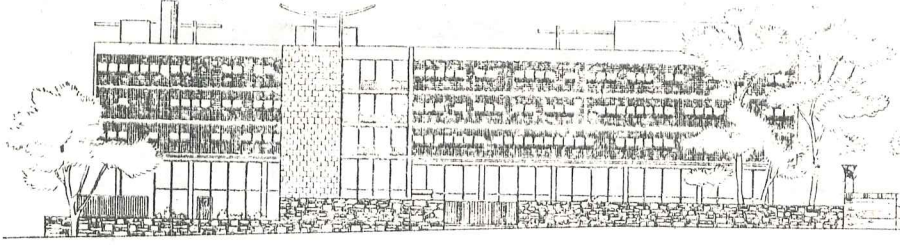
1938 de Ankara'daki Anadolu Kulübü tarafından satın alınmıştır. Büyük bina (Kuleli), Zarifi'nin evi (Beyaz ev) ile Lebbe'nin evi (Sarı ev) olmak üzere üç bina ve bir küçük bahçeden oluşmuştu¹. Daha sonra beyaz ev yıkılarak yerine bir otel binası yaptırılmıştır.

Projeleri yarışma sonucu elde edilen bu binanın inşaatına 1953 yılında başlanmış, 1957 de bitirilmiştir. Mimarisi Turgut Cansever ve Abdurrahman Hancı'ya ait olup 3 yatak katı zemin ve bir bodrumdan ibarettir² (Resim 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31).

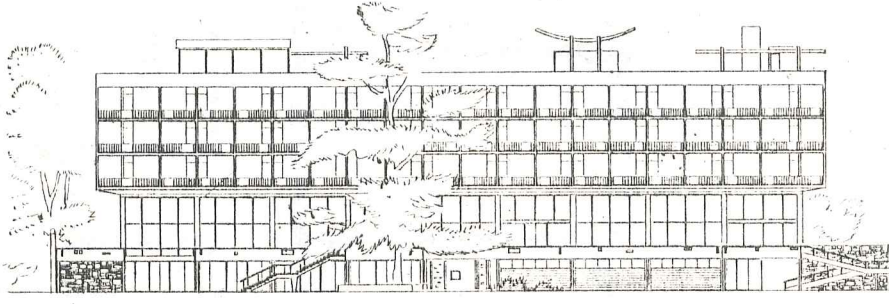

RESİM 25- 1957 yıllarında Anadolu Kulübü Binası

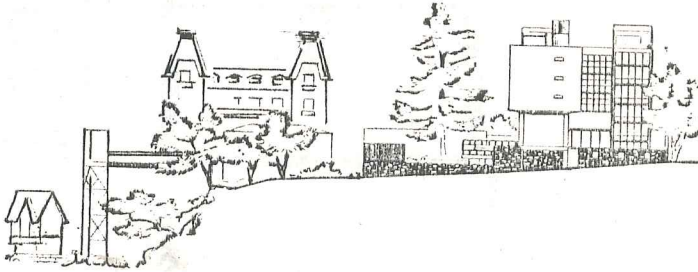
1. Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, C. , s.3195.
2., "Anadolu Kulübü Binası", Arkitekt, C.27, Sayı no. 295, Şubat, 1959, s.45.

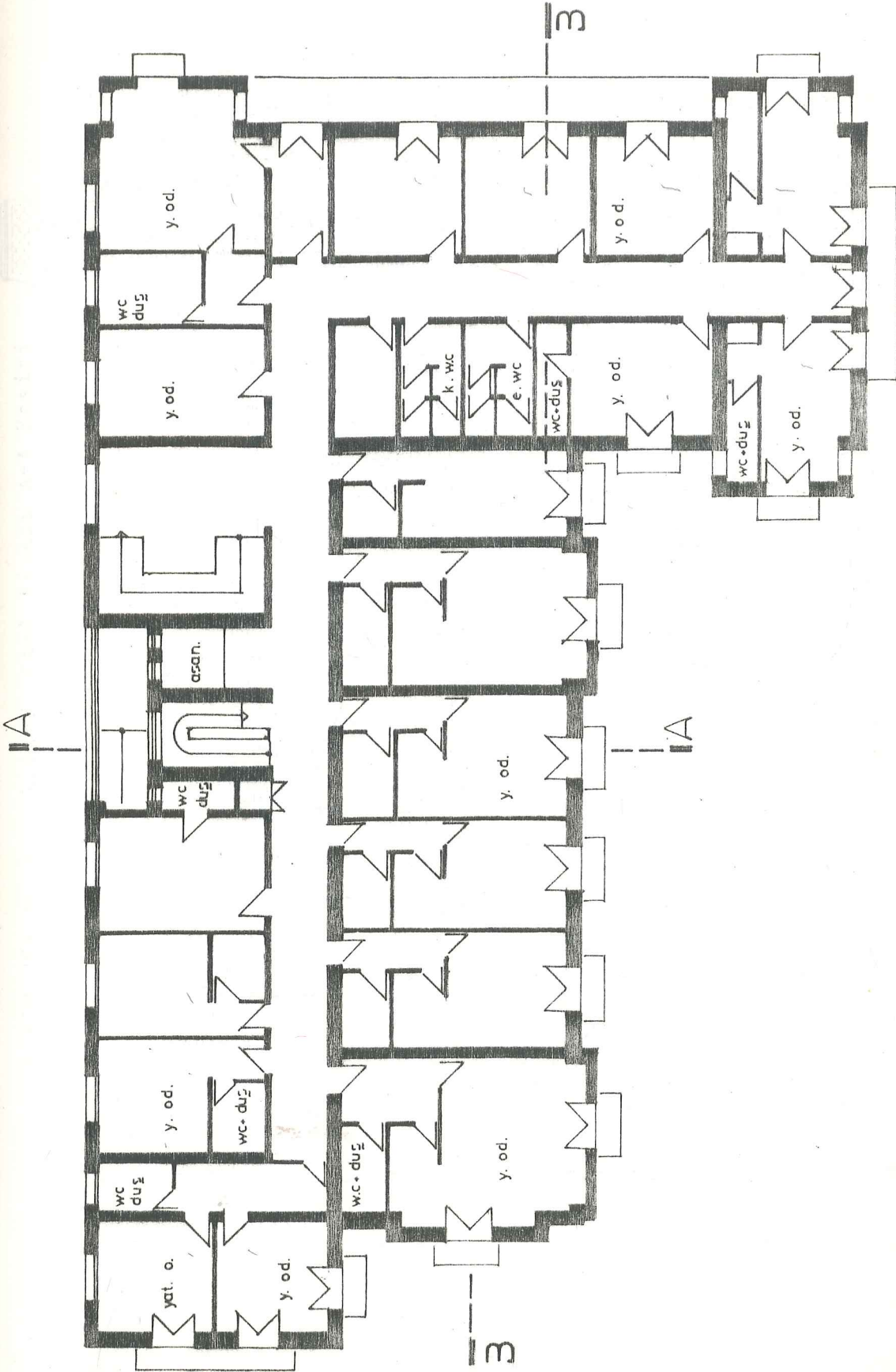
RESİM 26- Anadolu Kulübü Otel Binasının Arka Cephesi

RESİM 27- Anadolu Kulübü Otel Binasının Ön Cephesi

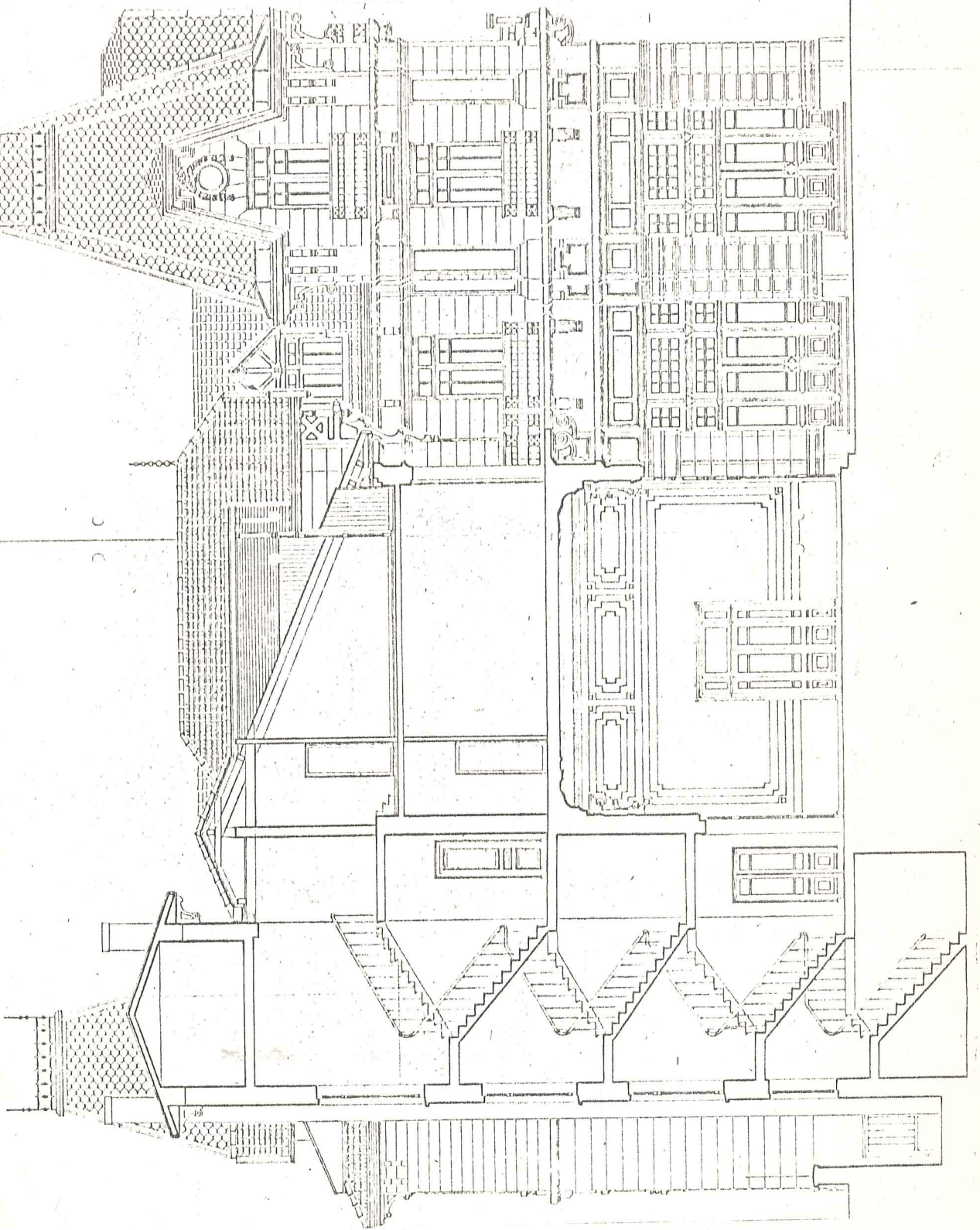

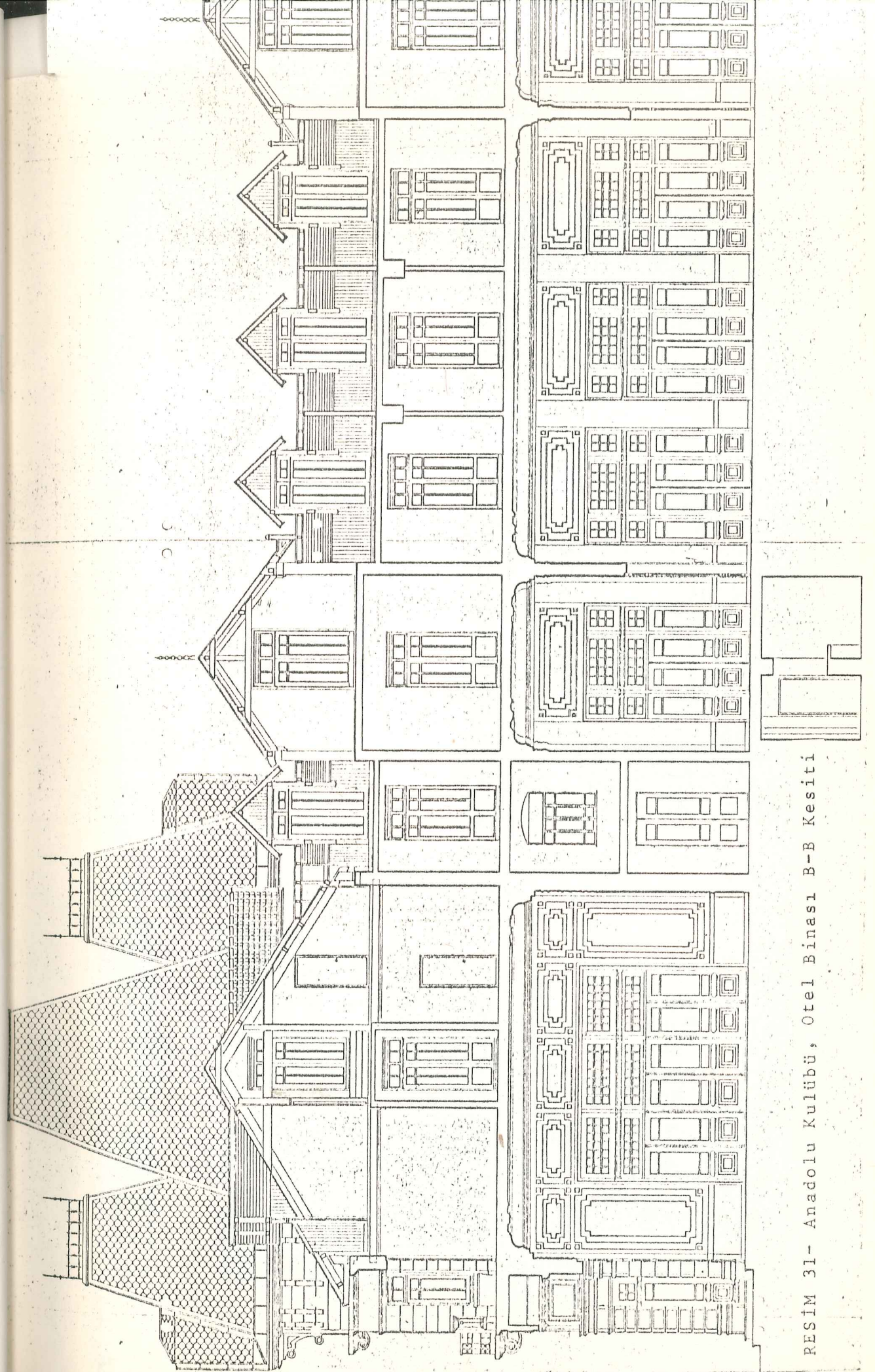
RESİM 28- Anadolu Kulübünün Şilueti

RESİM 29- Anadolu Kulübü, Otel Binası. 1. Kat Planı 1/200

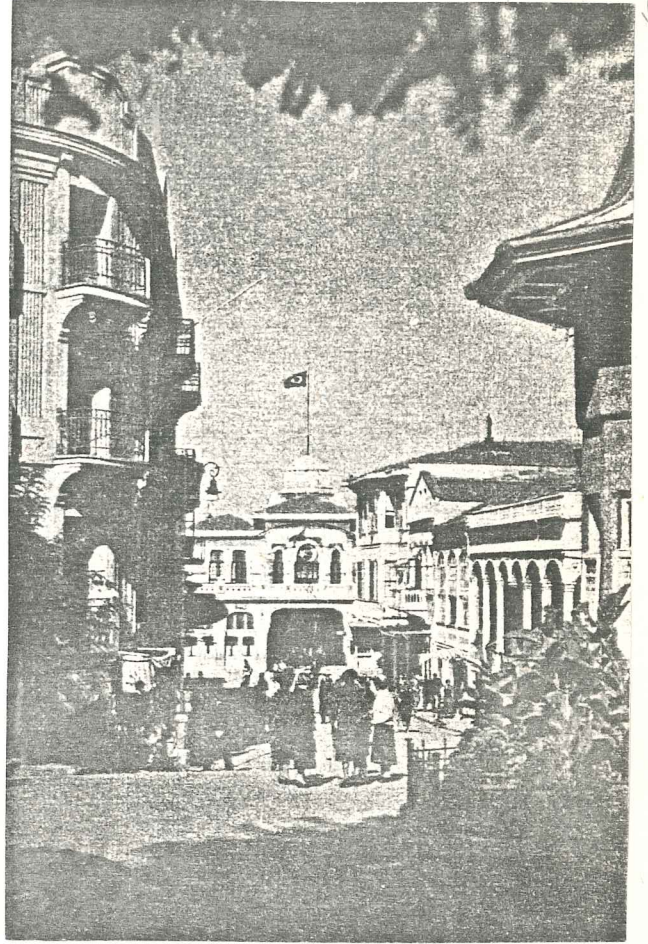
RESİM 30- Anadolu Kulübü, Otel Binası A-A Kesiti

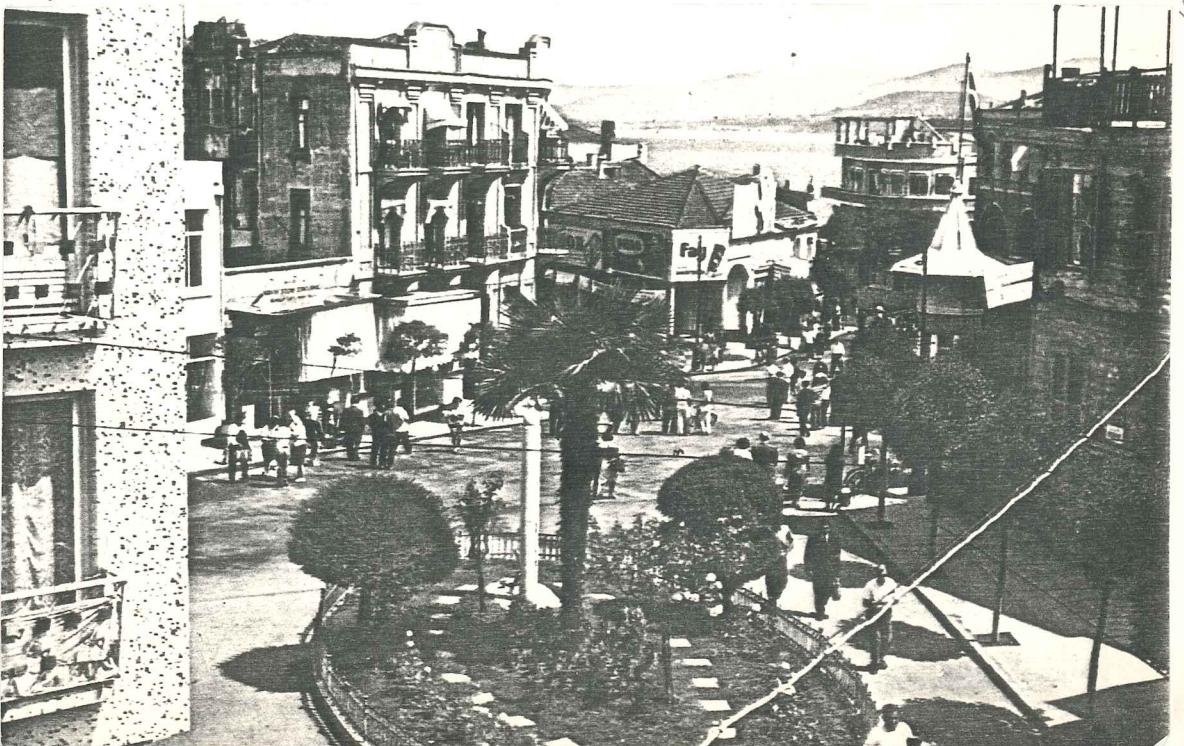

RESİM 31- Anadolu Kulübü, Otel Binası B-B Kesiti

RESİM 32- 1942 lerde Büyükada
İskele Meydanı

RESİM 33- 1965 yıllarında
Büyükada İskele Meydanı

o Saat Kulesi

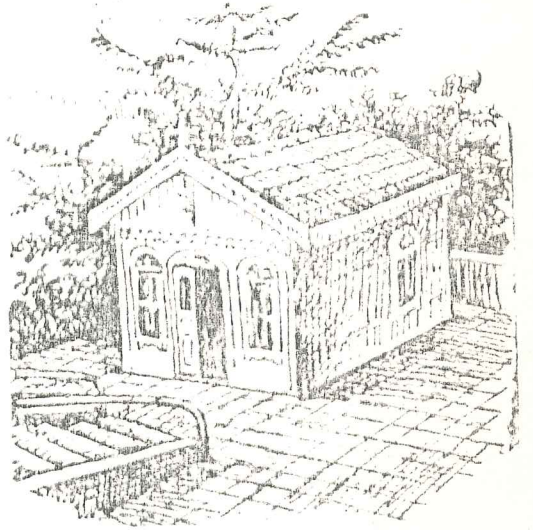
1914 yılında Bahriye Nazırı Cemal Paşa tarafından yaptırılmıştır. Adalar Güzelleştirme Cemiyetince kullanılmaktadır (Resim 33).

o Aya Panaiya Rum Ortodoks Kilisesi

İskele civarındadır. Bir kapısı Balıkçıl Caddesinde, diğer kapısı fayton meydanındadır. Meryem Anaya vakfedilmiştir*. 1948 yılına kadar, yıkılan İoannis (Yuannis) kilisesinin bazı malzemeleri burada bulunmaktaymış, daha sonra, Aya Dimitri kilisesine taşınmıştır¹.

o Aya Todorı Rum Ortodoks
Kilisesi

Maden Mahallesiindeki, bu küçük kiremit örtülü ahşap binanın iç ölçüleri 3x5 m.dir. Yol kotundan 2,5 metre aşağıdadır. Daha önceleri bulunduğu yer mezarlıkmış. Şimdi etrafı iskân sahasıdır. Aya Todorı kilisesi de mezarlık kilisesi olabilir (Resim 34).

RESİM 34- Aya Todorı Kilisesi

o Kitabeli Sütun

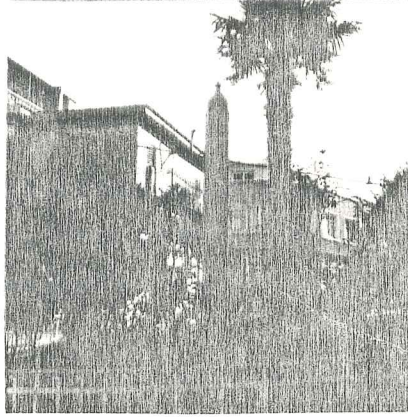
Vapur iskelesinden çıkınca önümüze gelen meydanda bulunan bir parkın içinde yer alır. Aya Yuannis Rum Ortodoks Kilisesi buradadır.

(*) Panaiya: Meryem Anaya vakfedilmiş bütün kiliseler bu adla anılır.

1. Erdenen, İstanbul Adaları, s.71.

Ken, yıkılarak yerine Park yapılmıştır (1) Parkın içine Büyükdereyi fetheden Kaptan-ı Derya Süleyman Beyin anıtı 1953'te mermer sütun dikilmiştir.

buradayken, yıktırılarak yerine park yapılmıştır¹. Parkın içine Büyüka'da'yı fetheden Kaptan-ı Derya Süleyman Bey'in anısına 1953 te mermer bir sütun dikilmiştir (Resim 33a).

RESİM_33a

1. "İst. Mim. İçin Kaynak Olarak Evliya Çelebi", C.3, s.244.

1.3. FİZİKSEL ÖZELLİKLER *

1.3.1. Topoğrafik Durum

Büyükada, kuzey-güney doğrultusunda uzanan, orta kısımlarda alçalan iki sırt görünümünde olup, bu sırtların doğu ve batıya bakan yamaçları 30^0 yi bulan eğimlerle denize iner.

Büyükada'nın kuzey kısmındaki sırtın en yüksek tepesi İsa tepesi (156 m.) dir. İsa tepenin doğusundaki Nevruz tepe (132 m) ise, diğer bir yükseltiyi oluşturur (Levha 3).

Adanın kuzey kıyılarına hafif meyillerle inilir. Yoğun iskân bu yamaçlar üzerinde ve kıyıdaki alüvyon saha üzerindedir.

Büyükada'nın batısında denizin içine doğru giren, şeklinden dolayı dil ismiyle tanınan bu sert profil kıyıdan uzaklaşırken (300 m.), yüzeyde sivri ve sert kayacıklar grubu oluşturup doğanın değişik özelliğinin değerini arttırıcı katkılarda bulunmaktadır. Dil burnunun açıklarında 15-20 metre derinlikte bir eşik, Büyükada'yı Heybeli'ye bağlamaktadır¹.

Büyükada'nın en yüksek noktasının bulunduğu 198 metre ile Hızır İlyas tepesi ve güneyinde Yüce tepe (Aya Yorgi) görsel olarak Bitinya Sahilleri ile kucaklaşmaktadır.

Güneybatıda dik ve sırt kıyı bitişlerinin yer yer ayrılıp denizin içlerine sokulması sonucu kumu bol koyuklar ortaya çıkmıştır.

Yüce Tepenin güneyinde ise, 150 m yüksekliğinde Avcı Tepe bulunur. Avcı tepe ile kıyı arası Güvercinlik diye adlandırılır.

1. Kaban, "Büyükada Monoğrafyası", s.5.

Büyükada'nın güneydoğu ucunda bariz bir çıkıntı halindeki Kurşun Burnu kıyının düzenli gidişini değiştirmektedir.

1.3.2. Jeolojik Durum

Miyosen devri sonunda İstanbul'un Sarmat iç denizinin bir körfez olduğu ve bu körfezin güneye uzandığı, Marmara ve boğazların mevcut olmadığı kaydedilmektedir¹. Miyosen devrinden sonra ortaya çıkan Trakya-Kocaeli penepleninin dördüncü zamanda yer yer alçalıp yükselmesi güney kısmın sular altında kalmasıyla peneplen üzerinde yükselen kuvarsit monadnoklar bu adaları meydana getirmiştir².

Adalar üzerinde R.Swan (1868), W.Penck (1919), P.Range (1924), W.Paeckelman (1932-1938) tarafından jeolojik araştırmalar yapılmıştır.

İstanbul civarı ve Kocaeli yarımadasında görülen, Paleolojik zamanın ilk devirleri olan Silürien ve Devonien yaşında bulunan, Arkoz-Gravvak-Kuvarsit ile yumrulu kalkerler, silisli şistler, Büyükada üzerinde geniş sahalar kaplar (Levha 4).

Büyükada'nın yüksek kısımları olan Yüce Tepe, Nevruz Tepe, İsa Tepe (Eski Yetim Okulu), Silürien Devrine ait kuvarsit ve arkozlardan veya bunların değişikliğe uğramış çeşitlerinden meydana gelmiştir (Levha 5, Kesit I, II).

Kıyı bölgeleri, daha yumuşak arkoz şistleri veya ince tabakalı kalkerlerden oluşmuştur.

İskele ve çarşının bulunduğu kuzey kısmında ise en yeni tortular olan alüviyonlar bulunur.

1. Süher, İstanbul'da Bölge Planlamasına Yardımcı Bir Araştırma, s.2.

2., "Adalar", Türk Ansiklopedisi, C.I, s.110.

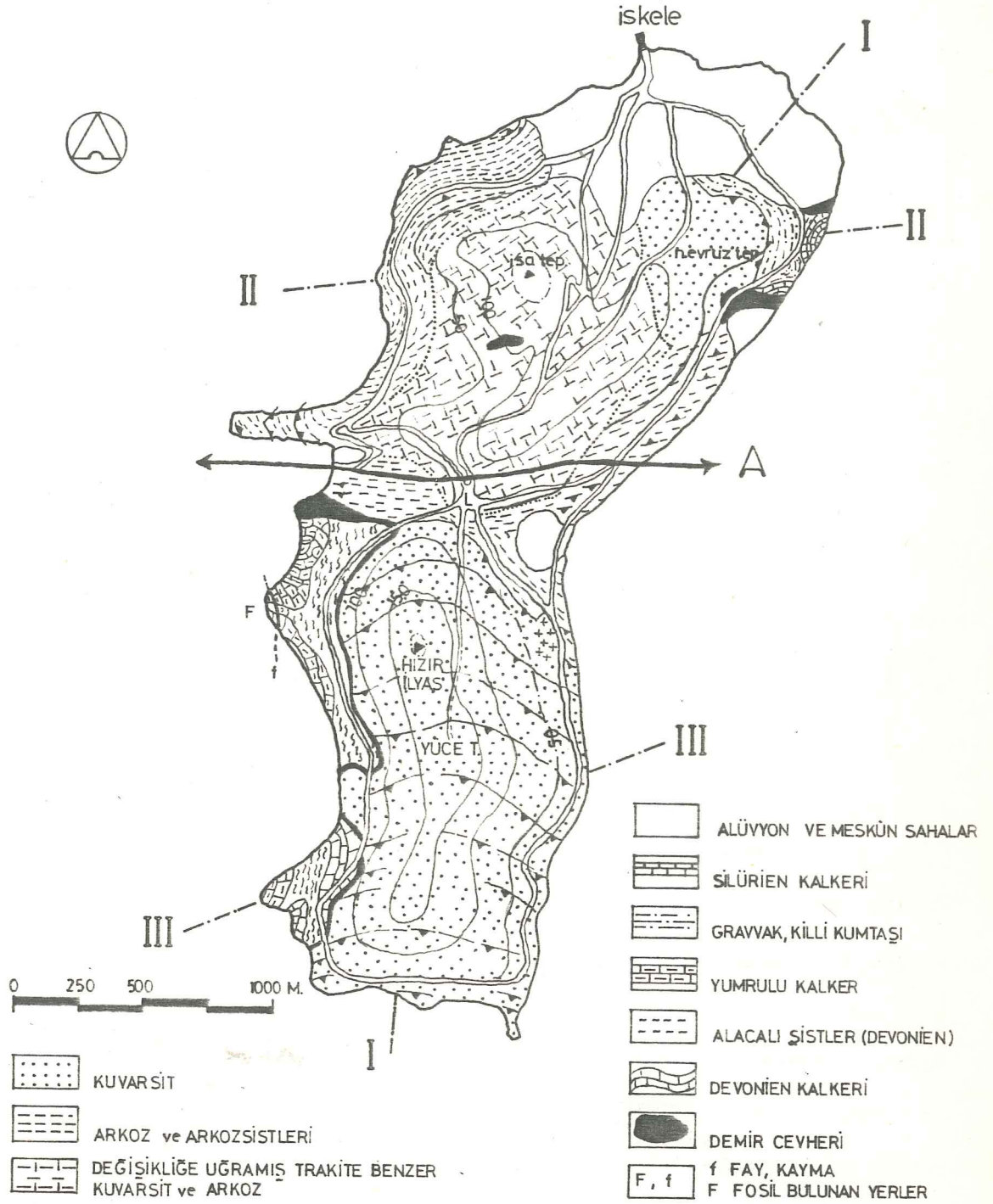
Adanın kuzey-doğu kısmında Maden Mahallesiinde eski bir demir (Limonit-Hematit) madeni vardır. Bu demir madeni kıyıdan 15-20 mt. yüksekliklere kadar uzanan küçük bir saha içindedir. Demir zonlarına Yörük Ali plajının güneyinde de rastlanmaktadır.

Adanın güneybatı kıyısı, Yörük Ali Plajı-Yenibağ arasındaki sahil kısmı Orta Devonienne ait yumrulu kalker ve silisli-renkli ince şistlerden oluşmuştur. Kuvarsitler devonik katmanların üzerine kaymıştır (Leva 4-5, Kesit III).

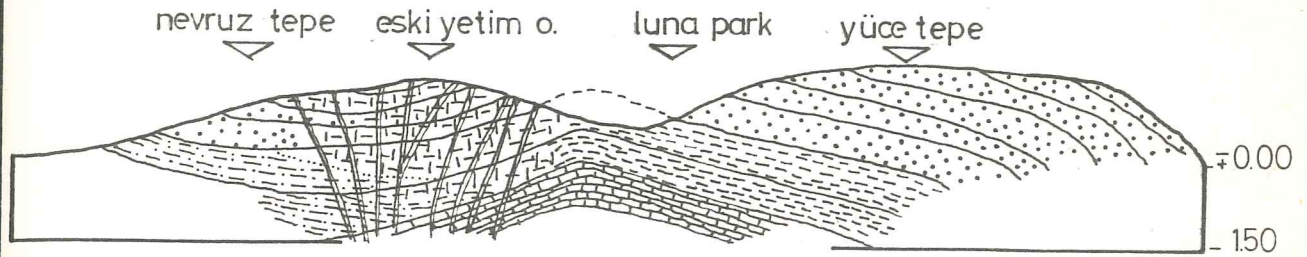
Kuzeydoğu kıyısı silürien yaşlı, ince tabakalı kalkerlerdendir. Silürien ve Devanien tabakaları kıvrımlıdır. Üst silürien tabakalar (Arkoz, gravvak, kuvarsit), doğudan batıya uzanan ve adanın morfolojik bakımdan daha alçak yerinden (Lunapark-Birlik Meydanı) geçen bir antiklinal meydana getirmişlerdir. Antiklinal eksen, adayı iki kısma böler. Alt katmanlar arkoz ve arkoz şistler genç tabakalar ise kuvarsittir¹ (Levha 4).

1. Ketin, Tektonische Untersuchungen Auf Den Prizeninseln, s.163.

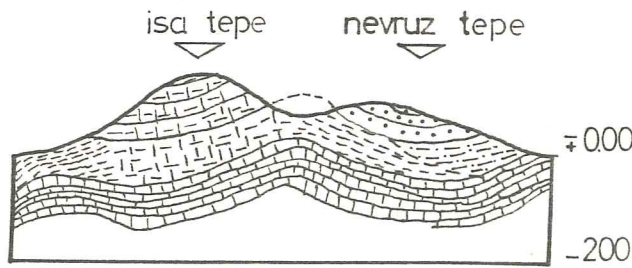
BÜYÜKADA'NIN JEOLojİK DURUMU

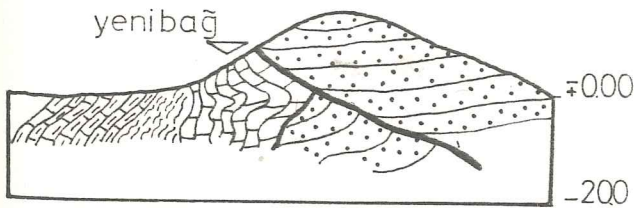
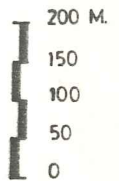
BÜYÜKADA'NIN JEOLÖJİK DURUMU

I-I kesiti

II-II kesiti

III-III kesiti

- KUVARSİT
- ARKOZ ve ARKOZİSTLERİ
- DEĞİŞİKLİĞE UĞRAMIŞ TRAKİTE BENZER KUVARSİT ve ARKOZ
- SİLÜRIEN KALKERİ
- GRAVVAK, KİLLİ KUMTAŞI
- YUMRULU KALKER
- ALACALI ŞİSTLER (DEVONİEN)
- DEVONİEN KALKERİ
- DAMARLAR
- SARIYAZ, BİNDİRME

1.3.3. Toprak Özelliği

Büyükada'da; kalkersiz, kahverengi orman toprakları hakimdir. Demiroksit toprağı kırmızı renge boyar. Kırmızı topraklar (Terra Rossa), ki bu renkten dolayı Kızıl Adalar olarak da anılmıştır¹.

Meyilin fazla olduğu yerlerde şiddetli erozyonlu topraklar hakimdir. Sürüm yapılabilecek toprağı yoktur. Mer'a veya ağaçlık saha olarak kullanılabilecek araziler mevcuttur. Özel bahçelerdeki toprak ada dışından temin edilmektedir. Kıyılarda toprak, kumlu, irili ufaklı taşlı ve tuzludur (Levha 6)*.

1. Byzantios, E Konstantinupolis, C.2, s.311.

(*) T.C.Köy İşleri Bakanlığı.
Toprak Su Genel Müdürlüğü.
İstanbul İli Toprak Kaynağı Envanter Haritası.

704

1.3.4. Bitki Örtüsü*

Adalar, flora bakımından Akdeniz Bölgesi floristik özelliklerine sahiptir. Maki (Garigue) hakim floradır. En büyük özelliği yaz-kış yeşil olarak kalabilmesidir. Boyları 1.00~1.25 olup yaprakları sert, parlak ve koyu yeşildir.

Taş meşesi = *Quercus-coecifera*, Büyükada'da en çok raslanan bu maki türünün yapraklarının kenarları dikenlidir. Kayalar arasında bile yetişebilir.

Funda = *Erica*, süpürge çalısı = *Arboea*, salkım şeklindeki çiçeklerinde tatlı miktarı fazla olduğundan arıları üzerine çeker.

Kocayemiş (*Arbutus*) özellikle Büyükada'nın sembolüdür. Pembe renkte çiçekleri, çileğe benzer tadı buruk bir meyvesi vardır. Kışın habercisidir.

Katır Tırnağı = *Sparticum Junceum* sarı renkli çiçekleri ile ilkbaharda açar.

Pembe ve beyaz çiçek açan *Cistus Albitus*'a bol ışık alan yerlerde rastlanır. Diğer maki türleri *Laurus Nobilis* = Defne, *Cerris* = Erguvan, *Juniperus oxycedrus* = Bodur ardıç, *Pistacia lentiscui* = Sakız ağaç, *Phillyrea media* = Akça kesme, *Ruscus aculeatus* = Herden taze v.d. gibi¹.

Adaların ikinci önemli bitkileri de çamlardır.

1942 yılında orman sınırlaması yapılmıştır.

271.00 Ha ormanlık sahaya sahip Büyükada'da İstanbul Orman Baş Müdürlüğüne bağlı Adalar Bölge Şefliği vardır.

1. Erdenen, İstanbul Adaları, s.20.

Büyükada ormanları dik ve meyilli arazide erozyona engel olan havasını değiştiren, güneşli yaz aylarında gölgelik yapan ve dünya üzerinde eşine ender rastlanılan doğal güzelliğini veren, mesire yeri olmasını temin eden kaynaklardır.

Aynı zamanda adalara turistik potansiyel kazandıran objelerdir.

Engabeli tepelerin üstünü bir doku gibi örten belli özelliğe sahip çamlar, sert yamaçlarla deniz kıyılarına kadar inmektedir.

Tipik ağaç türü Kızılçam (Pinus Burutia) dır. Gövdesi koyu kahverengi kabuklu, dağınık dalları olup Dil Burnu, Birlik Meydanı (Lunapark), İsa Tepesi, Kızılçam ormanı ile kaplıdır.

Az miktarda fıstık çamı (pinus pinea) da vardır¹. Çamlar Büyükada'nın kuzeyine doğru seyrekleşir. Yüce Tepe'nin doğusu ağaçlandırılmakta, batısı ise Okman Bölge Şefliği tarafından bakılarak korunmaktadır (Levha 7).

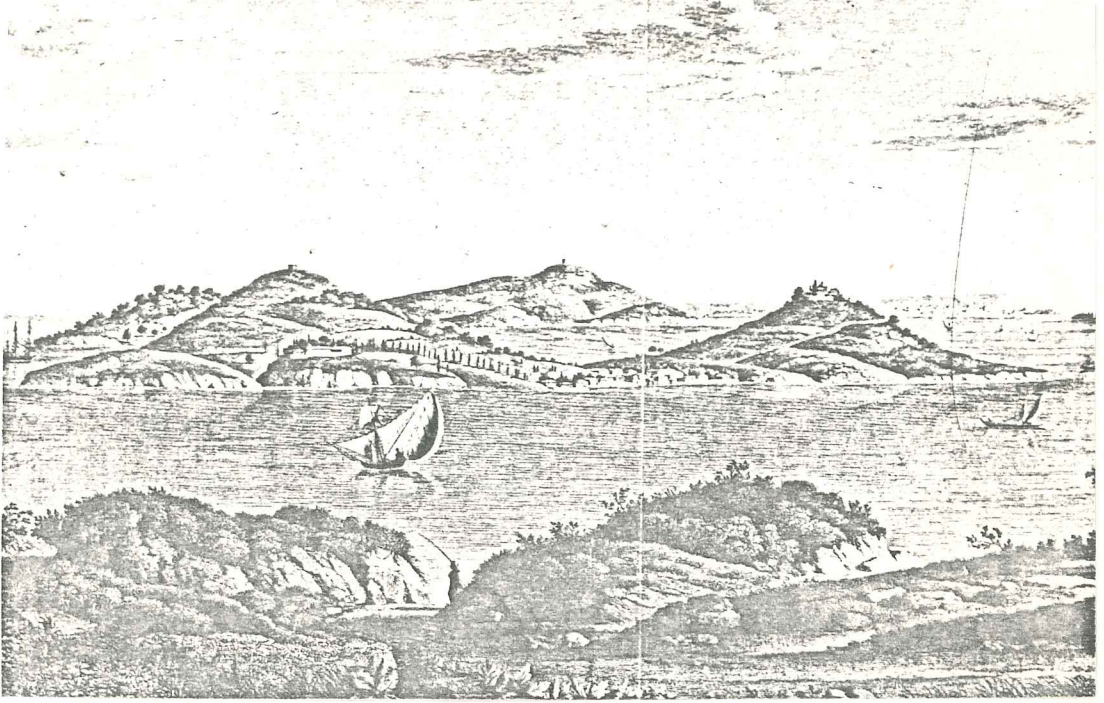
Sahipli bahçelerde, gül, karanfil, sümbül, lâle, leylak, zakkum, şebboy, yasemin, gelbera, mimoza, glayör, krizantem v.b. çiçekler yetişmektedir.

1945 ten sonra çiçeklik profesyonel olarak ele alınmıştır².

1. Bingöl, "Adalar Serisi Arnenajman Planı", 1971, s.15.

2. Erdenen, İstanbul Adaları, s.165.

Ulk

RESİM 35- Melling'in gravürü 1819 yıllarında Ağaçsız Büyükada.

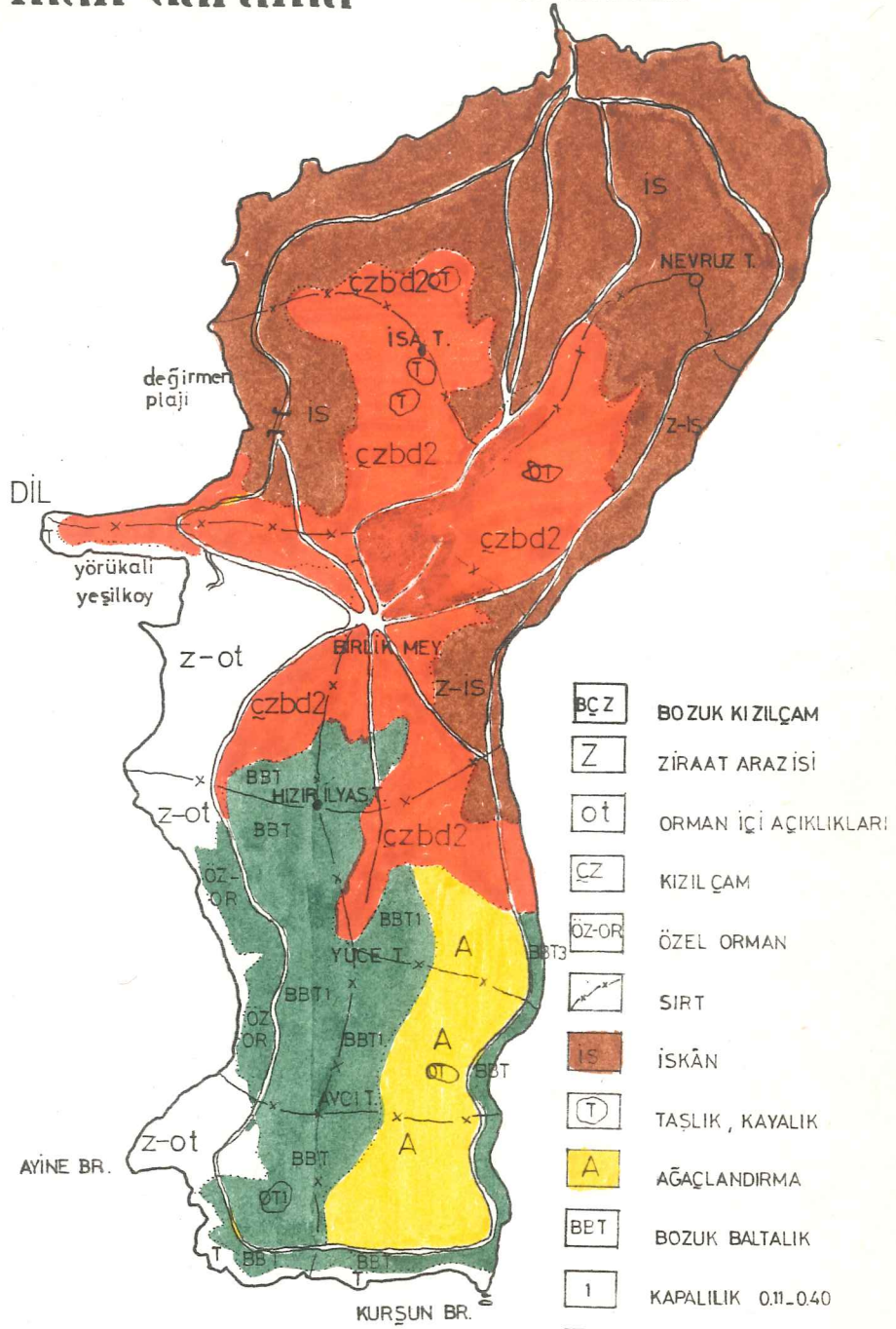

RESİM 36- Yörük Ali (Yeşil Köy) Orman denizi kucaklamaktadır.

BÜYÜKADA

orman durumu

VAPUR İSKELESİ

0 250 500 750 1000 M.

ölçek: 1/25000

BÇZ	BOZUK KIZILÇAM
Z	ZİRAAT ARAZİSİ
ot	ORMAN İÇİ AÇIKLIKLARI
CZ	KIZIL ÇAM
ÖZ-OR	ÖZEL ORMAN
SIRT	SIRT
İS	İSKÂN
T	TAŞLIK, KAYALIK
A	AĞAÇLANDIRMA
BET	BOZUK BALTALIK
1	KAPALILIK 0.11-0.40
2	" 0.41-0.70
3	" 0.71-0.100
	BAKIM SAHASI
	ORMANSIZ SAHALAR
	BOZUK ORMAN

1.3.5. İklim

Adalarda genellikle yazlar; sıcak ve kurak, kışlar; rüzgarlı ve yağışlı geçer. Tipik Akdeniz iklim özelliklerini taşır.

Büyükada'da iskân kuzey bölgesinde olduğundan kışın sert karayel ve poyraz rüzgarları hakimdir. Özellikle sonbaharda, zaman zaman lodos veya sis deniz ulaşımını etkileyecek kadar artabilir.

Büyükada'da mevsimleri en güzeli ilkbahar ve sonbahardır.

1.3.6. Nüfus

Adalar, ülkenin en büyük metropoliten merkezinin yakınında olmasına rağmen, nüfus projeksiyonları açısından çok değişkenlik gösterir.

Bunun en büyük nedeni, Osmanlı İmparatorluğunun son devirlerinden başlayıp, günümüze kadar gelen sayfiye niteliğini korumasıdır.

<u>Yıl</u>	<u>Adalar Toplam Nüfus</u>	<u>Büyükada</u>
1935	16814	7428
1940	13325	
1945	14053	7017
1950	15405	
1955	16564	
1960	19834	
1965	15219	
1970		15340
1975		13810
1980		17400

Adalar, 1935 yılında 16814 den % 16.42 bir nüfus azalımı gös-

tererek 1945 yılında 14053 e iniyor ve % 16.32 lik bir artışla 1955 yılında 16347 yi buluyor. 1960-65 arasında da nüfus da bir azalma gözükmeektedir.

Bu nüfus projeksiyonları kışlık nüfusu göstermektedir. Sürekli nüfusla, mevsimsel (yazlık) nüfus arasında çok büyük farklılıklar vardır.

Sürekli nüfusun çoğunluğunu Türkler meydana getirir. Mevsimsel nüfusta musevi, türk, Rum ve ermeniler oluşturur.

Sürekli nüfusun en yoğun olduğu yerler, kıyı, cami, karanfil, meşrutiyet mahalleleridir (Levha 8).

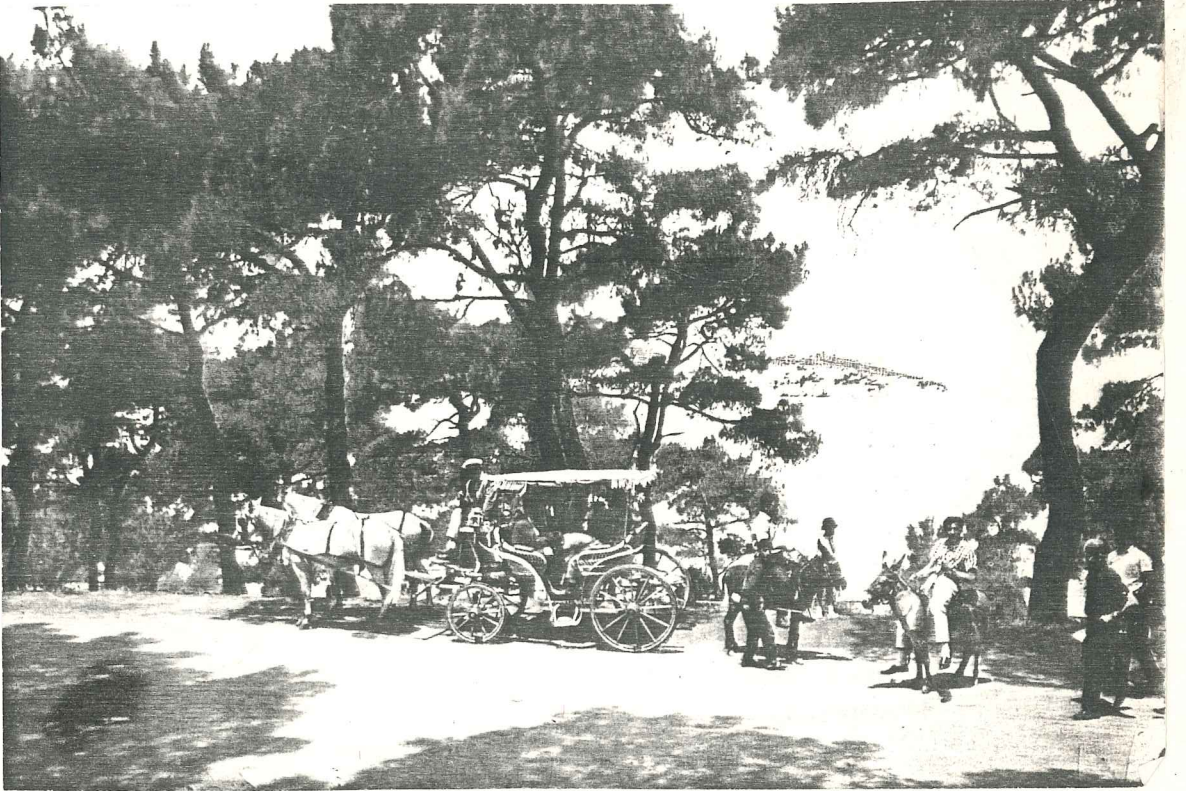
1.4. ALT YAPI

1.4.1. Ulaşım

Adalara kent ulaşımı, kamusal hizmetlerle belirli güzergâhlardan sağlanmaktadır. Sirkeci, Kabataş, Bostancı, Yalova, Çınarcık'tan (Yaz aylarında) Denizcilik Bankası Şehir Hatları işletmesine ait vapurlarla seferler yapılmaktadır (Levha 1).

Yaz aylarını adalarda geçirenlerin bir kısmı ile günü birlik gezinti amacıyla gelenler özel motor, kotra ve yatlarla da ulaşımı gerçekleştirmektedirler.

Adaların iç ulaşımı ise, faytonlar veya yaya olarak sağlanmaktadır (Resim 37). Adaların simgesi olan merkepler yavaş yavaş tükenmektedir. Motorlu taşıtlar yalnızca kamu kuruluşlarına aittir.

RESİM 37- Dil Yolunda Fayton ve Merkepler

1.4.2. Su

İçme ve kullanma suyu, Bostancı'dan tankerlerle taşınıp Büyükkada sular idaresinin depolarına verilmek suretiyle dağıtılmaktadır.

Bazı evlerde yağmur sularının toplandığı sarnıçlar (35-300 tonluk) vardır. Bahçe sulama ve kullanma suyu ihtiyacının bir kısmını bunlar karşılamaktadır. Fakat yaz aylarında nüfusun çok fazla artması nedeniyle, su sıkıntısı da nüfusla orantılı olarak artmaktadır.

1.4.3. Elektrik

Adalara elektrik enerjisi kentin Anadolu yakasındaki santral-lerden, deniz altından kablolarla, dört güzergâhtan toplam 13.000 KW gücünde verilmektedir.

1.4.4. Kanalizasyon Durumu

Büyükkada'da sistemli bir kanalizasyon şebekesi mevcut değildir. Ancak yer yer eskiden oluşturulmuş kanalların kullanılmasına devam edilmekte, yeni yapılaşmalarda fosseptikler kullanılmaktadır.

İstanbul Kanalizasyon Projesinde, Adalar içinde birtakım tesisler düşünülmüştür. Bu tasfiye ve pompa tesisleri, yılda ancak 4 veya 5 ay proje kapasitelerinde çalışacaklardır. Deşarj mevkiine yakın yüksek yeri olmayan Büyükkada'da çift pompalama gerekecektir¹ (Levha 9).

1. İller Bankası Genel Müdürlüğü.
İstanbul Kanalizasyon Projesi Master Plan Revizyonu.
Taslak Rapor, C.I, s.110, Şubat 1975.
Hazırlayan: Camp. Tek-Ser. Müşavir-Mühendis.

404

II. BÖLÜM
DOĞAL - TARİHİ ÇEVREDE
YENİ YAPILAŞMA VE İMAR PLANLARI

2.1. ADALAR İLE İLGİLİ KORUMA AMACINA YÖNELİK RESMİ ÇALIŞMALAR

Adaların imar planı değişik tarih ve ölçeklerde yapılmıştır.

Sedefadası imar planı	1/1000 ölçekli 1956
Büyükkada imar planı	1/5000 ölçekli 1957
Kınalıada imar planı	1/2000 ölçekli 1966
Heybeliada imar planı	1/2000 ölçekli 1966
Burgazada imar planı	1/2000 ölçekli 1970

Büyükkada'nın imar planı, İmar İskân Bakanlığı 20.6.1957 onay tarihi ile en eski olanıdır. İstanbul Belediyesi İmar Planlama Müdürlüğü, Anadolu Durum Bürosundan yüksek mimar Vahittin Tarhan, 19.2.1971 tarihinde 1/2000 ölçekli yeni bir imar planı hazırlamış, fakat onay safhasında kalmıştır. Büyükkada'nın 6.1.1972 tarihinde tespitleri yapılmıştır¹. Bu planda korunması gerekli yapılar üç tür sınıflanmıştır.

- 1- Korunması gerekli, dini yapılar
- 2- Korunması gerekli, sivil mimarimizin güzel örnekleri olan geleneksel tarzdeki ahşap yapılar
- 3- Korunması gerekli, sivil mimarimizin taş yapıları.

İstanbul Nazım İmar Plan Bürosunca, hazırlanan 1/50.000 ölçekli, Büyük İstanbul Nazım İmar Planında, Adalar kıyı kullanımına bağlı rekreasyon merkezleri olarak değerlendirilmiştir² (Levha 10).

Oysa adaların henüz sağlıklı bir kıyı kenar çizgisi bile yoktur.

-
1. 6.1.1972 tarih-7937 sayılı İstanbul Belediyesinin bu konudaki yazısı, G.E.E. ve Anıtlar Yüksek Kurulunca 12.1.1972 tarih 42 sayı ile kaydolmuştur.
 2. 29.7.1980, İmar ve İskân Bakanlığınca Onaylı.

2.2. ADALAR DOĞAL VE TARİHİ SİT KORUMA YÖNETMELİĞİ VE YENİ YAPILAŞMA

G.E.E. ve Anıtlar Yüksek Kurulu, dinlenme ve gezi alanları olarak koruları, koyları, kıyı çizgisi ile pitoresk bir tabiat yapısına sahip olması nedeniyle İstanbul'un Adalar İlçesi'ni 1710 sayılı Eski Eserler yasasının 1 ve 5.maddelerine* göre DOĞAL SİT olarak kabul etmiştir¹.

(*) 1710 Sayılı Eski Eserler Yasasının 1.maddesi;

Korunması gerekli doğa güzellik ve gariplikleri ile doğal ve jeolojik olayların meydana getirdiği güzel görünüşlere, asırlık ağaç ve koruluklara "DOĞAL SİT" (DOĞAL ANIT) denir. Bunların tümü ile değerlendirilerek korunması esastır.

5. Maddesi.

Bu konunun tarif ve kapsamına giren eski eserleri, tarihi ve doğal anıtları bozmak ve değiştirmek, G.E.E. ve A.Y.K. nun görüşüne dayanmak koşuluyla Kültür ve Turizm Bak.ının izni olmadan onarmak ve içlerinde veya emniyet sınırları dahilinde inşaat, tesisat, sondaj ve kazı yapmak, kireç ocağı ve tuğla harmanı tesis etmek, hayvancılıkta, tarımda veya herhangi bir işte kullanmak, yıkılmalarına veya tahriplerinden meydana gelen maddeleri almak, bunları geçici veya devamlı olarak herhangi bir maksatla iskân veya işgal etmek kısmen veya tamamen tahrip etmek, tahriplerine sebep olabilecek hizmetlerde kullanmak, buralarda define aramak yasaktır.

Eski eserlerin, tarihi ve doğal anıtların, şehir harabelerinin, tarihi alanların, iskân edilmesi, kullanılması, onarılması, içlerinde veya emniyet sınırları içinde inşaat, tesisat, sondaj ve kazı yapılması şekil ve şartları bu kanun hükümlerine ve hazırlanacak yönetmeliğine göre saptanır.

1. G.E.E. ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 10.12.1976 gün ve 9580 sayılı kararı.

Adalar Doğal ve Tarihi Sit Koruma Kararı; Yeni yapılaşma ile ilgili şu esasları kapsamaktadır.

- Tüm adalarda çekme kat yapılamaz*,
- Yapı derinliği en çok 15.00 metre, yapı cephesi 15.00 metreden daha fazla olamaz*,
- Bina yüksekliği normal olarak $H = 6.50$ m (Yürürlükteki imar planlarındaki tek kat şartına uyulmak koşulu ile) olup, meydana dolayısı bir bodrumdan fazla kazanılamaz,
 - . Meyilli arazilerde zorunlu hallerde arazi içinde sadece iki istinat duvarı yapmak şartı ile binanın oturacağı düz alan elde edilebilecek inşa edilecek, binanın önde bulunan (denize göre) istinat duvarına 5.00 metreden fazla yaklaşamaz ve bu mesafe toprak dolgu olmalıdır.
 - . Meyilli olupta, arazi düzeltmesi yapılmadan inşaat yapılacak parsellerde bodrum katın düşük kot cihetinde olup, hiçbir nedenle yüksek cephe 3 kat görünümünü ($H=9.50$ m.) aşamaz**,
- Tabii setler, mevcut anıtsal ağaçlar korunacak*,
- 500 m^2 ye kadar olan parsellerde bina sahası 100 m^2 yi aşmamak kaydı ile, bitişik nizam, blok başı nizam, ayrık nizam inşaat yapılabilecektir. 500 m^2 den büyük parsellerde, parsel alanının % 20 si oranında, ancak 15.00 m. cephe 15.00 m bina derinliği aşmamak kaydı ile ayrık nizam inşaat yapılacaktır**,
- Ormana bitişik yapı adalarında 1000 m^2 ye kadar olan parsellerde, bina sahası 100 m^2 yi aşmamak kaydı ile imar mevzuatının öngördüğü yapılaşma sistemi içinde sadece ayrık nizam veya ikiz ev yapılabilir,
- 100 m^2 den büyük parsellerde, parsel alanının % 10 u oranında, ancak 15.000 m bina cephe, 15.000 m. bina derinliğini aşmamak kaydı ile ayrık nizam inşaat yapılabilecek,

Bu yapı adalarında ifraz sonucu meydana gelecek parsellerin 1000 m² alan ve 25.00 m. cephe şartını sağlaması gerekir**,

- Büyükada'da, Çankaya, Nizam, Yılmaz Türk Caddelerinden yüz alan parsellerde ifraz şartları 3000 m² alan, 60 m. cephe olarak uygulanabilir***,
- İnşaa edilecek binaların bitişik karakterli olmayan cephelerinde bu cephe uzunluğunun 2/3 ünü geçmemek ve 1.50 m. derinliği aşmamak kaydı ile çıkma yapılabilir**,
- İfraz en az 18.00 m. cephe olmak üzere 600 m² den az olmaz*,
- Denize cephesi olmayan parsellerde dört satırlı, en çok % 35 meyilli kiremit örtülü çatı ile bitirilecektir*,
- Denize cephesi olan parsellerde (Leb-i Derya parsellerde) her tür çatı şekli yapılabilecektir (Beşik çatı, teras çatı, dört satırlı çatı) ancak en fazla meyil % 33 olacaktır****.

Adalar Doğal ve Tarihi Sit Koruma Kararı, yeni yapılaşma ile ilgili

- . Nizam belirlenmesi,
- . Binalara kot verilmesi, yükseklik (kat adedi)
- . T.A.K.S.
- . K.A.K.S.
- . Yapı derinliği,
- . Yapı cephesi,

(*) G.E.E. ve Anıtlar Yüksek Kurulu 10.12.1976 tarih ve 9580 ve sayılı kararı.

(**) G.E.E. ve Anıtlar Yüksek Kurulu 10. 6.1977 tarih ve 9871 sayılı kararı.

(***) G.E.E. ve Anıtlar Yüksek Kurulu 14. 1.1978 tarih ve 10243 sayılı kararı.

(****) G.E.E. ve Anıtlar Yüksek Kurulu 14. 7.1979 tarih ve 11285 sayılı kararı.

- . Komşu mesafeleri,
- . Korunacak değerler,
- . Tabii setler, mevcut anıtsal ağaçlar,
- . Çatı meyili, çatı kaplaması,
- . Yapıdaki kapalı ve açık çıkmalar gibi esasları kapsamaktadır. Ve sınırlamalar getirmektedir.

Diğer hususlarda, imar mevzuatına göre hareket edilmektedir.

2.3. BÜYÜKADA'da A.Y.K.K. ve YENİ YAPILAŞMA

Yerleşim ölçü ve biçimi açısından Boğaziçi Yerleşim Sahaları ile benzerlik gösteren Adaların içinde, en büyüğü ve en önemlisi olan Büyükkada'nın ivedilikle koruma-geliştirme amaçlı imar planı hazırlanmalıdır.

Yörenin korunmasıyla ilgili elimizdeki araçlar, 1957 tarihli imar planı, imar yönetmelikleri, tespit çalışmaları, Anıtlar Yüksek kurulu kararlarıdır.

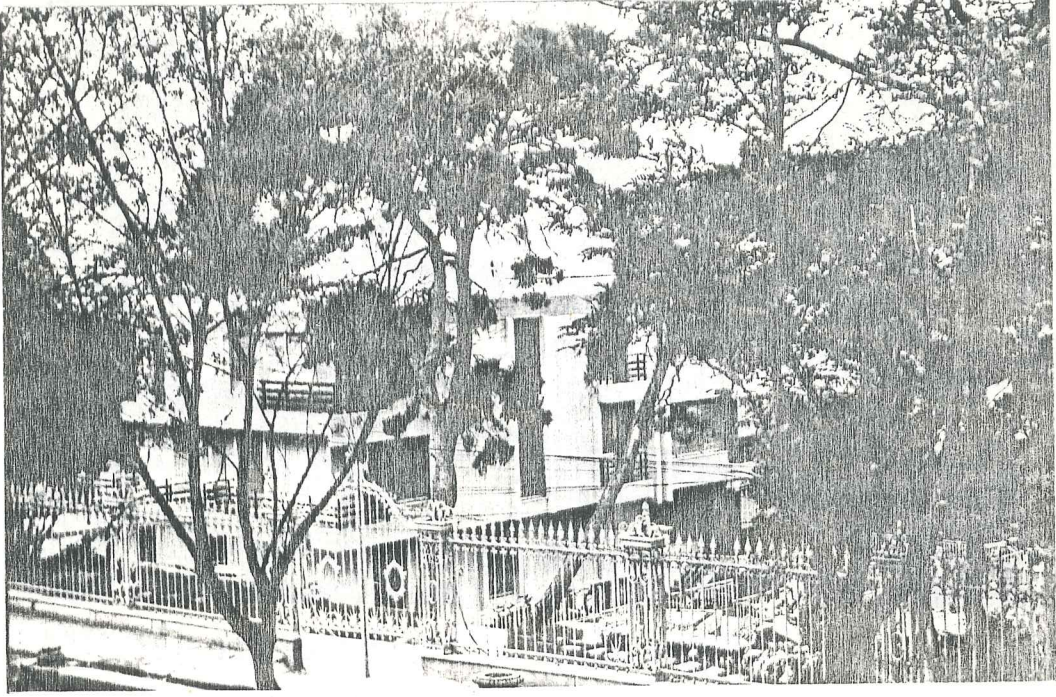
Bunlara rağmen, Resim 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 te görüldüğü gibi cephe eni, kat adedi, saçak ve çatı biçimleri ile silüeti bozan yapılar oluşabilmektedir.

404

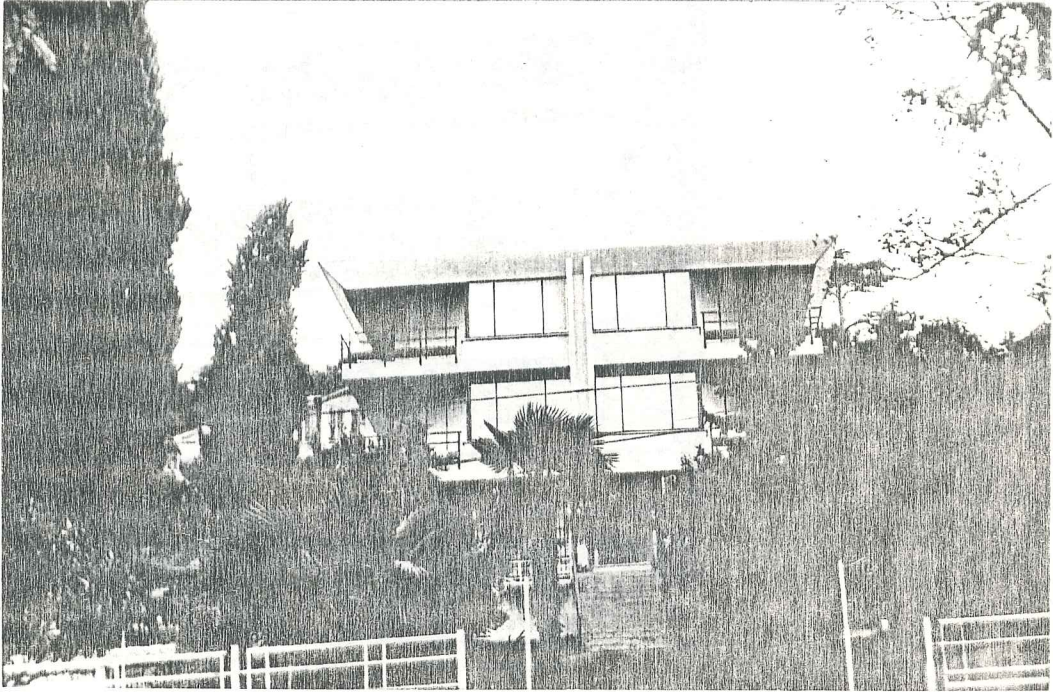

RESİM 38- Çankaya Caddesi No, 52, 54.

404

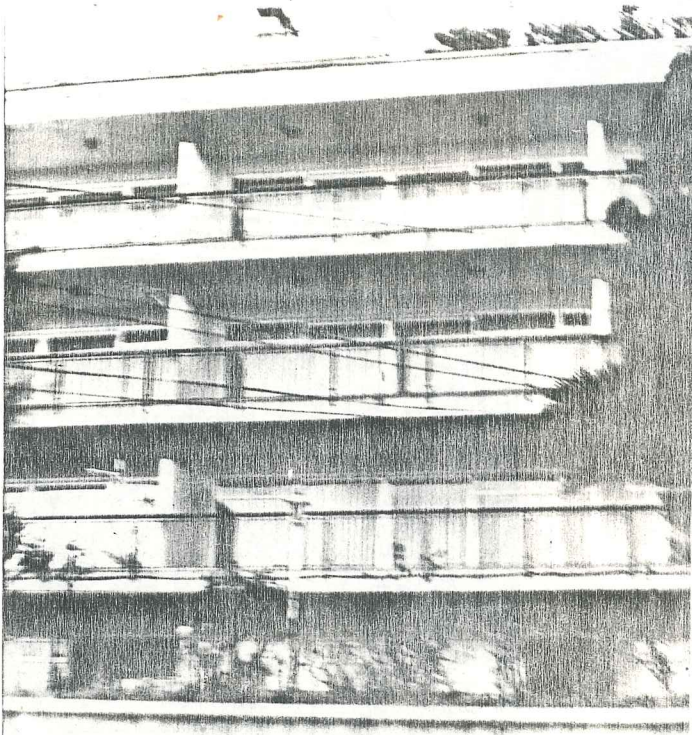
RESİM 39- Çankaya Caddesi 52, 54

RESİM 40- Çankaya Caddesi 57

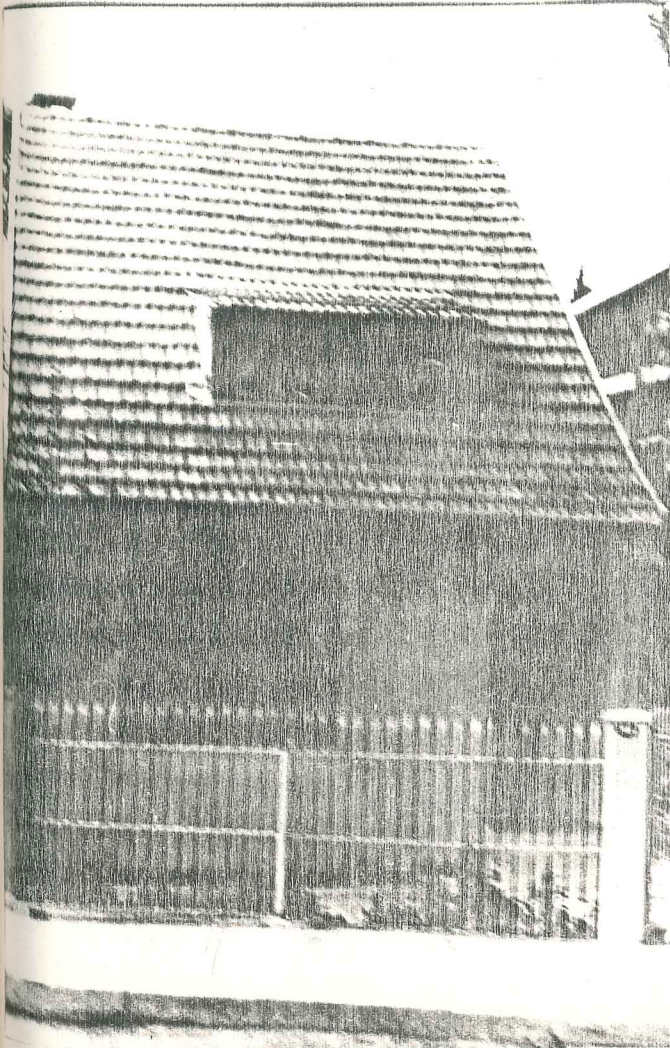
RESİM 41- Çankaya Caddesi No.61

RESİM 42- Çankaya Caddesi No. 63. Çam Apartmanları

406

RESİM 43- Nizam Caddesi, Ak Akçe Sokak, Ada 172.

RESİM 44- Nizam Caddesi, Ak Akçe Sokağı karşısında, Ada 133.

404

III. BÖLÜM
TURİZM POTANSİYELİ VE REKREASYON

3. TURİZM POTANSİYELİ VE REKREASYON

3.1. GÖRSEL DEĞERİ OLAN NOKTALAR

Büyükada'nın deniz seviyesinden 198 metre yüksekliği ile Hızır İlyas Tepesi, en önemli vista noktasını oluşturur. Bir tarafta Yeşilköy, İzmit, diğer yanda Çınarcık ve Uludağ zirveleri berrak havalarda insanı kucaklayıverir.(L.11)

Diğer adalara kuşbakışı bakılır. Şair Yahya Kemal Beyatlı'nın şiirlerine konu olan Viran Bağ (Eski Bağ) ayrı bir güzelliكتedir (Resim 45, 45a-46).

Diğer bir vista noktası, kartal yuvasını andıran niteliğiyle Aya Yorgi Manastır ve Kilisesinin bulunduğu Yüce tepedir. Karacabey Koyu (eski Karye Köyü) çok aşağılarda kalır (Resim 47).

Eski Rum Yetim Okulunun noktalandığı Karadağ Sokağı (Resim 48), Aşıklar Yolu (Resim 49), Nevruz Tepe (Resim 50, 51, 52), İsa Tepe, Necip Bey Sokağı, Hamidiye Camisiyle biten Gazi Mihal Sokağı, görsel olarak değeri önemli noktalardır.

3.2. TURİZM YERLEŞME ALANLARI

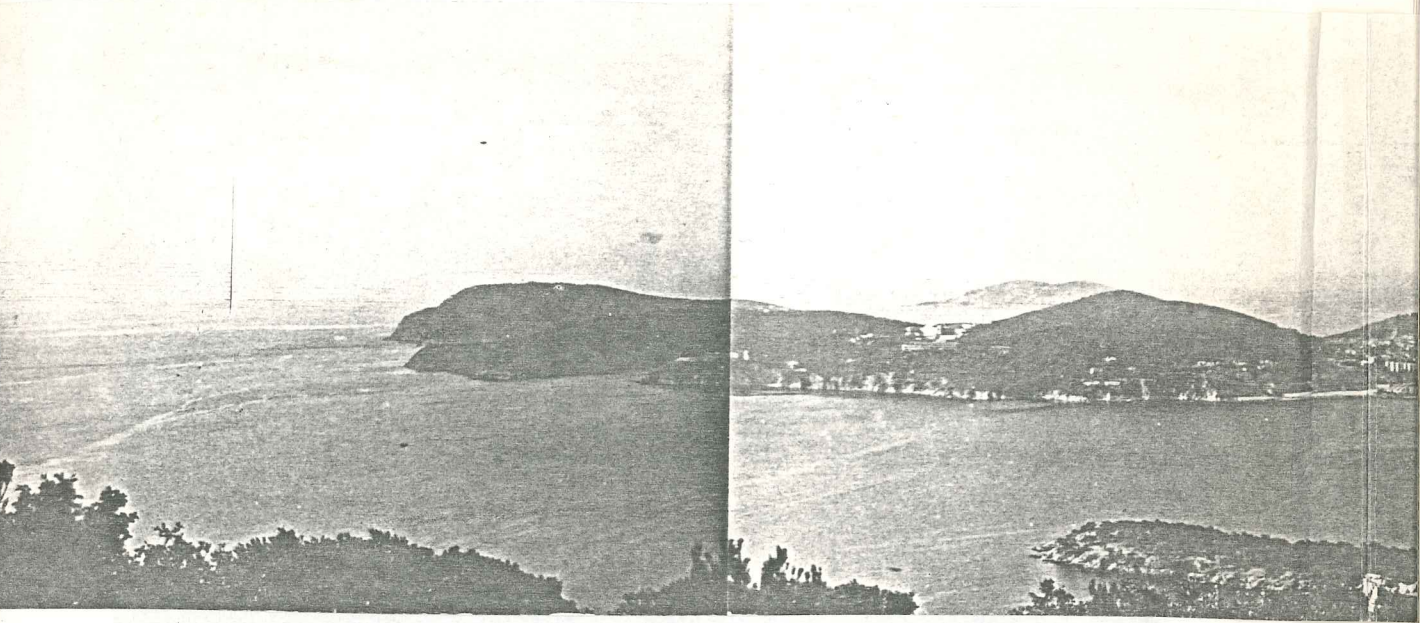
Büyükada, dış turizm, ülke turizmi ve bölgesel günöbirlik yararlanma olanaklarına, daha çok mevsimsel olarak cevap vermektedir.

Sayfiye evleri, otel ve pansiyonlar yeterli kapasitede değildir.

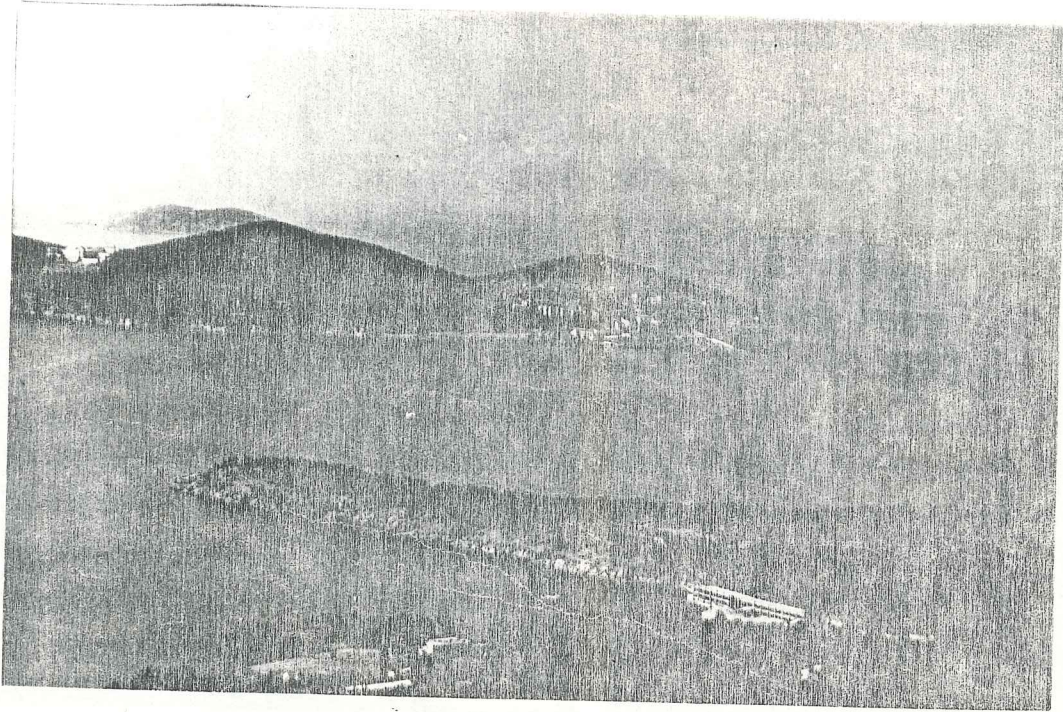
Ekonomik ve sosyal şartlardaki değışimler nedeniyle köşkler, konaklar, evler, yalnızca ve bütünüyle sahipleri tarafından kullanılamaz hale gelmiş, sonuçta yazlık kiralama sistemi ortaya çıkmıştır.

Ancak organizasyon, planlama teşviki, krediler desteğiyle ya-

406

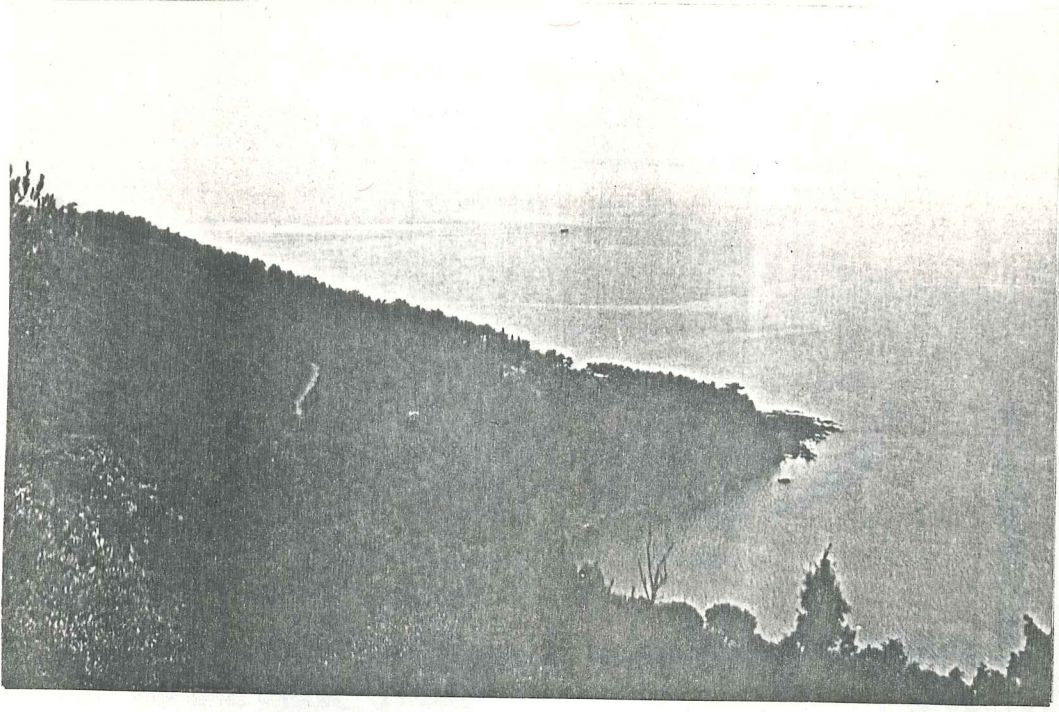

RESİM 45- Hızır İlyas Tepesinden, İsa Tepe, Adalar ve Anadolu Sahilleri

RESİM 45a- Hızır İlyas Tepesinden, Yörük Ali, Dil, Heybeliada, Kınalı, Burgaz'ın görünüşü

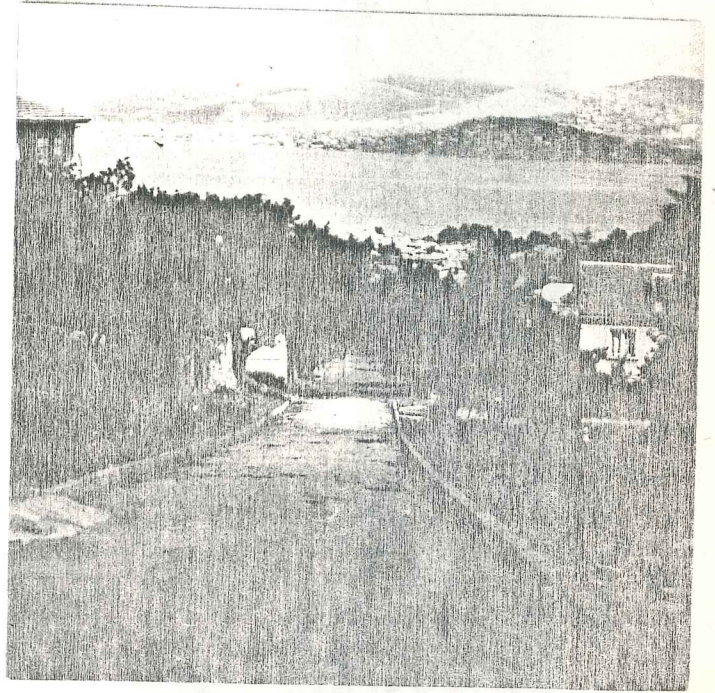
404

RESİM 46- Viran Bağ (Eski Bağ)

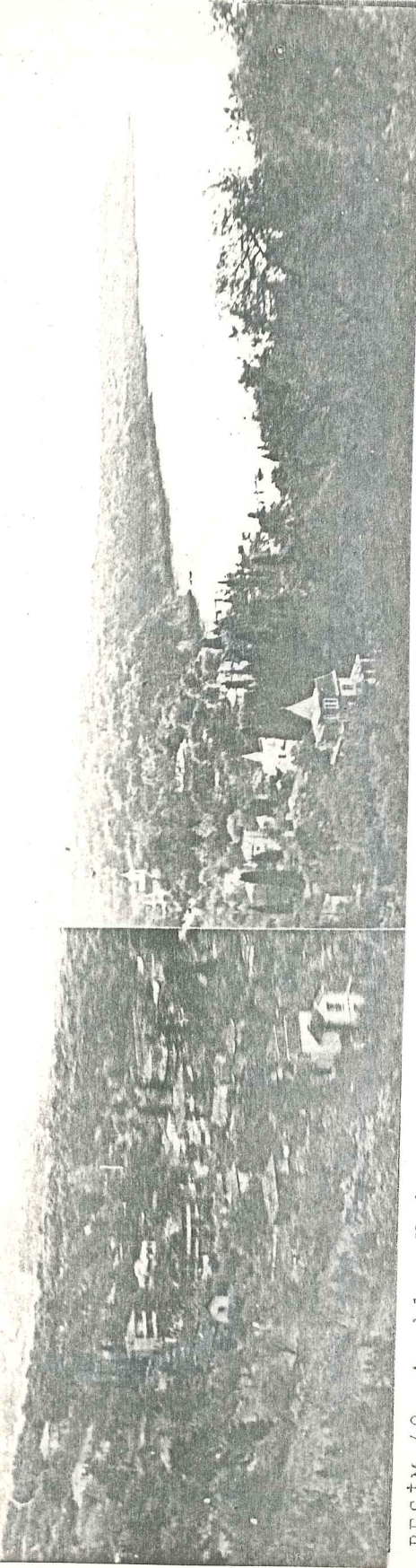

RESİM 47- Karacabey Koyu
(Eski Karye Köyü)

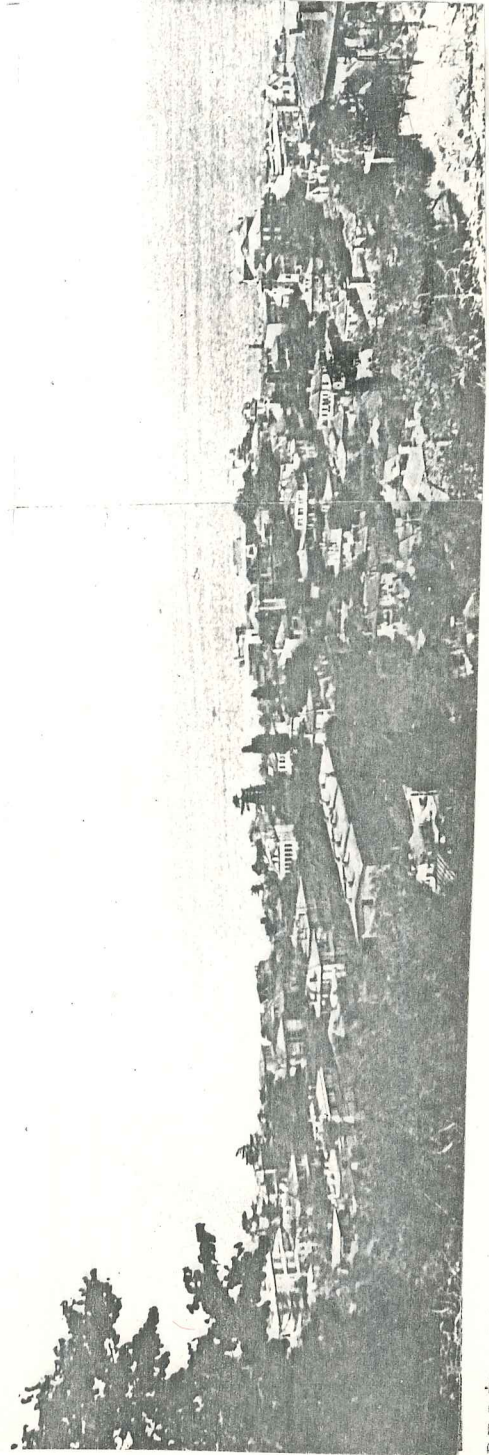

RESİM 48- Karadağ Sokak

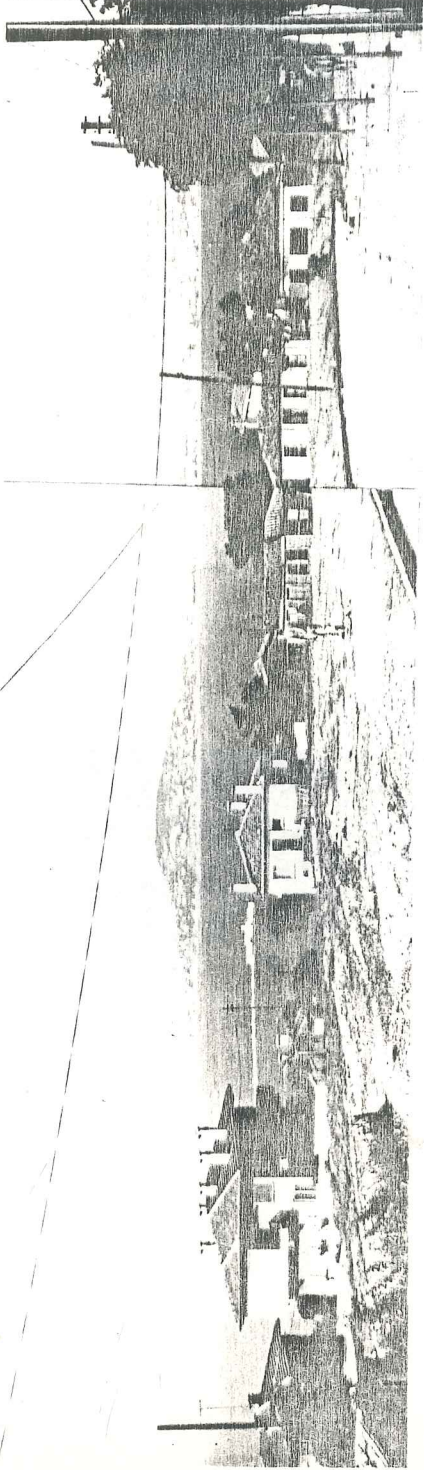
40h

RESİM 49- Aşıklar Yolundan, Dil Burnunun Görünüşü

RESİM 50- Nevruz Tepeden, Büyükada'nın Kuzeybatı Yerleşmelerinin Görünüşü

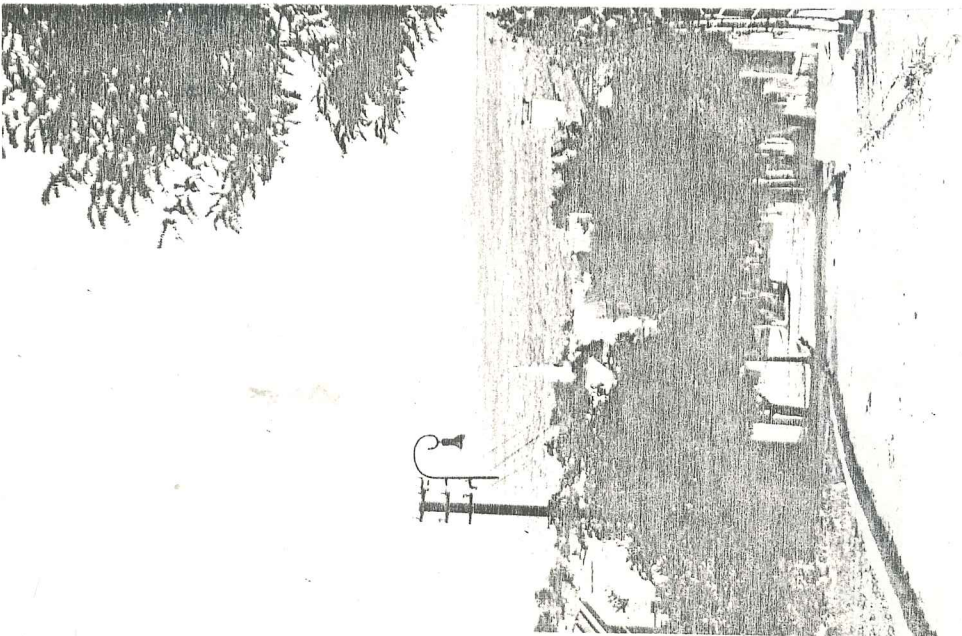

RESİM 51- Nevruz Tepeden Kuzey Görünüŧü

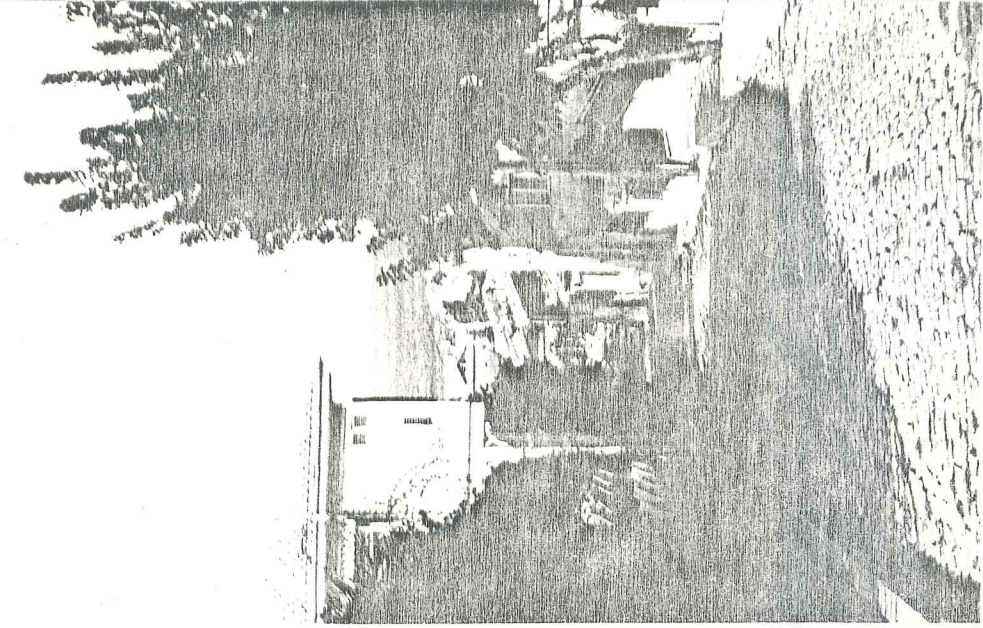

RESİM 52- Nevruz Tepeden Doğu (Maden Mahallesi) Görünüŧü

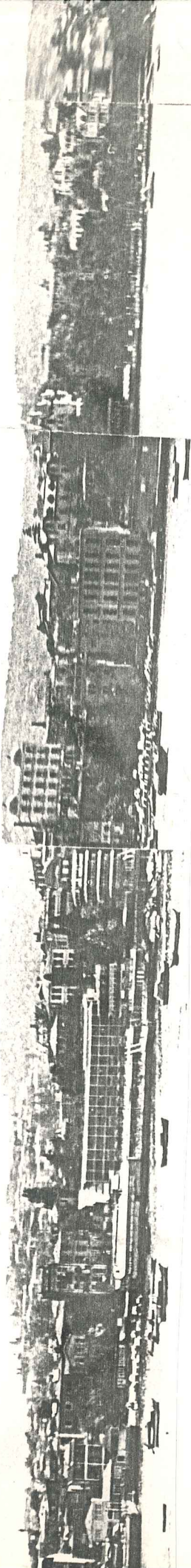
404

RESİM 53- Necip Bey Sokakı

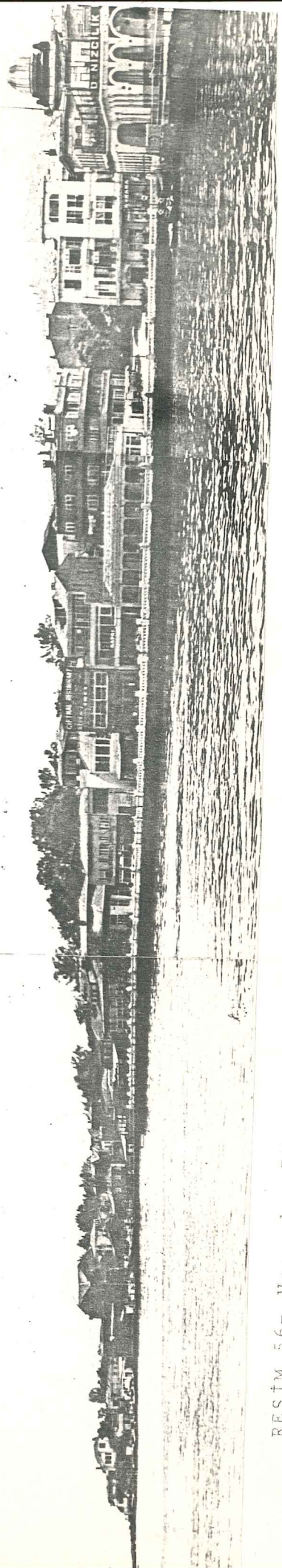

RESİM 54- Gazi Mihal Sokakı

RESİM 55- Vapurdan B y kade İskelesinin Sağ Tarafının G r n    

904

RESİM 56- Vapurdan B y kade İskelesinin Sol tarafının G r n    

pılabilecek planlı ve programlı değişimler sonucu, mevcut yapılar, bugünkü kapasitenin çok üstünde bir talebi karşılayabilir.

ESKİ RUM YETİM OKULU

Binanın orman alanı içinde bulunmasının yarattığı peyzaj zenginliği ve yakın gezinti olanakları, dinlenme amaçlı konaklama tesisine dönüştürülmesini sağlayacaktır.

Binanın taban alanı $\sim 2.500 \text{ m}^2$ ve 4 kat olup $\sim 10.000 \text{ m}^2$ kullanım alanı elde edilmektedir (yatak başına 25 m^2 toplam alan kabulüyle kabaca 400 yatak kapasitesi doğmaktadır). Giriş katındaki geniş hacimler "tiyatro salonu, resepsiyon, yemek salonu ve lobby olarak kullanılabilir.

Karacabey Koyunda, eski Karye Köyünün bulunduğu alan, 34.970 m^2 olup özel mülkiyettedir. Halen bostan olarak kullanılmaktadır.

350-425 kişilik yatak kapasiteli bir turistik tesis ile hazineye ait kıyı bandı değerlendirilip aktivite kazandırılabilir.

Viran Bağ denilen yer de turizm amaçlı planlamayla, günümüzde kır kahvesi olarak kullanılan niteliğinden çıkarılıp değerlendirilebilir* (Levha 14).

3.3. REKREASYON ALANLARI

Rekreasyon: Dinlenmek, temiz havada spor yapmak ve eğlenmek için insanların ormanlar içersinde, açık havada, hoş vakit geçirmelerine denilmektedir.

* Kültür ve Turizm Bakanlığı, İstanbul Turizm Bölge Müdürlüğü Fiziki Planlama Bölümü, Büyükkada'nın Turistik Etüdü.

Büyükkada ormanları, doğal yapısı nedeniyle rekreasyona çok uygun olup, doğal peyzaj özellik ve güzelliklerini üzerinde toplamaktadır.

Ülkenin en büyük metropoliten merkezi olan İstanbul kentine oksijen üreten ve rekreasyon gereksinimini karşılayan yeşil alanlar olarak değeri ve önemi büyüktür.

Büyükkada'da rekreasyon alanları olarak, Dilburnu, Yörük Ali Plajı, Viran Bağ, Yüce Tepe, İsa Tepe, Nevruz Tepe düşünülebilir (Levha 12).

404

IV. BÖLÜM
SONUÇ

4.1. BÜYÜKADA İLE İLGİLİ KORUMA ÖNERİSİ

Doğal ve tarihi çevre değerlerinin korunması araştırmadan uygulamaya kadar uzanan geniş kapsamlı bir süreci içerir.

Koruma konusunda herşeyden önce halkın bilinçlenmesi, eğitilmesi, kişilerin içinde yaşadığı çevrenin değerlerine sahip olabilme sorumluluğunun geliştirilmesi ile başlanabilir.

Günümüze kadar yapılan uygulamalarda koruma, çoğunlukla yalnız yasaklama ve kısıtlamaları içeren planlar ya da yönetmeliklerle gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Oysa bu tür yasak ve kısıtlamalar doğal ve tarihi çevrenin tahribatını hızlandırmıştır.

Bu yüzden kültür varlığımızın, belirgin özelliklerini taşıyan mimarlık örneklerimizin büyük çoğunlukta olduğu Büyükada'nın KORUMA-GELİŞTİRME amaçlı yeni imar planının ve uygulamaya dönük koruma projelerinin hazırlanmasıyla dün-bugün-yarın birlikte yaşatmak mümkün olabilecektir.

- . Hava fotoğrafları,
- . Mevcut imar planları,
- . Kadastral haritalar,
- . Mevcut durumun saptanması (saptama + belgeleme),
- . Gerekli dökümantasyon, yayınların taranması,
- . Uygulama projelerinin hazırlanması,
- . Yeterli teknik eleman kadrolarının oluşturulması,
- . Teşvik kredileriyle mal sahiplerine para temin edilmesiyle, koruma amaçlı imar planları hazırlanacaktır.

4.2. TURİZM ALANLARI İLE İLGİLİ ÖNERİ

İstanbul kentinin yakın çevresinde, bugüne kadar, çevre kirliliğinden korunabilmiş, doğal güzelliklerin hakim olduğu, doğal ve tarihi çevrenin içiçe bulunduğu Büyükkada'nın turizm amaçlı değerlendirilmesi, koruma ve kullanım süresinin uzatılmasında etkinlik kazanacaktır.

Turizm amaçlı değerlendirmede:

- . Yatırım kararları alınmalı,
- . Mevcut altyapı tesisleri yeterli kapasiteye çıkarılmalı,
- . Pansiyonculuk devletçe desteklenmeli, teşvik kredileri verilmeli,
- . Deniz, kara ve hava yoluyla ülke dışından gelenlerin, ulaşımını sağlayacak araçlar alınmalı,
- . Kendi deniz vasıtalarıyla gelenlerin yanaşma, barınması için iskele ve limanlar oluşturulmalıdır.

4.3. REKREASYON ALANLAR İLE İLGİLİ ÖNERİ

Yaşama fonksiyonları (konut, çalışma, altyapı ve donatımlar, eğitim, dinlenme, ulaşım, haberleşme) arasındaki ilişkiler, yüzyıllar boyunca şehirlerin dokusunu etkilemişler, onların şekillenmesinde önemli rol oynamışlardır. Bu fonksiyonlar arasında rekreasyon konut ilişkisi gelecekte çok önemli bir düzeye çıkacaktır. Bu bakımdan şehirsiz mekânlarla rekreasyon alanları (ormanlar, parklar, çayırlar, güzel doğa parçaları, yeşil alanlar, spor ve oyun alanları, kahve ve gazinolar, gezinti yolları v.s.) arasındaki ilişkiler giderek çoğalacaktır.

Rekreasyon alanları, insanları oyalıyacak, boş zamanlarını değerlendirecek bir takım tesislere sahip olmalıdır. Bu alanlarda:

- . Kolay ve hızlı bir erişme olanağı,
- . Boş alanlara sahip olma,
- . Dinlenme ve eğlenme alanları,
- . Otel-motel, hafta sonu evleri için alanlar,
- . Tatil evleri alanları,
- . Spor ve oyun alanları,
- . Konaklama tesisleri,
- . Yüzme, tenis, yelken, yürüyüş, ata binme v.b. gibi tesis, donatılar bulunmalıdır.

V. BÖLÜM
TESPİTLER-FOTOĞRAFLAR

RESİM LİSTESİ

Resim No	Sokak ve Kapı No	Pafta	Ada	Parsel
57, 58	İskele, Liman Cad.	12 (İskele)	58	1
59	Gülistan Cad. No 2	11 (İskele)	4	3
60	Balıkçıl Cad. No 88	6 (Çarşı)	26	1
61	Yelüfördü Sok. No 3	4 (Çarşı)	31	9
62	Yelüfördü Sok. No 7	4 (Çarşı)	34	6
63	Altınordu Cad. No 14	4 (Çarşı)	31	10
63	Altınordu Cad. No 12	4 (Çarşı)	31	5
64, 65	Altınordu Cad. No 25	3 (Yalı)	30	3
66	Akdemir Sok. 7	15 (Yalı)	32	
67	Akdemir Sok. 9	15 (Yalı)	33	
68	Akdemir Sok. 12	4 (Yalı)	34	
69	Akdemir Sok. 11	15 (Yalı)	33	
70	Altınordu Cad. 26	15 (Yalı)	35	
71	Altınordu Cad. 18-20	15 (Yalı)	32	8, 9
72	Altınordu Cad. 27	3 (Yalı)	36	4
73	Altınordu Cad. 29	3 (Yalı)	36	5
74	Kumsal Cad. 12	3 (Yalı)	47	10
75	Kumsal Cad. 13		38	6
76	Kumsal Cad. 19		38	3
77, 78	Konak Sok. 2	1 (Kumsal)	48	31
79	Kumsal Cad. 34	1 (Kumsal)	244	23, 24
80	Kumsal Cad. 38	1 (Kumsal)	244	
81	Kumsal Cad. 44	1 (Kumsal)	244	25
82	Kumsal Cad. 48	1 (Kumsal)	223	
83	Zağnos Paşa Cad. 38, 40		46	
84	Zağnos Paşa Cad. 16, 18, 20, 22	16 (Yalı)	40	
85	Özdemir Sok. 28	5 (Çınar)	28	36
86	Çınar Meydanı 4	20 (Cevizlik)	76	13
87	Akdemir Sokak No 23	14 (Çınar)	40	3
88	Pervane Sok. 18	14 (Çınar)	40	1
89	Çınar Meydanı 12	20 (Cevizlik)	76	5
90	Çınar Meydanı 27	16 (Yalı)	41	

Resim No	Sokak ve Kapı No	Pafta	Ada	Parsel
91	Alpaslan Sok. 1	16 (Yalı)	41	
92	Malûl Gazi Cad. 2	20 (Cevizlik)	83	
93	Nevruz Sok. 24	20 (Cevizlik)	77	1
94	Selvili Cami 10	20 (Cevizlik)	84	6
95	Selvili Cami 8	20 (Cevizlik)	84	5
96	Selvili Cami 6	20 (Cevizlik)	84	4
97	Selvili Cami 4	20 (Cevizlik)	84	3
	Selvili Cami 2	20 (Cevizlik)	84	18
98	Kefil Sok. 2	20 (Cevizlik)	83	12
99	Malûl Gazi 16	20 (Cevizlik)	84	1
100	Konak Sok. 26	16 (Yalı)	50	1
101	Alpaslan Sok. 17	16 (Yalı)	42	1
102	Konak Sok. 27	17 (Yalı)	52	
103	Başlala Sok. 1		51	
104	Pancur Sok. 24			
105	Başlala Sok. 4	17 (Yalı)	52	11
106	Başlala Sok. 12	17 (Yalı)	54	8
107	Pancur Sok.	1 (Kumsal)	245	4
108 - 109	Başlala Sok. 14, 16	17 (Yalı)	54	5 - 6
110	Selvili Cami Sok. 3			
111	Malûl Gazi Cad. 10	18 (Cami)	86	60
112	Malûl Gazi Cad. 26	18 (Cami)	86	6
113	Malûl Gazi Cad. 28	18 (Cami)	86	5
114	Malûl Gazi Cad. 30	18 (Cami)	86	4
115	Malûl Gazi Cad. 32	18 (Cami)	86	3
116 - 117	Yılmaz Türk Cad. 8	39 (Maden)	182	26
118		39 (Maden)	182	113
119	Yılmaz Türk Cad. 1	33 (Maden)	56/A	
120	Yılmaz Türk Cad. 5	33 (Maden)	59	
121	Yılmaz Türk Cad. 16	39 (Maden)	182	17
122	Yılmaz Türk Cad. 18	39 (Maden)	182	15
123	Yılmaz Türk Cad. 20	39 (Maden)	183	15
124	Yılmaz Türk Cad. 25	33 (Maden)	63	6
125	Yılmaz Türk Cad. 21 (Kilise)	33 (Maden)	63	3

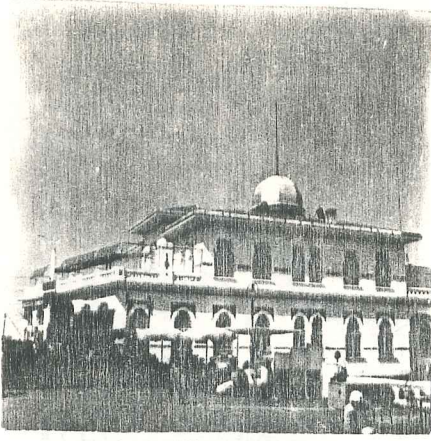
Resim No	Sokak ve Kapı No	Pafta	Ada	Parsel
126 - 127	Yılmaz Türk Cad. 27	33 (Maden)	63	20
128	Yılmaz Türk Cad. 40	39 (Maden)	182	29
129	Yılmaz Türk Cad. 58	36 (Maden)	69	4
130	Yılmaz Türk Cad. 60	36 (Maden)	69	3
131 - 132	Yılmaz Türk Cad. 64	44 (Maden)	71	7
	Yılmaz Türk Cad. 66	44 (Maden)	71	8
	Yılmaz Türk Cad. 68	44 (Maden)	71	9
	Yılmaz Türk Cad. 70	44 (Maden)	71	9
	Yılmaz Türk Cad. 72	44 (Maden)	71	11
133	Yılmaz Türk Cad. 74	44 (Maden)	71	12
134	Yılmaz Türk Cad. 65	36 (Maden)	179	16, 30, 31
135	Yılmaz Türk Cad. 84	44 (Maden)	72	14
136	Yılmaz Türk Cad. 91	38 (Maden)	178	
137	Yılmaz Türk Cad.			
138	Şehpal Sok. 2	22 (Karanfil)	90	47
139	Sakarya Sok.	22 (Karanfil)	90	28
140	Sakarya Sok.	22 (Karanfil)	90	27
141	Sakarya Sok.	22 (Karanfil)	89	2
142	Yan Sok. 23	22 (Karanfil)	92	5
143	Yan Sok. 21	22 (Karanfil)	92	5
144	Lâlehatun Sok.	22 (Karanfil)	87	1
145	Lâlehatun Sok.	21 (Karanfil)	91	13
146	Yirmiüç Nisan Cad.	13 (Kulüp)	19	28
147	Kadıyoran Cad. 12	13 (Kulüp)	19	16
148	Kadıyoran Cad. 14	13 (Kulüp)	19	17
149	Kadıyoran Cad. 3	22 (Karanfil)	91	35
150	Kadıyoran Cad. 9	22 (Karanfil)	91	3
151	Kadıyoran Cad. 13	22 (Karanfil)	91	2
152 - 153	Çankaya Cad. 1	25 (Belediye)	103	1
154	Çankaya Cad. 6	23 (Belediye Civarı)	117	1
155	Çankaya Cad. 2, 4	23 (Belediye Civarı)	116	7, 8
156	Kadıyoran Cad. 23	27 (Karanfil)	226	11
157	Kadıyoran Cad. 26	25 (Belediye)	103	2

Resim No	Sokak ve Kapı No	Pafta	Ada	Parsel
158	Kadıyoran Cad. 30	25 (Belediye)	103	4
159	Çankaya Cad. 13	25 (Belediye)	103	18
160	Çankaya Cad. 16	24 (Belediye Civarı)	123	3
161	Çankaya Cad. 14	24 (Belediye Civarı)	123	2
162	Kanarya Sok. 7	23 (Belediye Civarı)	117	2
163	Mehmetçik Sok. 12	23 (Belediye Civarı)	116	1
164	Bahçeler Önü Sok. 1	23 (Belediye Civarı)	118	10
165	Mehmetçik Sok. 9	13 (Kulüp)	19	
166	Mehmetçik Sok. 11	13 (Kulüp)	19	
167	Mehmetçik Sok. 10	23 (Belediye Civarı)	118	1
168	Bahçeler Önü Sok. 2	23 (Belediye Civarı)	119	6
169	Yirmiüç Nisan Cad. 79	23 (Belediye Civarı)	119	7
170	Yirmiüç Nisan Cad. 81	23 (Belediye Civarı)	119	3
171	Mehmetçik Sok. 15	13 (Kulüp)	19	3
172	Mehmetçik Sok. 6	23 (Belediye Civarı)	118	2
173	Yirmiüç Nisan Cad.	23 (Belediye Civarı)	120	6
174	Yirmiüç Nisan Cad. 39	13 (Kulüp)	19	9
175	Yirmiüç Nisan Cad. 33	13 (Kulüp)	19	
176	Peşkeş Sok. 1	23 (Belediye Civarı)	120	5
177	Peşkeş Sok. 4	24 (Belediye Civarı)	121	1
178	Bahçeler Önü Sok. 10	24 (Belediye Civarı)	121	2
179 - 180	Bahçeler Önü Sok. 11	24 (Belediye Civarı)	122	14
	Kanarya Sok. 24	24 (Belediye Civarı)	122	4
181	Çankaya Cad. 24	24 (Belediye Civarı)	124	4

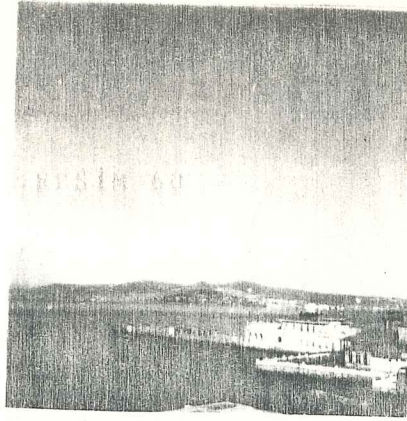
Resim No	Sokak ve Kapı No	Pafta	Ada	Parsel
182	Çankaya Cad. 20, 22	24 (Belediye Civarı)	124	2 - 3
183	Çankaya Cad. 34	24 (Belediye Civarı)	124	8
184	Çankaya Cad. 21	25 (Belediye)	104	2
185	Şemsi Molla Cad. 13	25 (Belediye)	105	8
186 - 187	Albayrak Sok. 48	26 (Hükümet Civarı)	259	31
188	Albayrak Sok. 48/1	26 (Hükümet Civarı)	259	32
189	Nilüfer Sok. 2		107	1
190 - 191	Türkoğlu Sok.	25 (Belediye)	105	1
192	Has Kalfa Sok. 1		209	
193	Kadıyoran Cad. 57	35 (Karanfil)	101	
194	Adliye Sok. 12	35 (Karanfil)	208	
195	Kadıyoran Cad. 79	45 (Karanfil)	166	3
196	Kadıyoran Cad. 75	45 (Karanfil)	166	5
197	Kadıyoran Cad. 59		102	
198	Kadıyoran Cad. 78	35 (Karanfil)	110	3
199	Kadıyoran Cad. 66-68	35 (Karanfil)	108	3
200	Kadıyoran Cad. 60, 62, 64			
201	Kadıyoran Cad. 60	35 (Karanfil)	106	3
202	Kadıyoran Cad. 62	35 (Karanfil)	106	1
203	Kadıyoran Cad. 64	35 (Karanfil)	108	6
204	Bacı Kadın Sok. 4	35 (Karanfil)	108	5
205	Kadıyoran Cad. 51	35 (Karanfil)	101	83
206	Kadıyoran Cad. 29	35 (Karanfil)	101	41
207	Çankaya Cad. 27	26 (Hükümet Civarı)	238	83
208 - 209	Çankaya Cad. 42	28 (Hükümet)	126	2
210	Çankaya Cad. 41	26 (Hükümet Civarı)	238	
211	Çankaya Cad. 23	26 (Hükümet Civarı)	238	
212	Çankaya Cad. 56	28 (Hükümet)	126	
213	Çankaya Cad. 35	26 (Hükümet Civarı)	240	22

Resim No	Sokak ve Kapı No	Pafta	Ada	Parsel
214	Çankaya Cad. 37	26 (Hükümet Civarı)	240	21
215	Nevzat Bey Sok. 6	26 (Hükümet Civarı)	135	27
216	Sipahioğlu Sok. 4	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	137	1
217	Nevzat Bey Sok. 10	26 (Hükümet Civarı)	259	
218	Şemsi Molla Sok. 9-11	25 (Belediye Civarı)	105	9-10
219	Zühre Sok. No 5			
220	Çankaya Cad. 53	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	153	2
221	Çankaya Cad. 58	29 (Meşrutiyet Mahallesi)	127	1
222	Müjde Sok. 1	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	153	10
223	Müjde Sok. 2	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	145	
224	Müjde Sok. 9	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	141	2
225	Müjde Sok. 8	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	149	3
226, 227 228	Çankaya Cad. 70	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	130	11
229	Hamlacı Sok. 25	31 (Meşrutiyet Mahallesi)	131	12
230	Hamlacı Sok. 4	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	130	
231	Çankaya Cad. 65	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	151	3
232	Çankaya Cad. 67	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	151	2
233, 234	Çankaya Cad. 84	31 (Meşrutiyet Mahallesi)	131	8
235	Nizam Cad. 15	48 (Nizam Mah.)	155	7
236	Nizam Cad. 17	48 (Nizam Mah.)	155	6
237	Nizam Cad. 21	48 (Nizam Mah.)	155	31
238	Ziya Paşa Sok. 81	48 (Nizam Mah.)	155	32
239	Nizam Cad. 31	47 (Nizam Mah.)	156	9

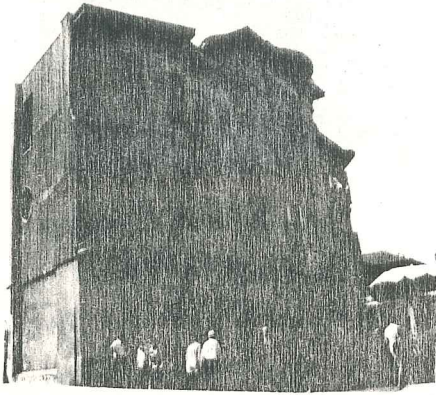
Resim No	Sokak ve Kapı No	Pafta	Ada	Parsel
240	Peltek Sok. 13	30 (Nizam Mah.)	149	
241	Peltek Sok. 3	30 (Nizam Mah.)	146	
242	Ziya Paşa Sok. 11	(Nizam Mah.)		
243	Ziya Paşa Sok. 12	(Nizam Mah.)	155	
244	Ziya Paşa Sok. 3-5	47 (Nizam Mah.)	154	24
245	Ziya Paşa Sok. 15	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	141	1
246	Çamlıbel Sok. 17	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	139	12
247	Türkoğlu Sok. 36	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	140	4
248	Türkoğlu Sok. 34	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	140	3
249		30 (Meşrutiyet Mahallesi)	138	1
250	Peltek Sok. 5-7	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	146	
251	Muratlı Sok. 11	30 (Meşrutiyet Mahallesi)	138	2
252	Yirmiüç Nisan Cad.			
253	Yirmiüç Nisan Cad.			
254, 255	Çankaya Cad. 21	25 (Belediye Civarı)	104	2
257	Çankaya Cad. 41	26 (Hükümet Civarı)		
258	Çankaya Cad. 46	28 (Hükümet Civarı)	126	1
259	Çankaya Cad. 50	28 (Hükümet Civarı)	126	5
260	Nizam Cad. 50	49 (Nizam Mah.)	164	9
261	Nizam Cad.	49 (Nizam Mah.)	164	2
262	Nizam Cad. 52	(Nizam Mah.)	164	
263	Karadağ Sok. 2	(Karanfil)	113	1
264, 265	Alaçam Sok. 15		35	3
266, 267 268	Rum Yetimhanesi		199	2
	Yahşi Bey Sok.	49 (Nizam Mah.)	133	44
	Nizam Cad.	51 (Nizam Mah.)	165	27
	Nizam Sok.	51 (Nizam Mah.)	165	28
	Bakkal Nizamettin Sok.	47 (Nizam Mah.)	156	8
	Bakkal Nizamettin Sok.	47 (Nizam Mah.)	156	6

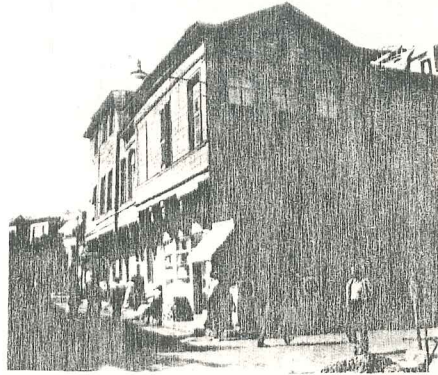
RESİM 57

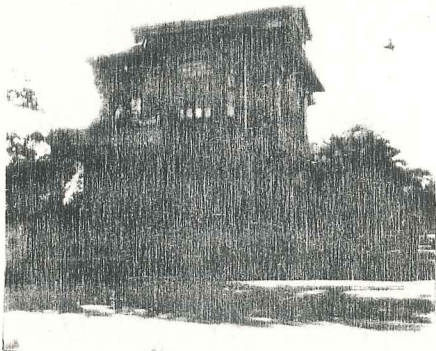
RESİM 58

RESİM 59

RESİM 60

RESİM 61

RESİM 62

RESİM 63

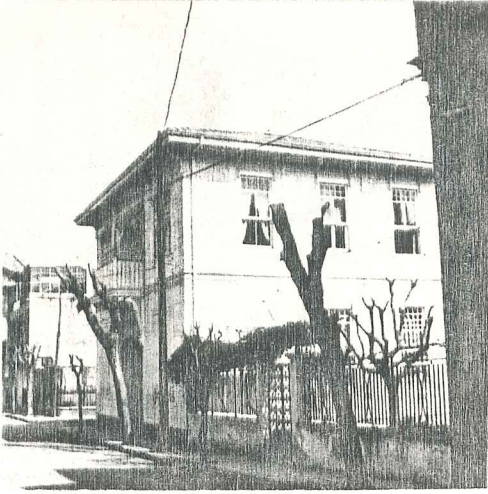
RESİM 64

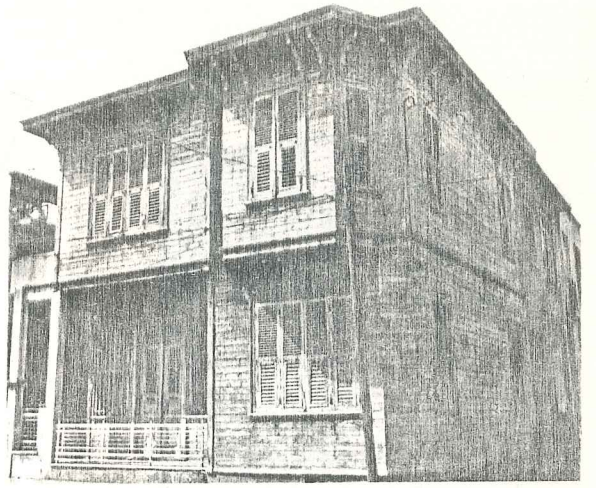
RESİM 65

RESİM 66

RESİM 67

RESİM 68

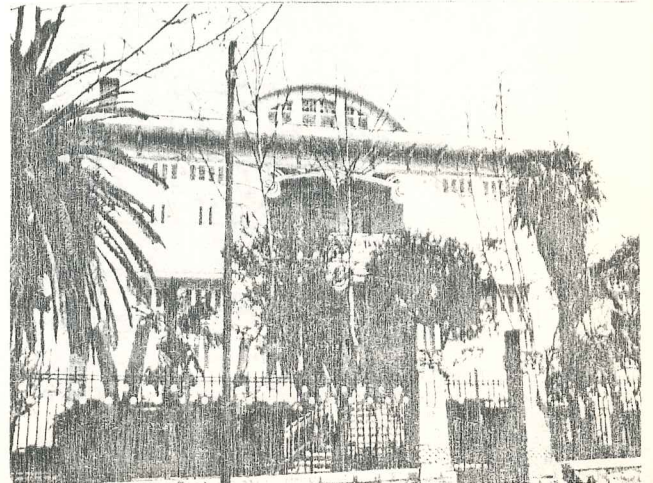
RESİM 69

RESİM 70

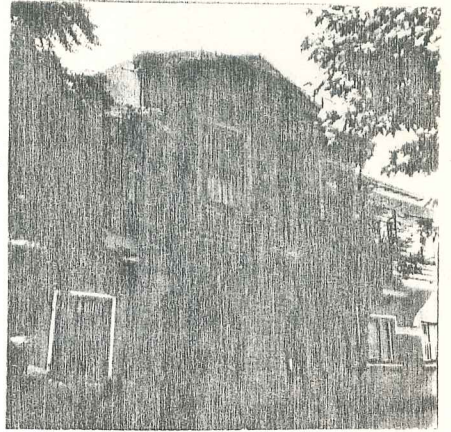
RESİM 71

RESİM 72

RESİM 73

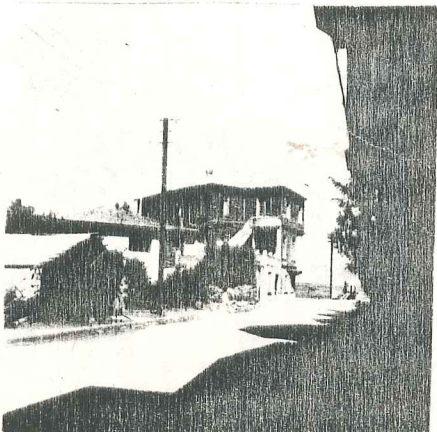
RESİM 74

RESİM 75

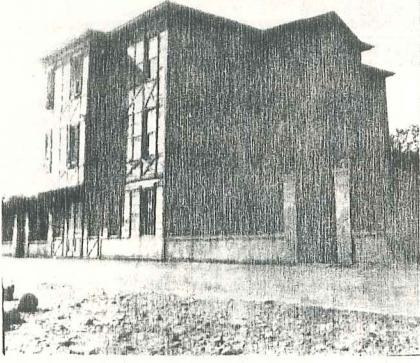
RESİM 76

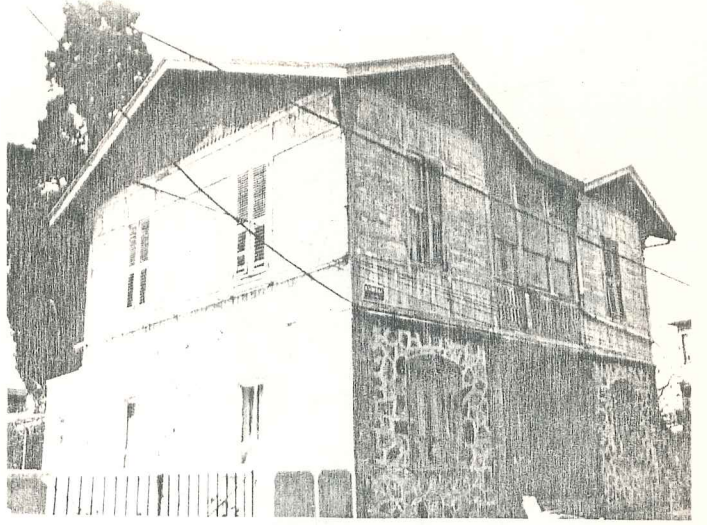
RESİM 77

RESİM 78

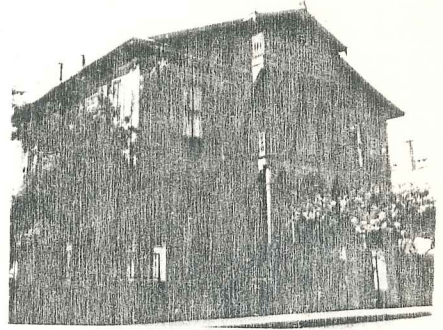
RESİM 79

RESİM 80

RESİM 81

RESİM 82

RESİM 83

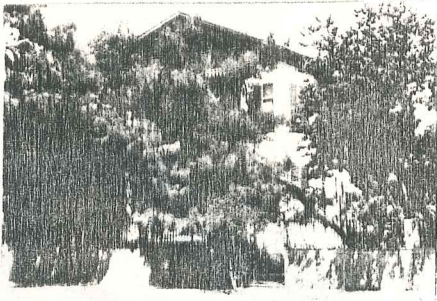
RESİM 84

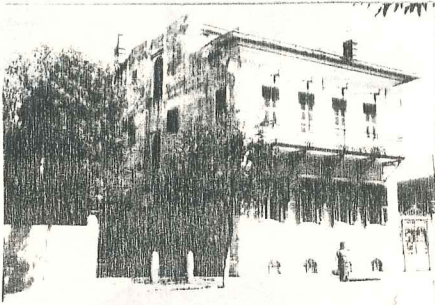
RESİM 85

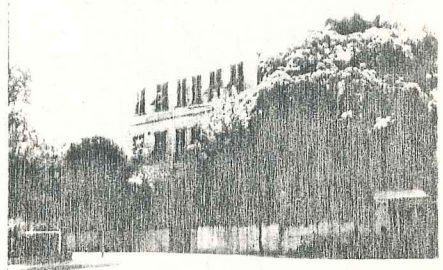
RESİM 86

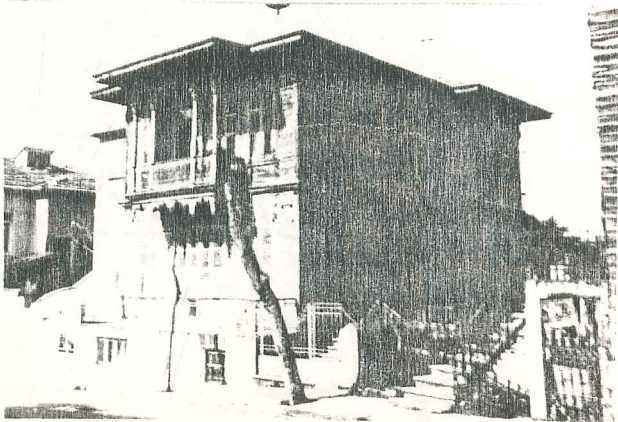
RESİM 87

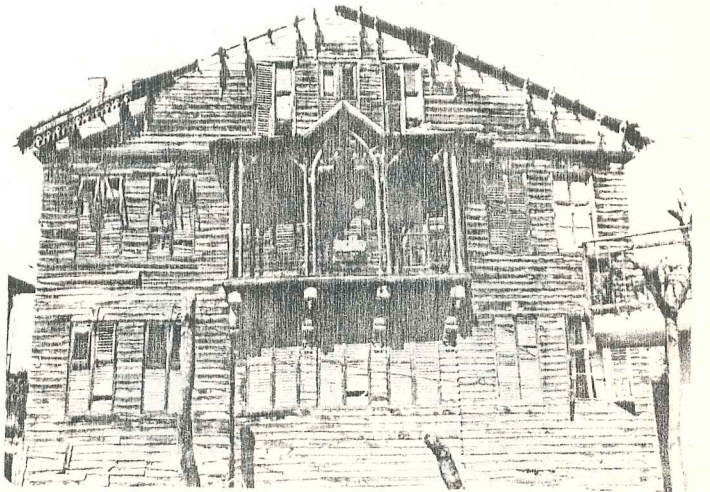
RESİM 88

RESİM 89

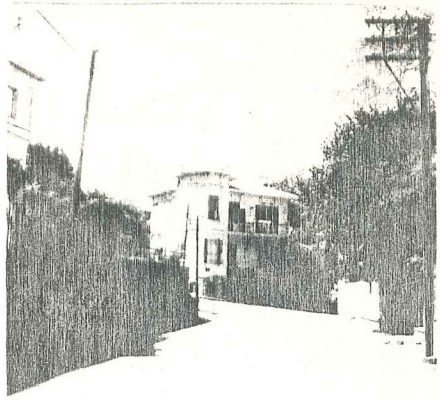
RESİM 90

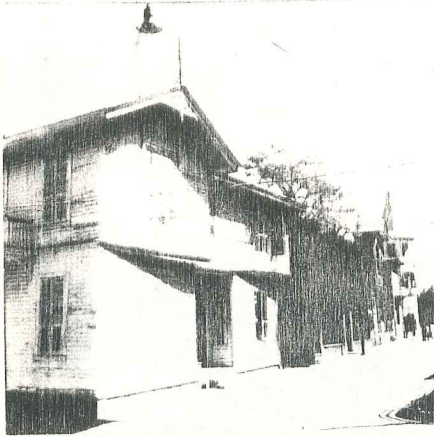
RESİM 91

RESİM 92

RESİM 93

RESİM 94

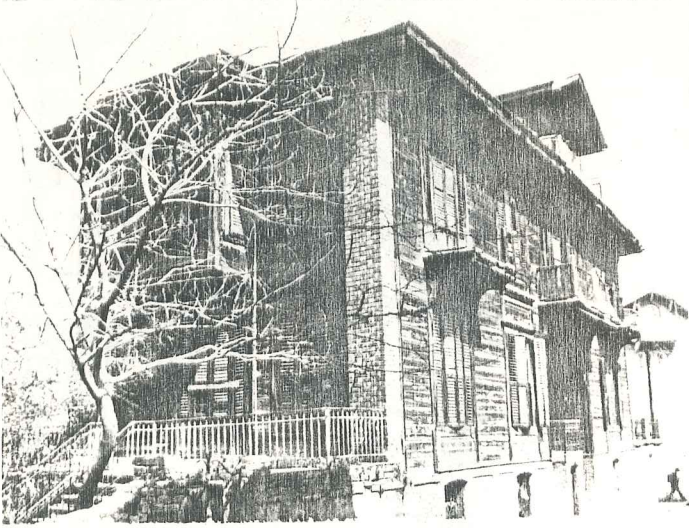
RESİM 95

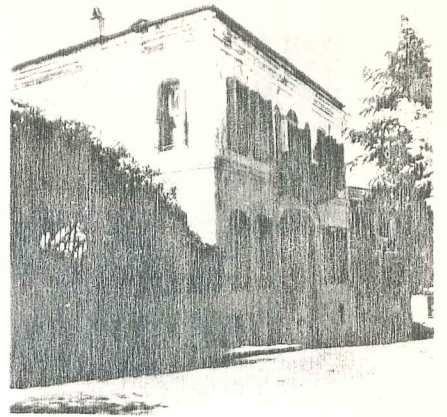
RESİM 96

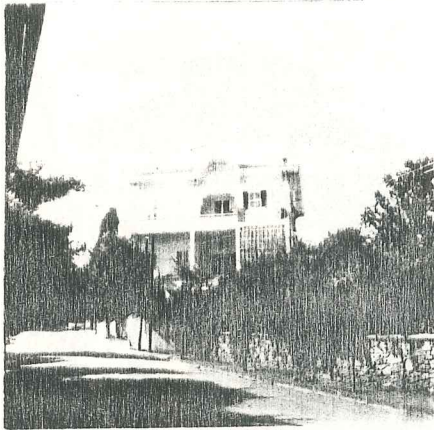
RESİM 97

RESİM 98

RESİM 99

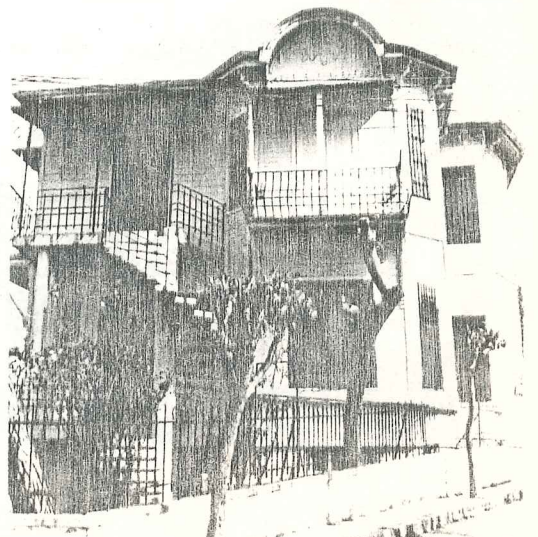
RESİM 100

RESİM 101

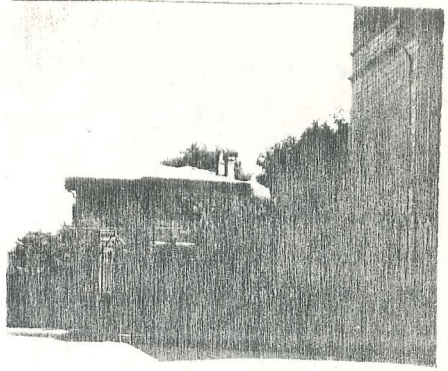
RESİM 102

RESİM 103

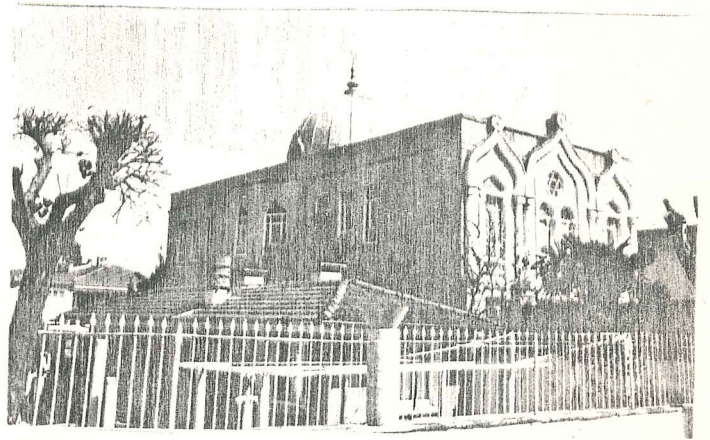
RESİM 104

RESİM 105

RESİM 106

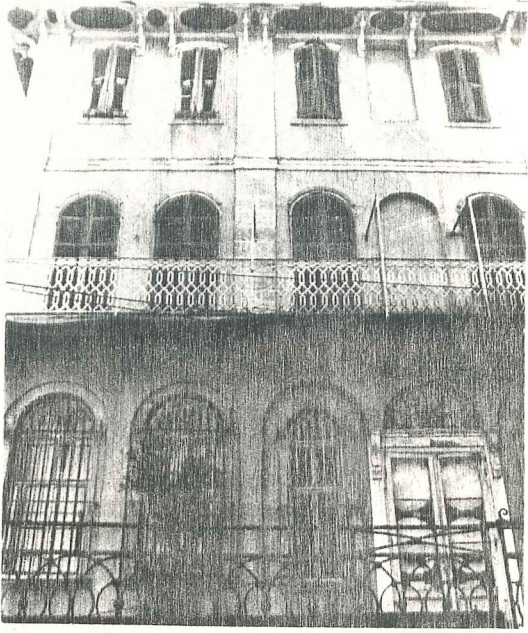
RESİM 107

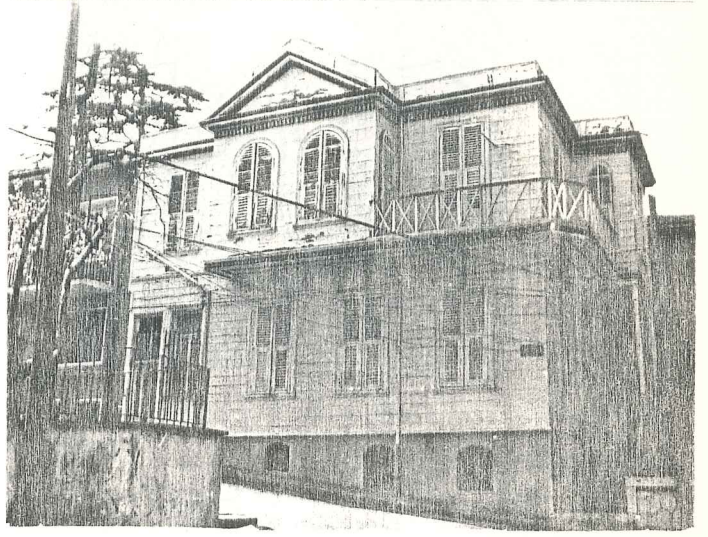
RESİM 108

RESİM 109

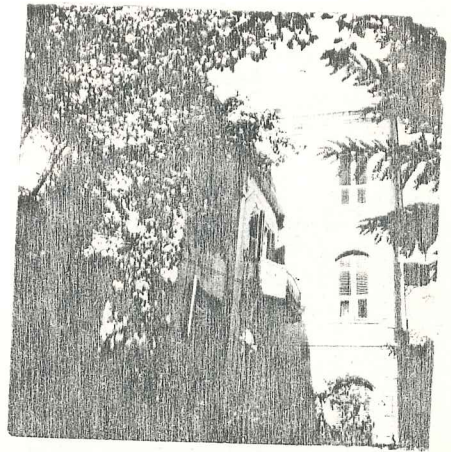
RESİM 110

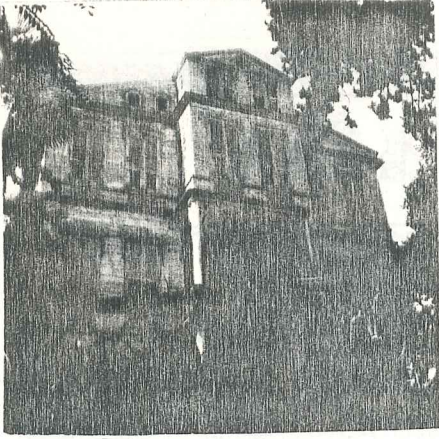
RESİM 111

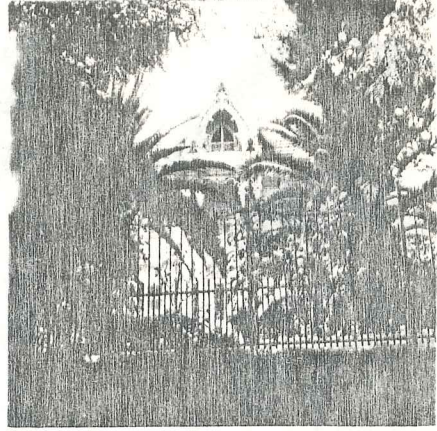
RESİM 112

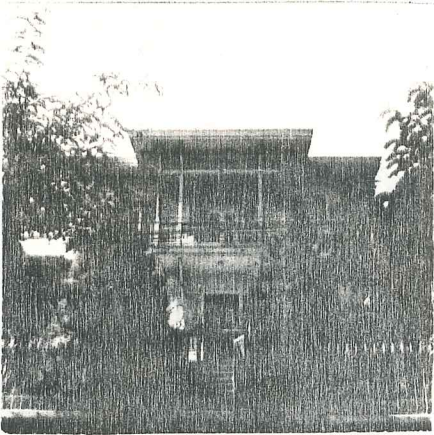
RESİM 113

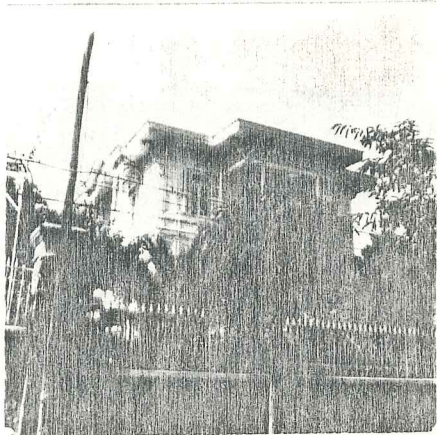
RESİM 114

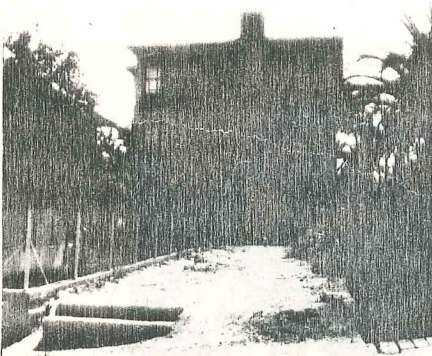
RESİM 115

RESİM 116

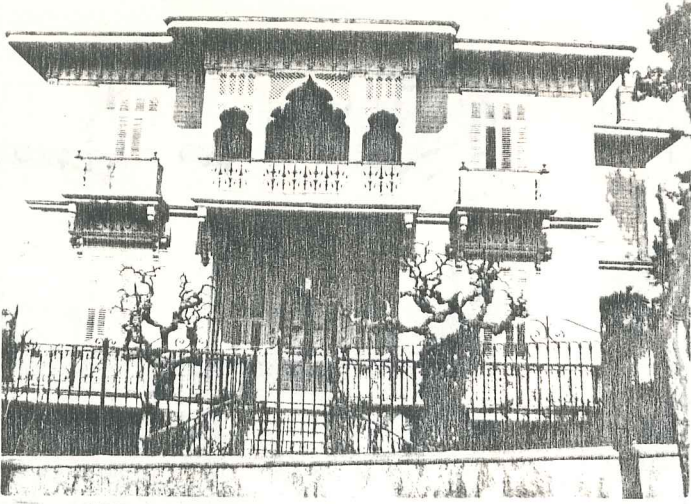

RESİM 117

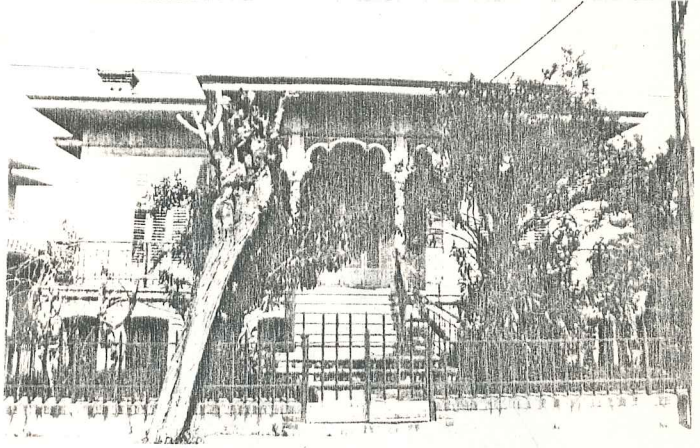
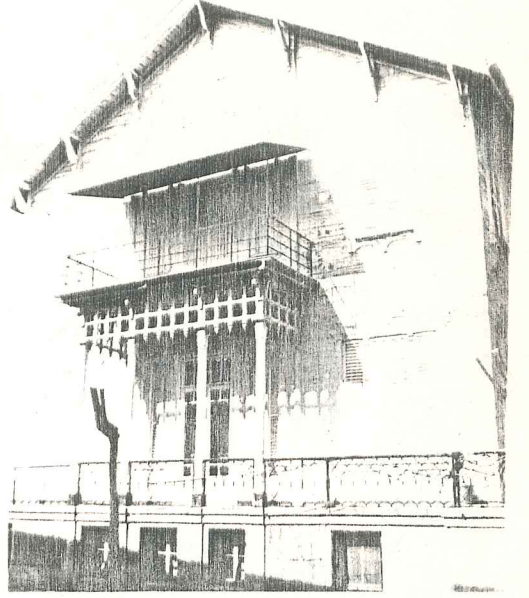

RESİM 118

RESİM 119

RESİM 120

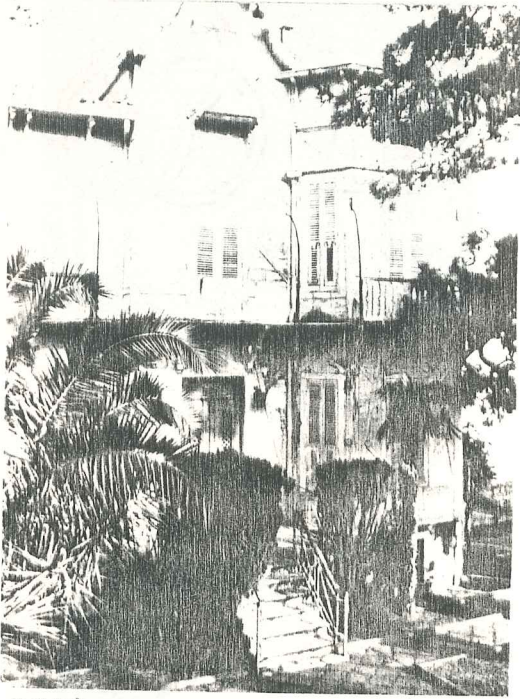
RESİM 121

RESİM 122

RESİM 123

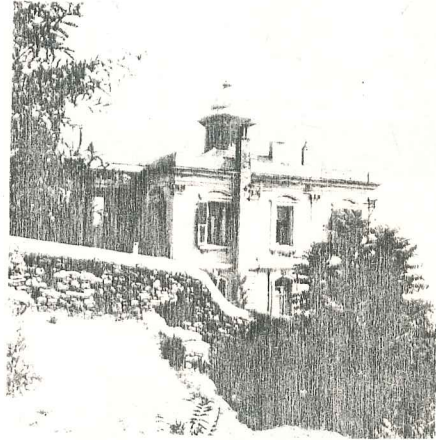
RESİM 124

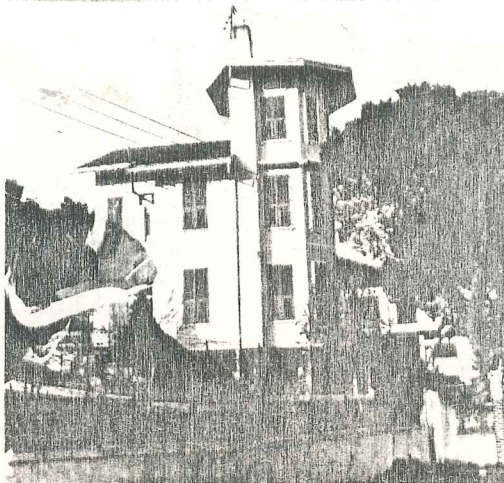
RESİM 125

RESİM 126

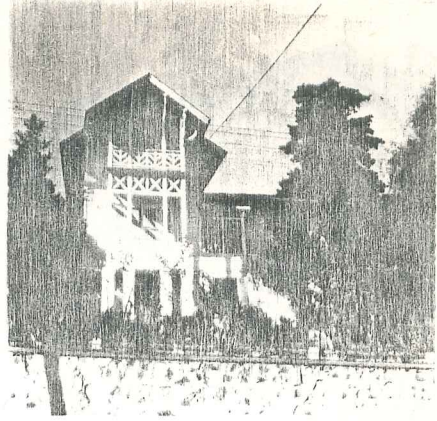
RESİM 127

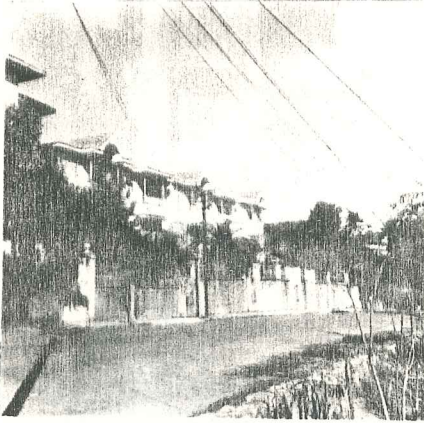
RESİM 128

RESİM 129

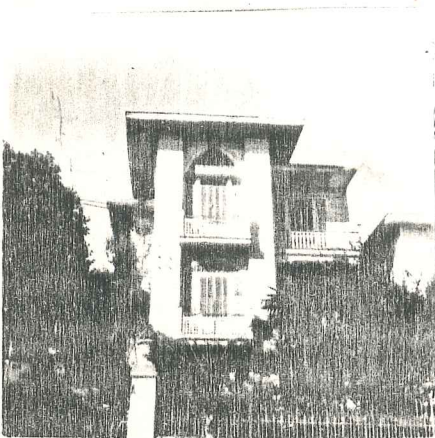
RESİM 130

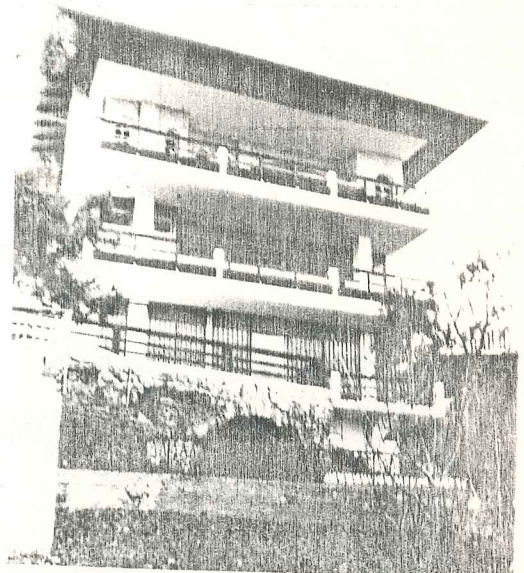
RESİM 131

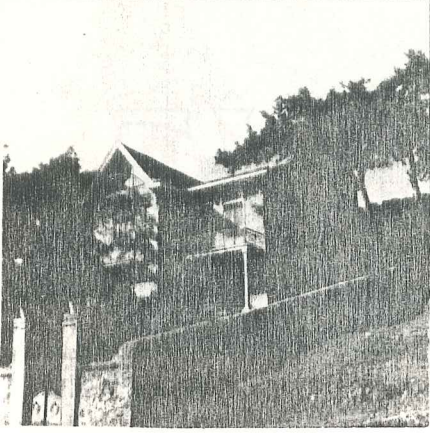
RESİM 132

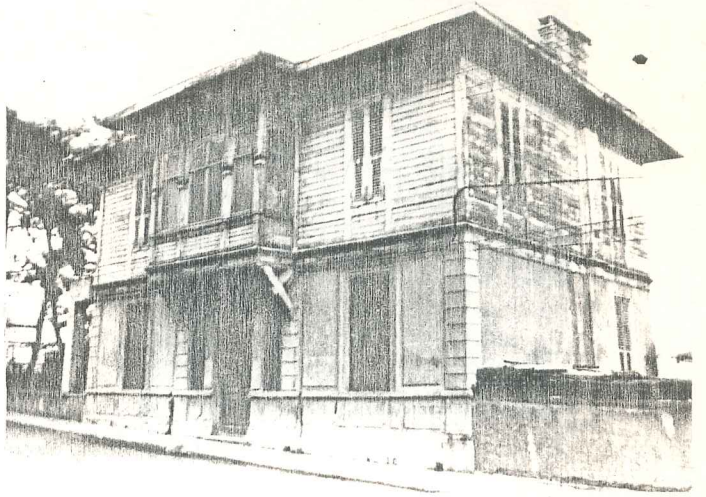
RESİM 133

RESİM 134

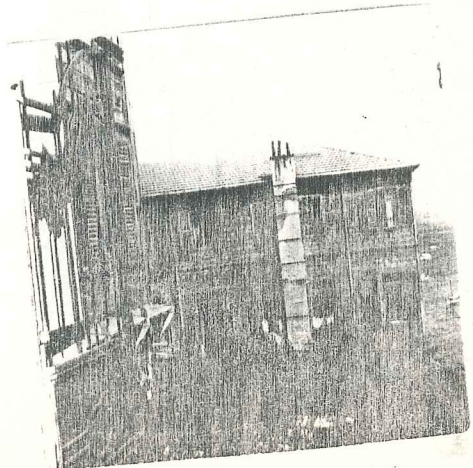
RESİM 135

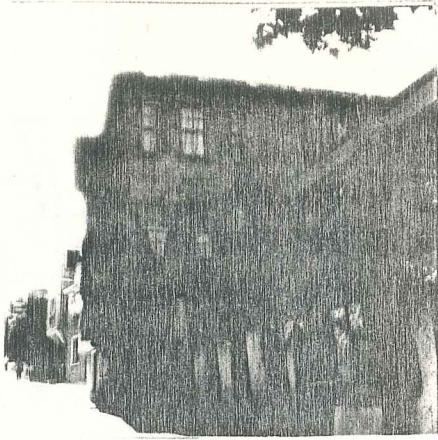

RESİM 136

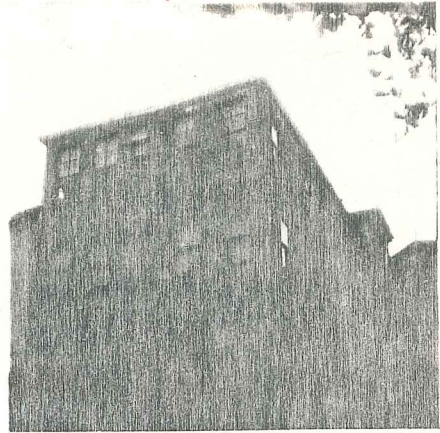

RESİM 137

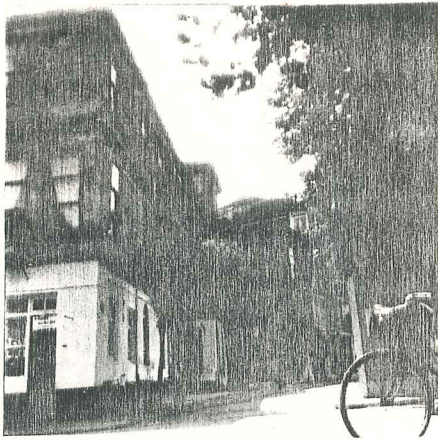

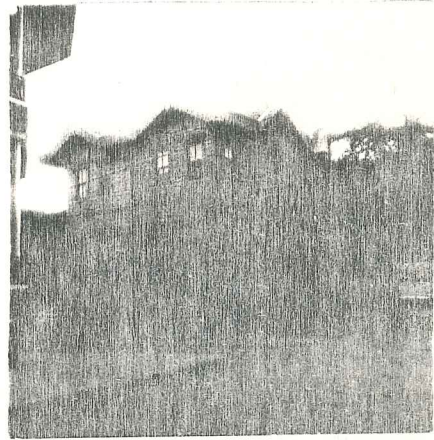
RESİM 138

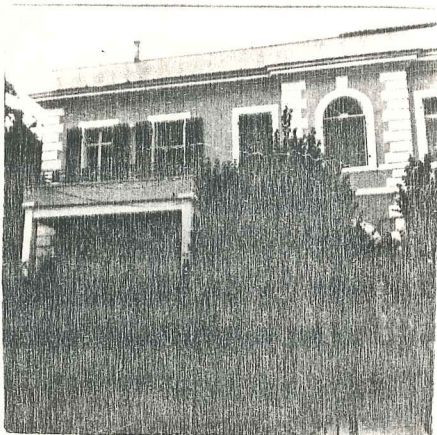
RESİM 139

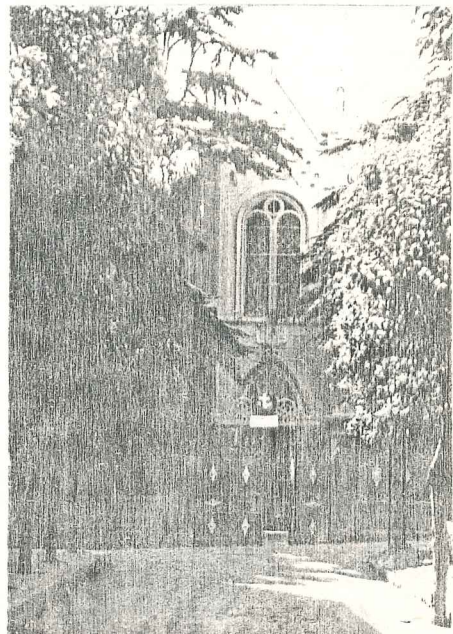
RESİM 140

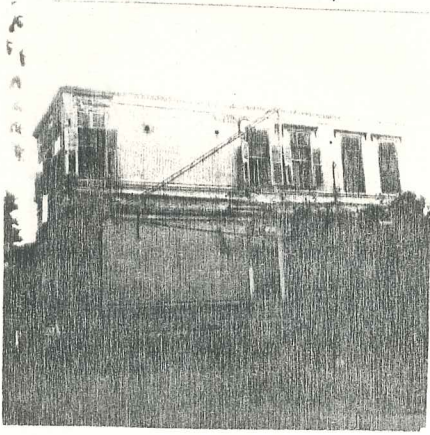
RESİM 141

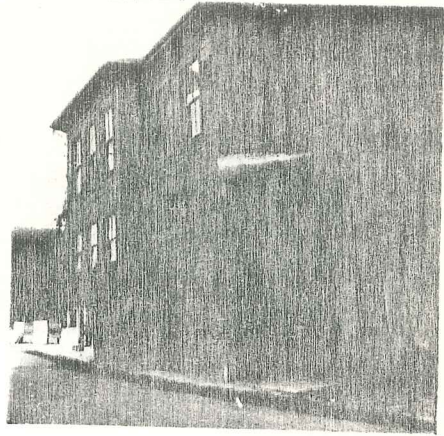
RESİM 142

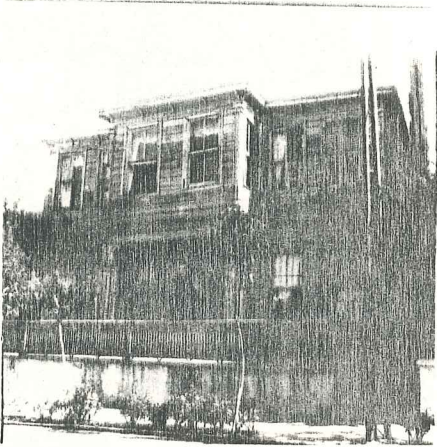
RESİM 143

RESİM 144

RESİM 145

RESİM 146

RESİM 147

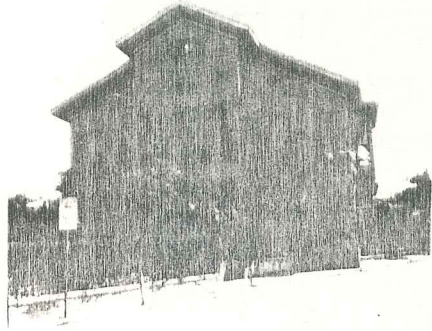
RESİM 148

RESİM 149

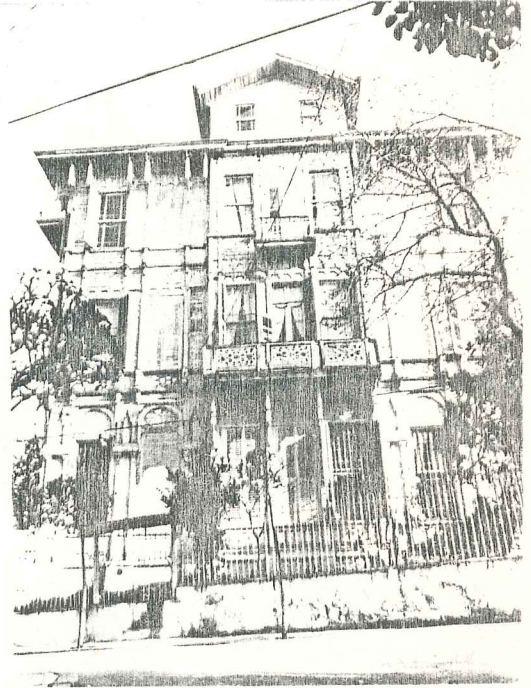
RESİM 150

RESİM 151

RESİM 152

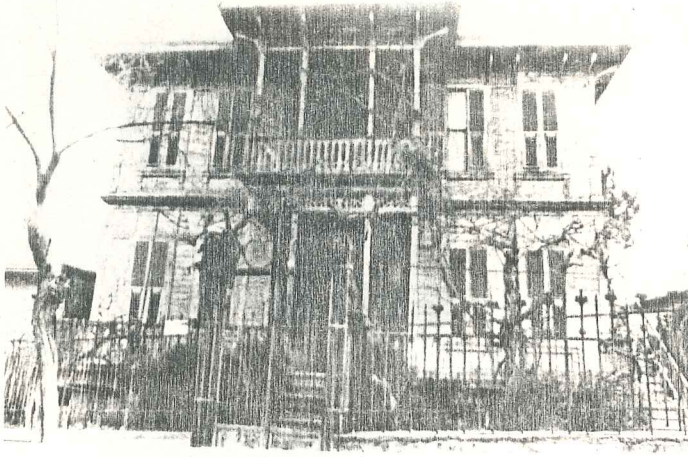
RESİM 153

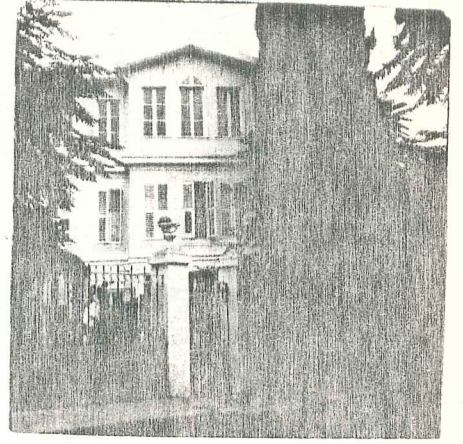
RESİM 154

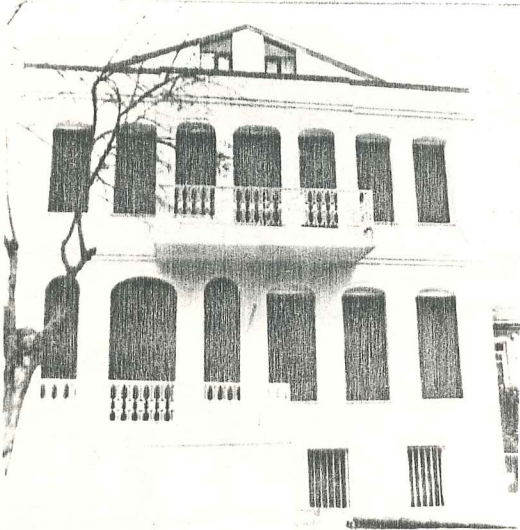
RESİM 155

RESİM 156

RESİM 157

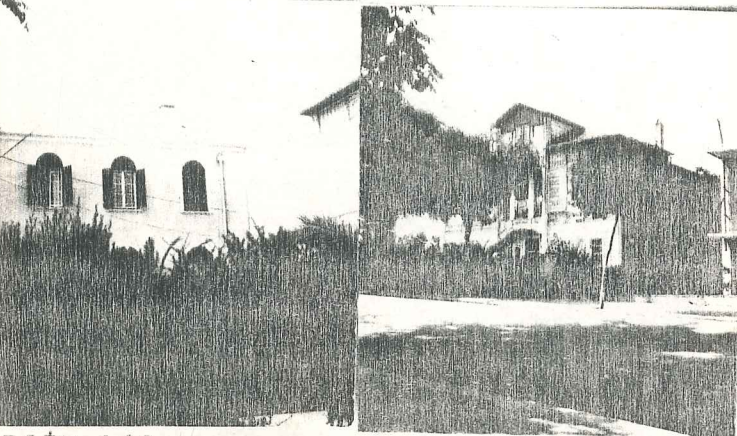
RESİM 158

RESİM 159

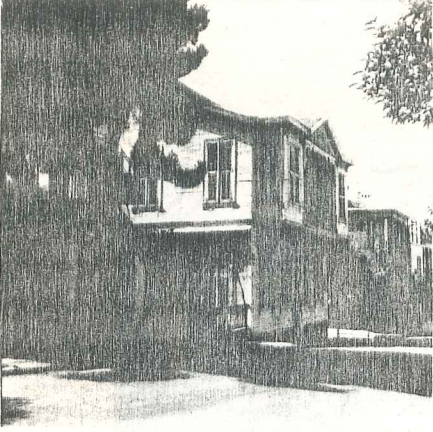

RESİM 162

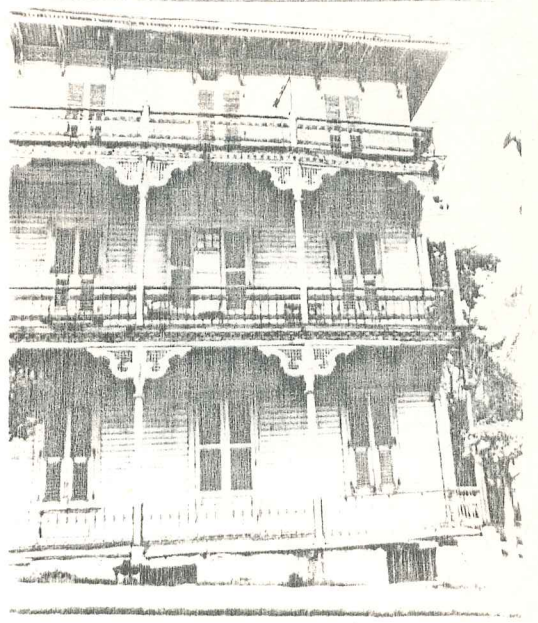

RESİM 160

RESİM 161

RESİM 163

RESİM 164

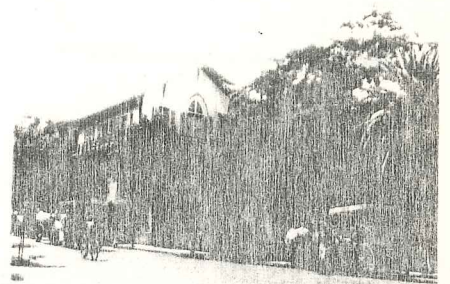
RESİM 165

RESİM 166

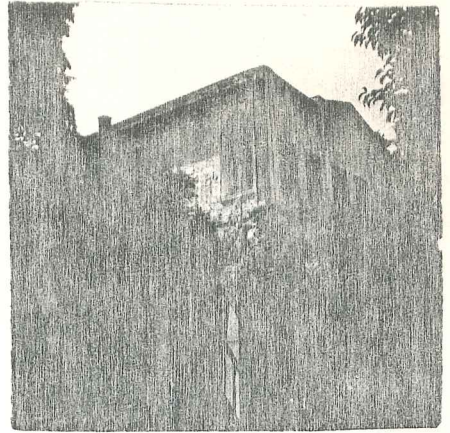
RESİM 167

RESİM 168

RESİM 169

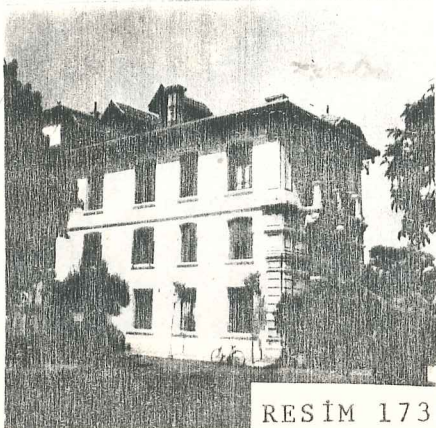
RESİM 170

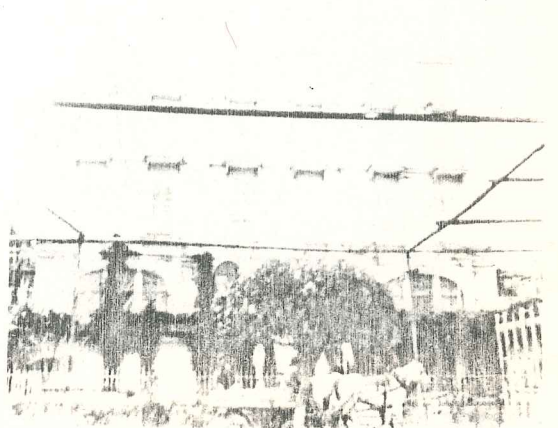
RESİM 171

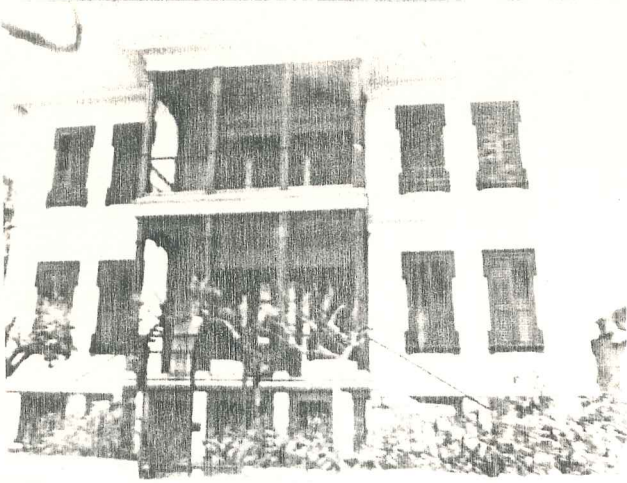
RESİM 172

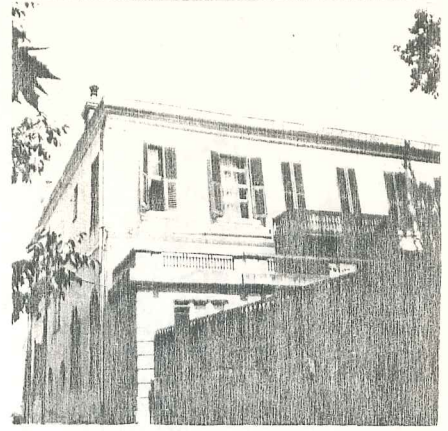
RESİM 173

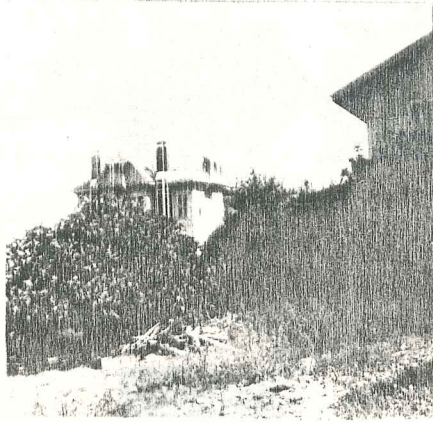
RESİM 174

RESİM 175

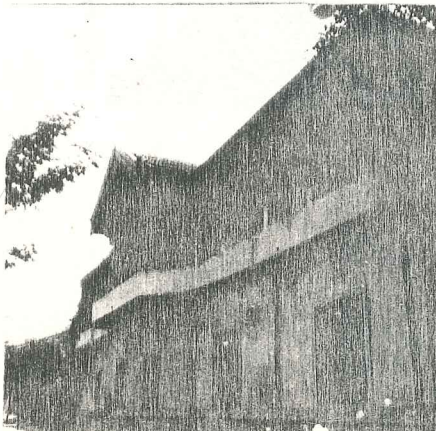
RESİM 176

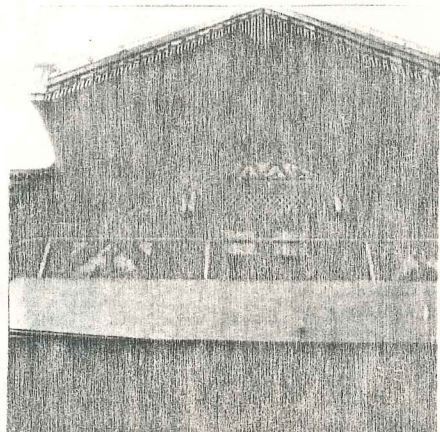
RESİM 177

RESİM 178

RESİM 179

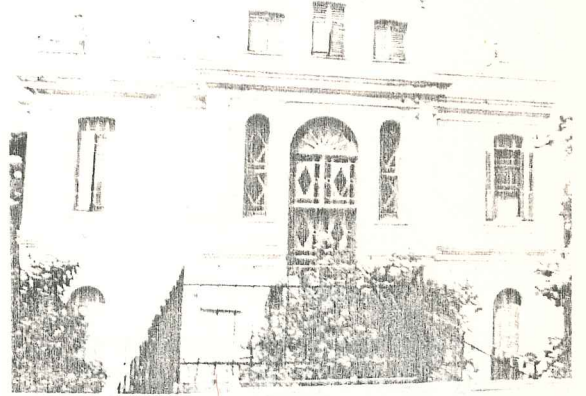
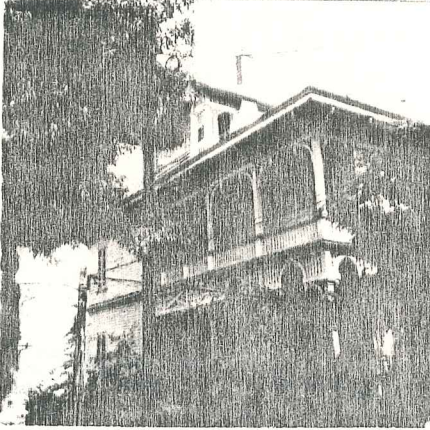
RESİM 180

RESİM 181

RESİM 182

RESİM 183

RESİM 184

RESİM 185

RESİM 186

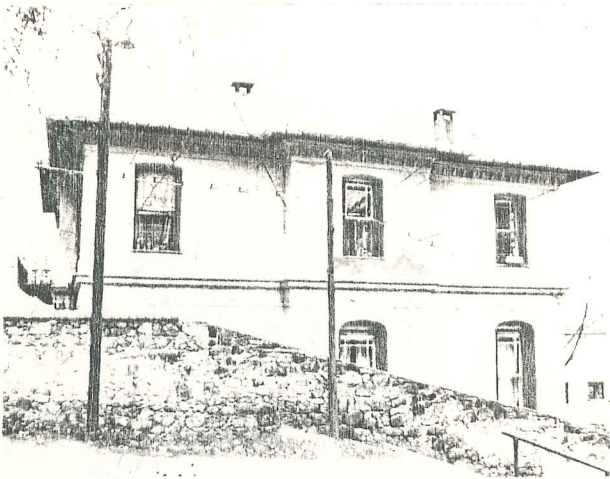
RESİM 187

RESİM 188

RESİM 189

RESİM 190

RESİM 191

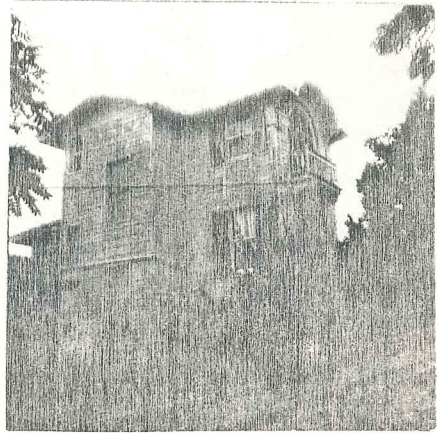
RESİM 192

RESİM 193

RESİM 194

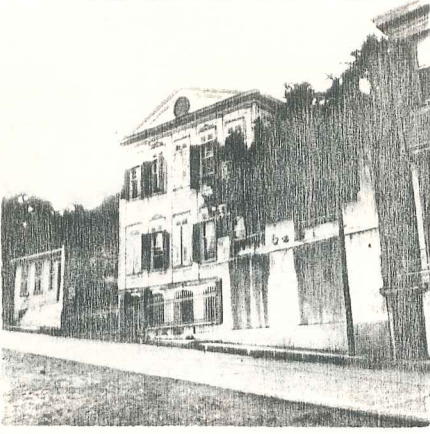
RESİM 195

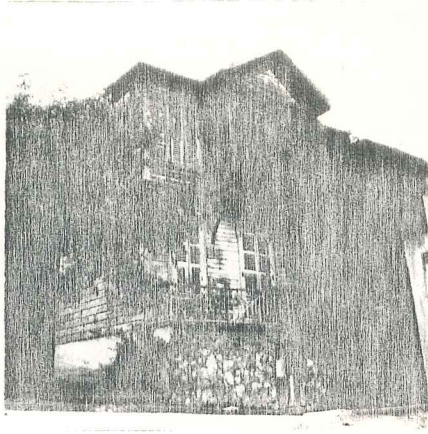
RESİM 196

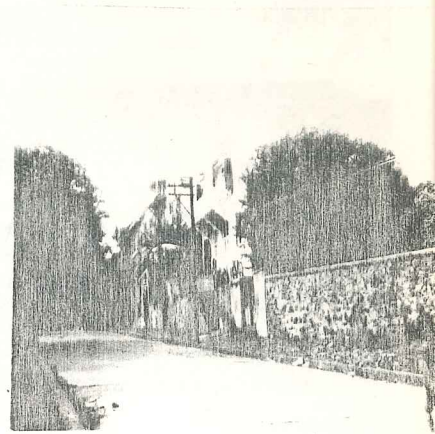
RESİM 197

RESİM 198

RESİM 199

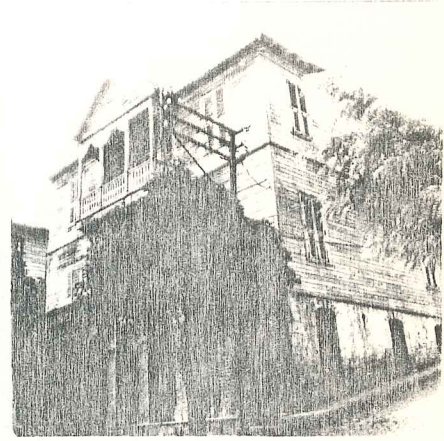
RESİM 200

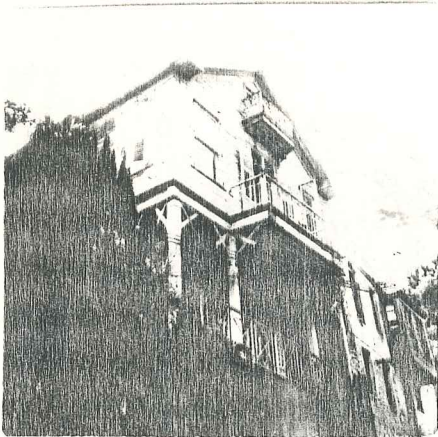
RESİM 201

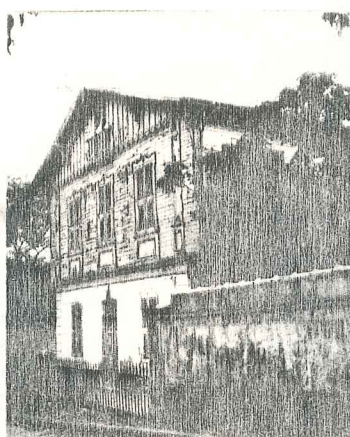
RESİM 202

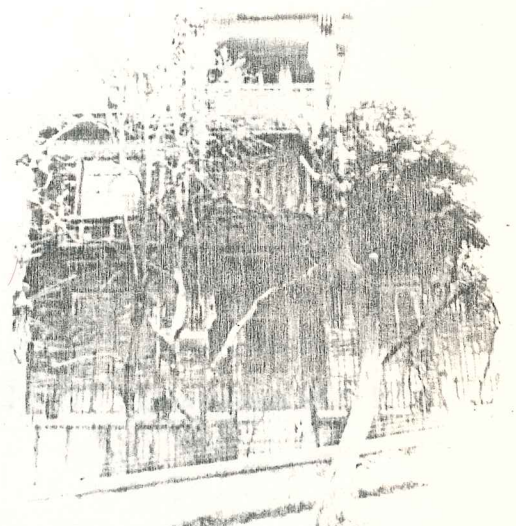
RESİM 203

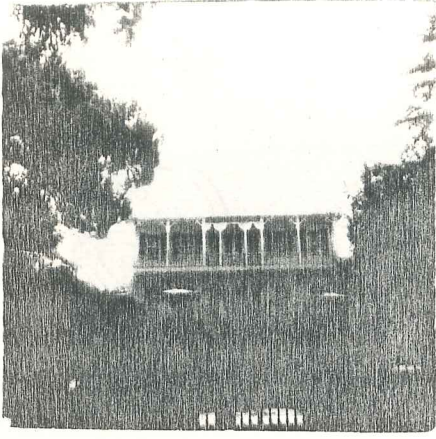
RESİM 204

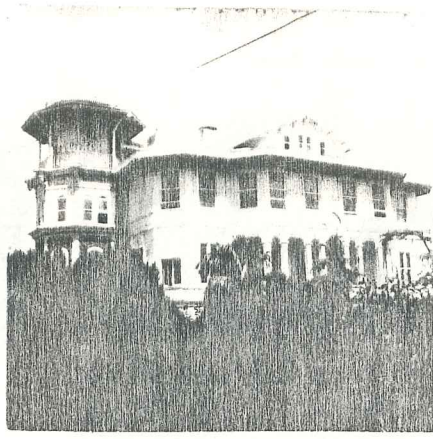
RESİM 205

RESİM 206

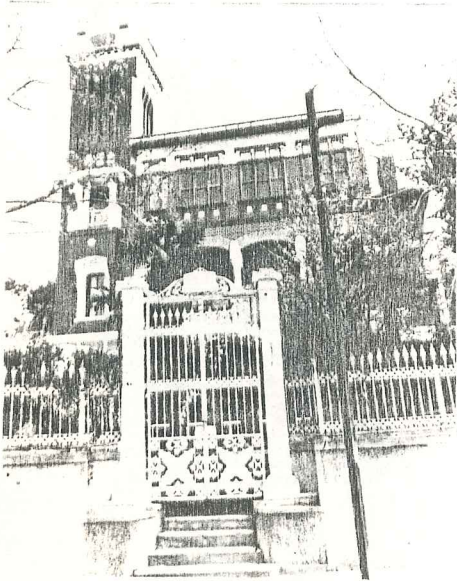
RESİM 207

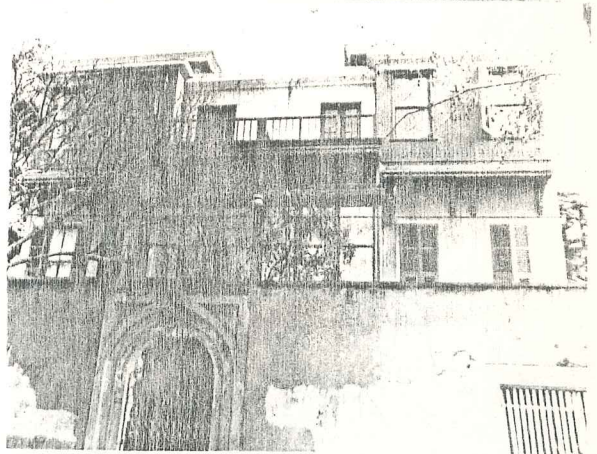
RESİM 208

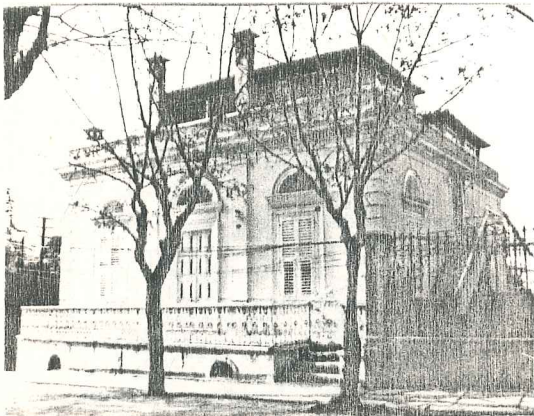
RESİM 209

RESİM 210

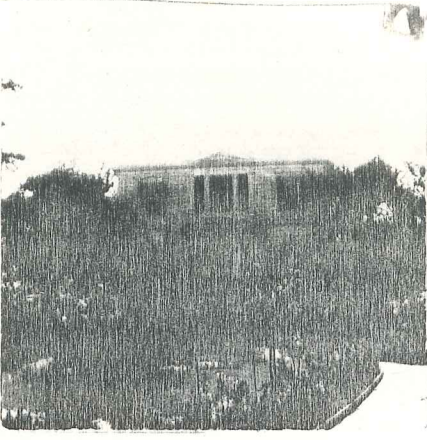
RESİM 211

RESİM 212

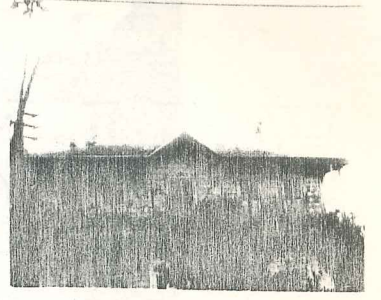
RESİM 213

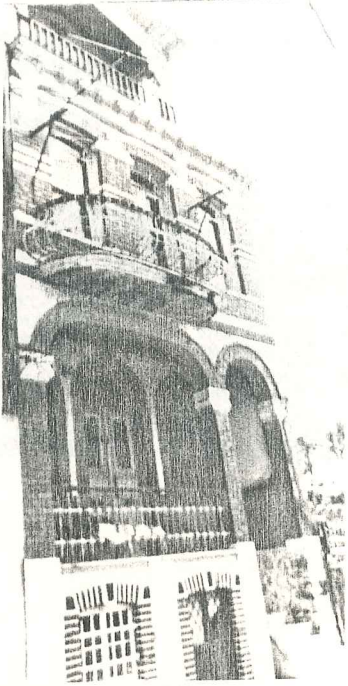
RESİM 214

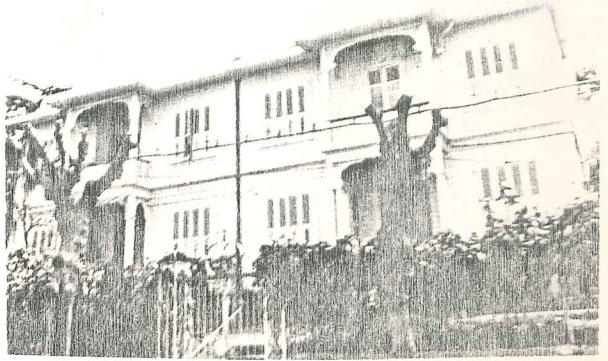
RESİM 215

RESİM 216

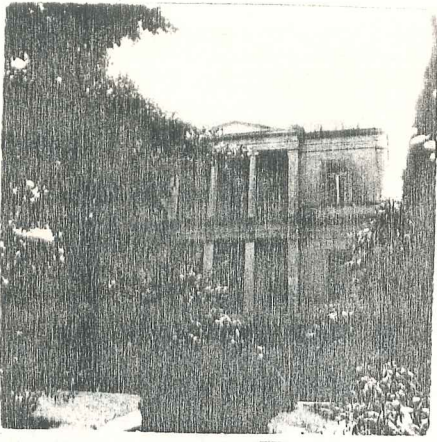
RESİM 217

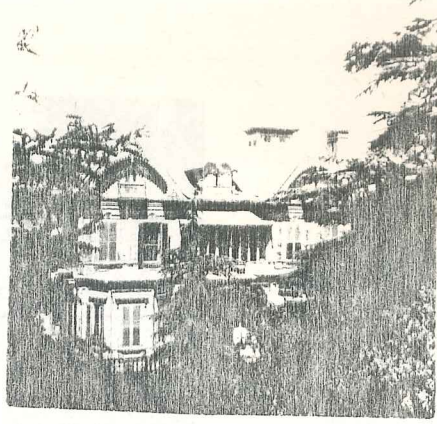
RESİM 218

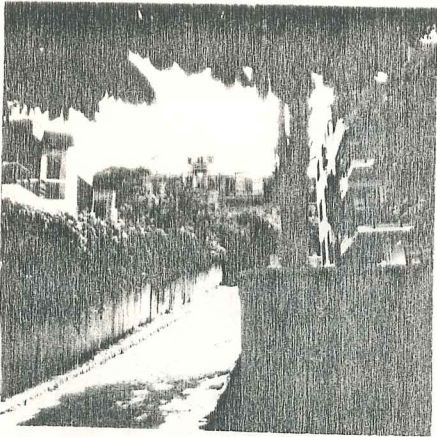
RESİM 219

RESİM 220

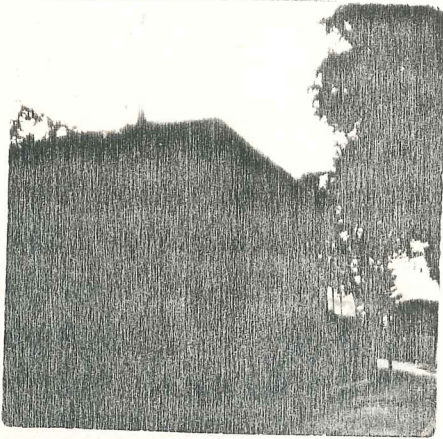
RESİM 221

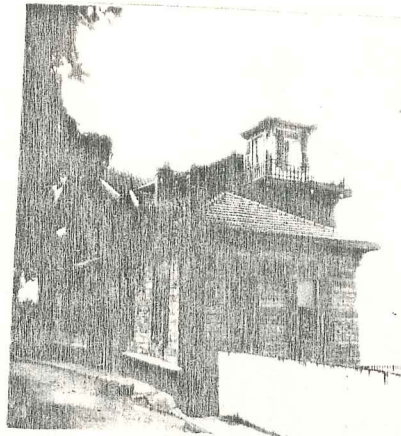
RESİM 222

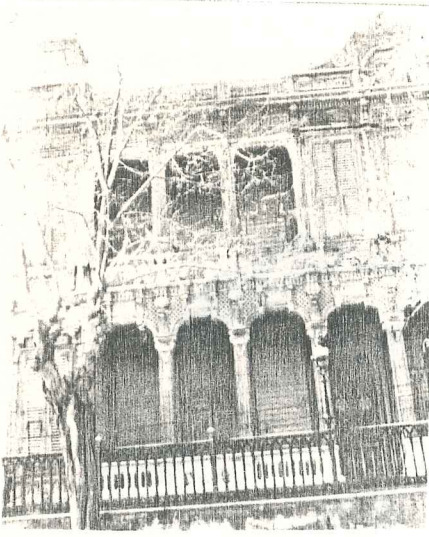
RESİM 223

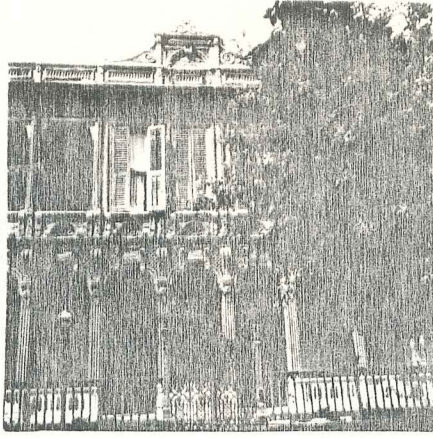
RESİM 224

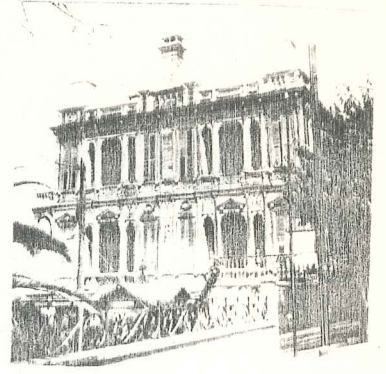
RESİM 225

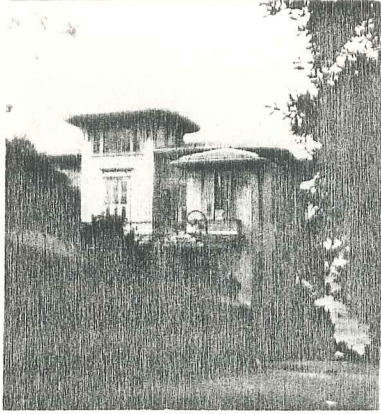
RESİM 226

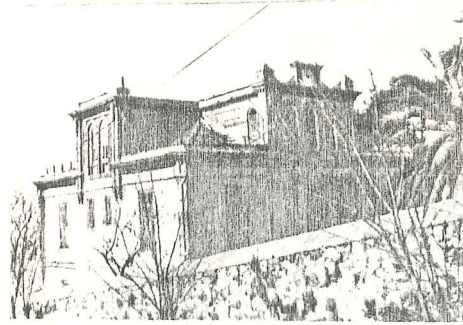
RESİM 227

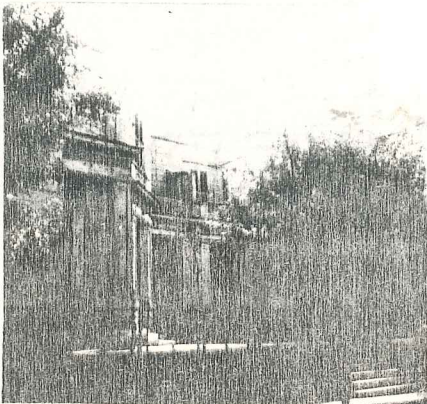
RESİM 228

RESİM 229

RESİM 230

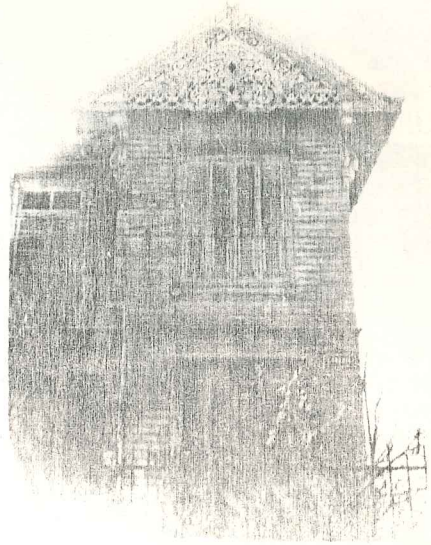
RESİM 231

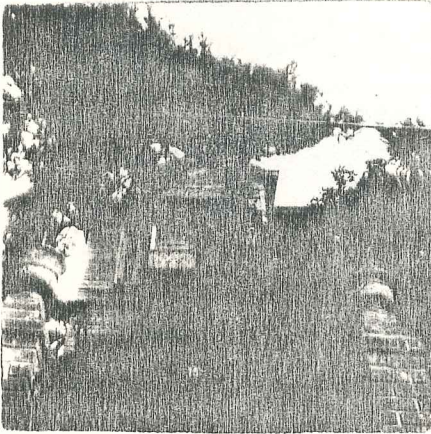
RESİM 232

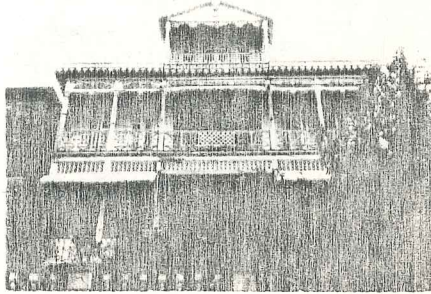
RESİM 233

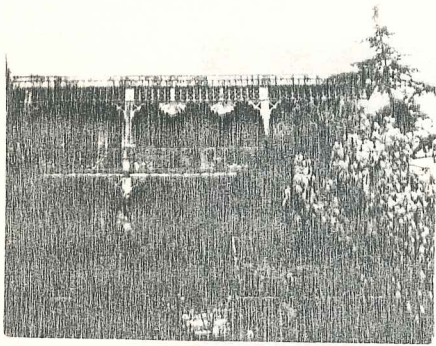
RESİM 234

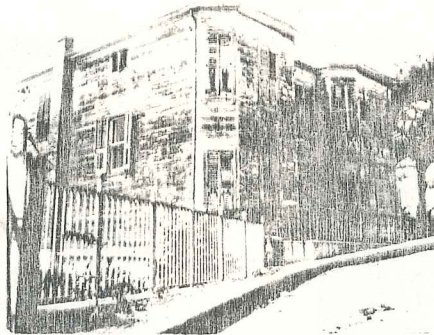
RESİM 235

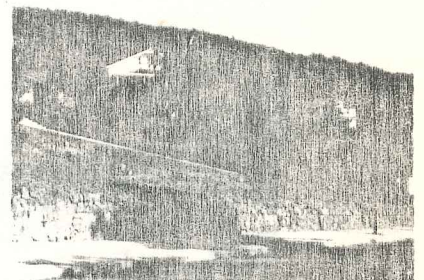
RESİM 236

RESİM 237

RESİM 238

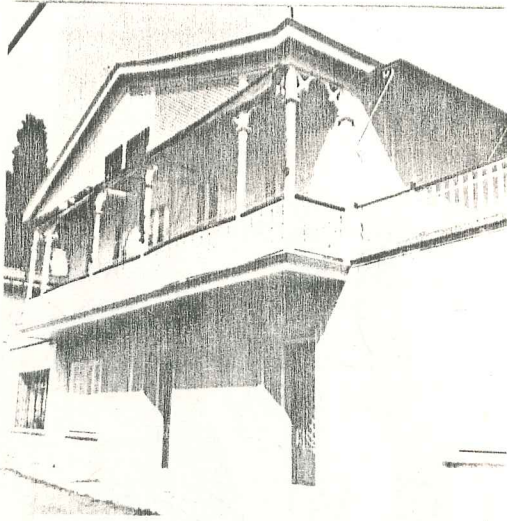
RESİM 239

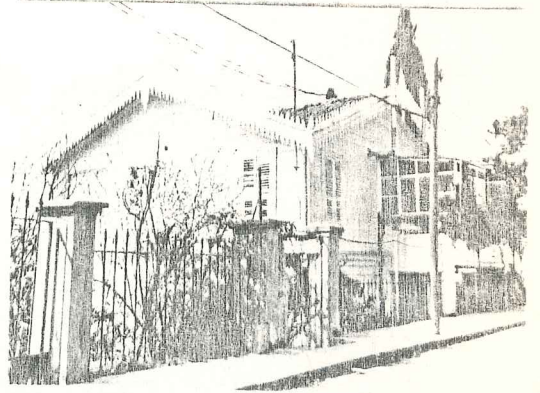
RESİM 240

RESİM 241

RESİM 242

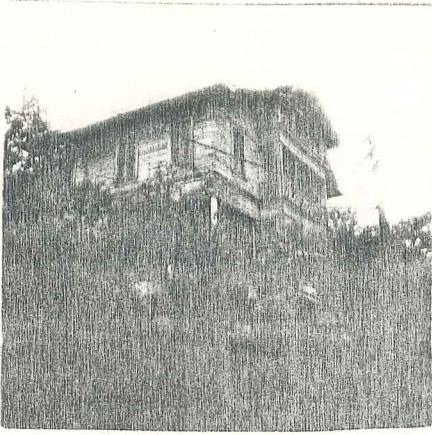
RESİM 243

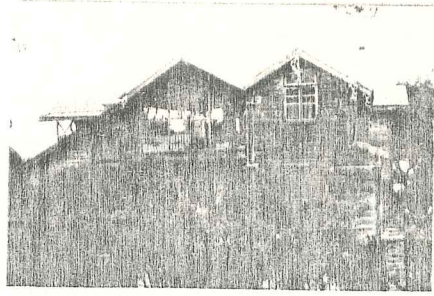
RESİM 244

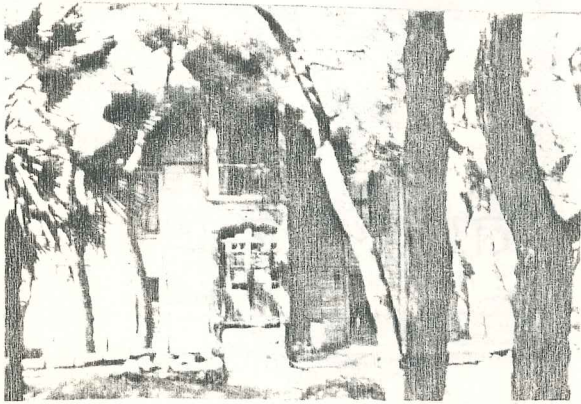
RESİM 245

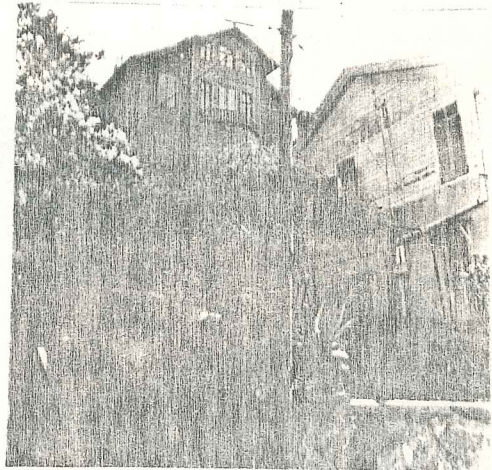
RESİM 246

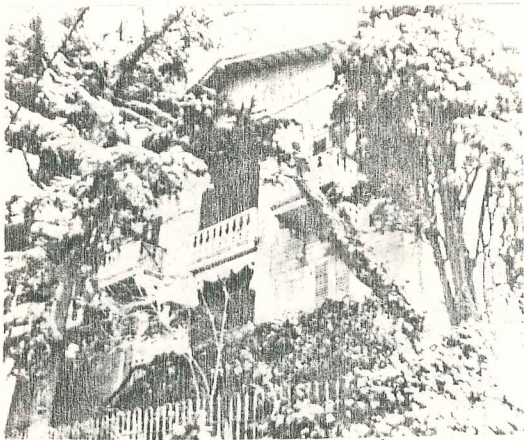
RESİM 247

RESİM 248

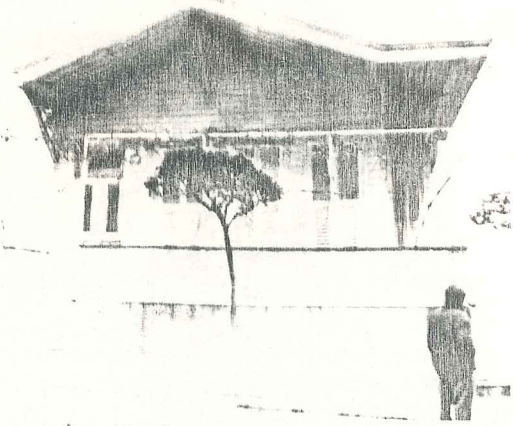
RESİM 249

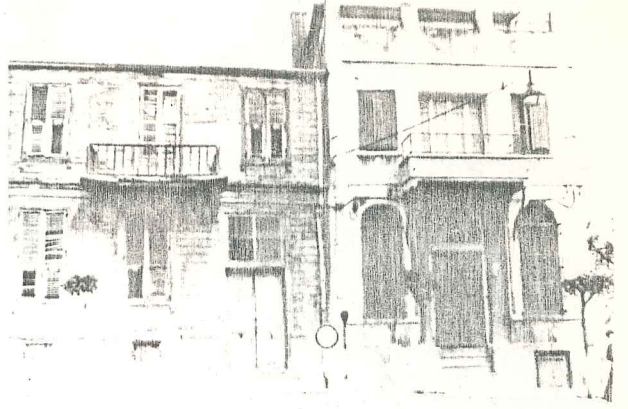
RESİM 250

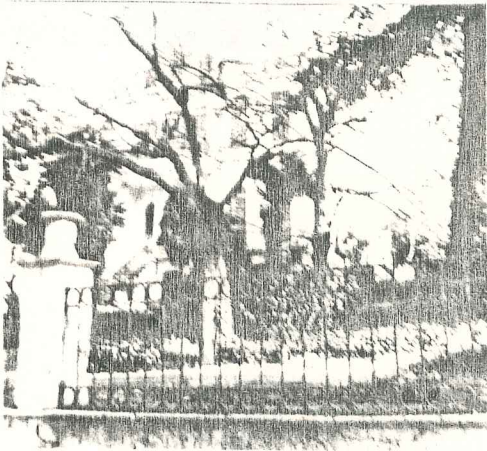
RESİM 251

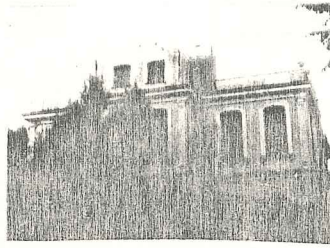
RESİM 252

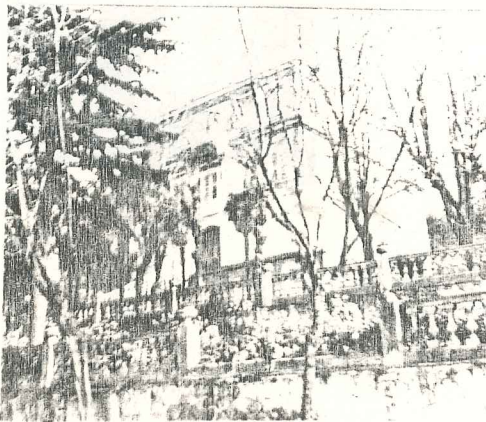
RESİM 253

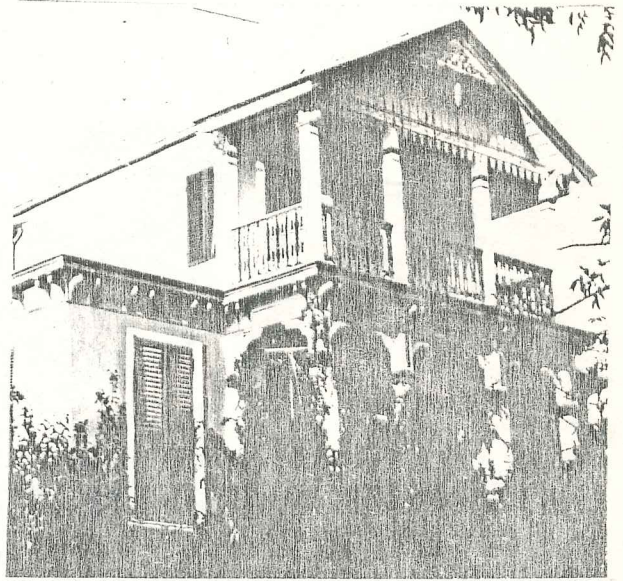
RESİM 254

RESİM 255

RESİM 257

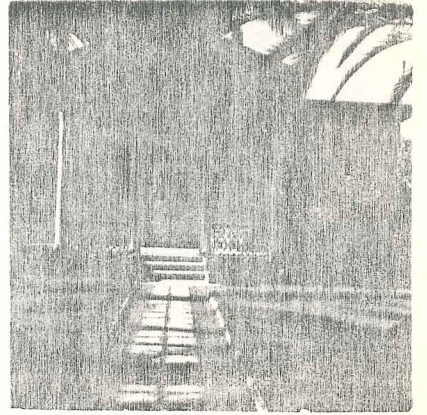
RESİM 258

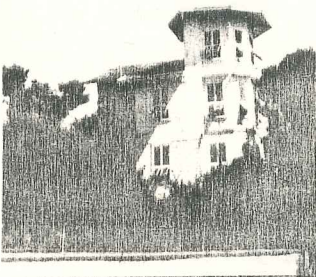
RESİM 259

RESİM 260

RESİM 262

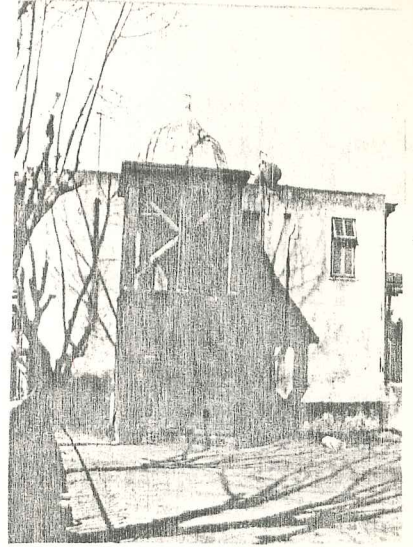
RESİM 261

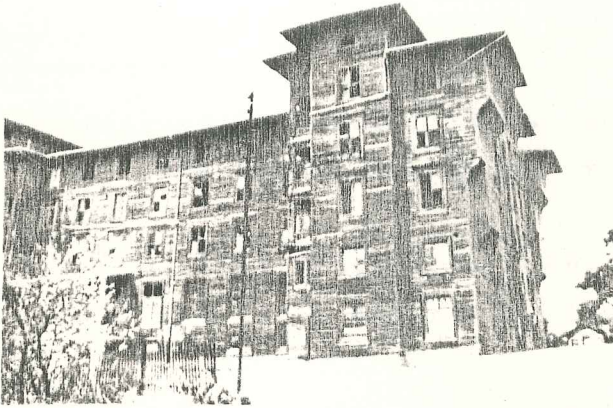
RESİM 263

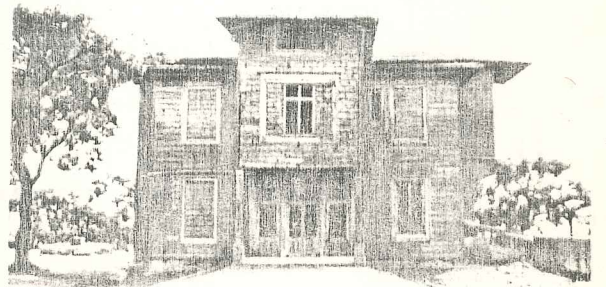
RESİM 264

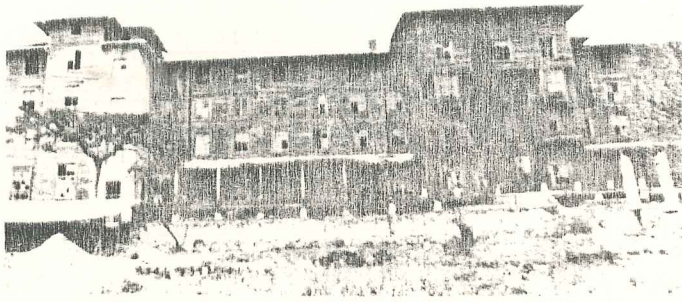
RESİM 265

RESİM 266

RESİM 267

RESİM 268

B İ B L İ Y O G R A F Y A

Allom, Thomas, Constantinople and its Environs; the Seven Churches of Asia Minor, C.III, London, 1840.

Alpagut, Ali Haydar, Marmara'da Türkler, Genel Kurmay Başkanlığı 9. Şube Yayınları, Ankara, 1941.

Balkış, Rana, "Korunması Gerekli Çevrede Yeni Yapılaşma ve Arnavutköy Örneği", İ.D.M.M.A. Üst Lisans Tezi, 1981.

Bingöl, Şefik, "Adalar Serisi Amenajman Planı", İstanbul Orman Baş Müdürlüğü, Mayıs 1971.

Busbeco, Türk Mektupları, Çev. Hüseyin Cahit Yalçın, İstanbul Tarih Kitapları, 1939.

Byzantios, Skarlatos, E Konstantinupolis, C.II, Atina, 1862.

Coufopoulos, Demetrius, Constantinople, London, 1895.

Dallaway, James, Constantinople, Ancient and Modern with Excursions to the Shores and Island of the Archipelago and to the Troad, London, 1797.

Erdenen, Orhan, İstanbul Adaları, İstanbul, 1962.

Frankland, Charles Colville, Travels to and from Constantinople in the Years 1827 and 1828, London, 1829.

Gautier, Théophile, İstanbul, Çev. Nurullah Berk, İstanbul, 1972.

Grelot, G.J., Relation Nouvelle D'un Voyage De Constantinople a Paris, 1680.

Gülen, Nejat, Heybeliada, İstanbul, yazarın kendi yayını, 1982.

Kaban, Vedat, "Büyükada Monografyası", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Enstitüsü, Basılmamış Lisans Tezi, 1961-1962.

Ketin, İhsan, Tektonische Untersuchungen auf den Prizenensela, 1953.

Koçu, Reşat Ekrem, İstanbul Ansiklopedisi, C.V.

Maleçku, Antoniu M., E En te Neso Pringipo Lera Mone Hagiu Georgiu to Kuduna, Atina, 1940.

Mamboury, E., Les Iles des Princes, İstanbul, 1943.

Mehmet, Raif, Mirat-ı İstanbul, C.1, İstanbul, H.1314.

Schlumberger, Gustave, İstanbul Adaları, Çev. Naci Yüngül, Eminönü Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat Şubesi Neşriyatı, No III, İstanbul, 1937.

Süher, Hande, İstanbul'da Bölge Planlamasına Yardımcı Bir Araştırma, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1963.

Tietz, Von M., Türkiye 1833, Çev. Bedriye Şanda, T.T.O.K. İstanbul Kitaplığı, İstanbul.

Yoldaş, Yüksel, "İstanbul Mimarisi İçin Kaynak Olarak Evliya Çelebi", C.3, İ.T.Ü. basılmamış doktora tezi.

- , İstanbul Kanalizasyon Projesi Master Plan Revizyonu Taslak Rapor, Comp. Tek-Ser, C.1, İller Bankası Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, Şubat 1975.
- , "Adalar", Cumhuriyet Ansiklopedisi, C.I.
- , "Adalar" Türk Ansiklopedisi, C.I.
- , "Anadolu Kulübü Binası", Arkitekt, Sayı 295, İstanbul, Şubat 1959.
- , "Eski Eserlere Gereken Önemi Vermiyoruz" Arkitekt, Sayı 378, İstanbul, Şubat 1980.
- , "Büyükada", Meydan Larousse, C.2. Meydan Yayınevi.

Y.Ü. Mim. Fak.	1000 TL.
Röleve - Rest.	
72.03	378.242
Demirb. 39948	
Fat No. —	
Ayn. No — 1/17	
R 151 58	42219